

scan
Bindu

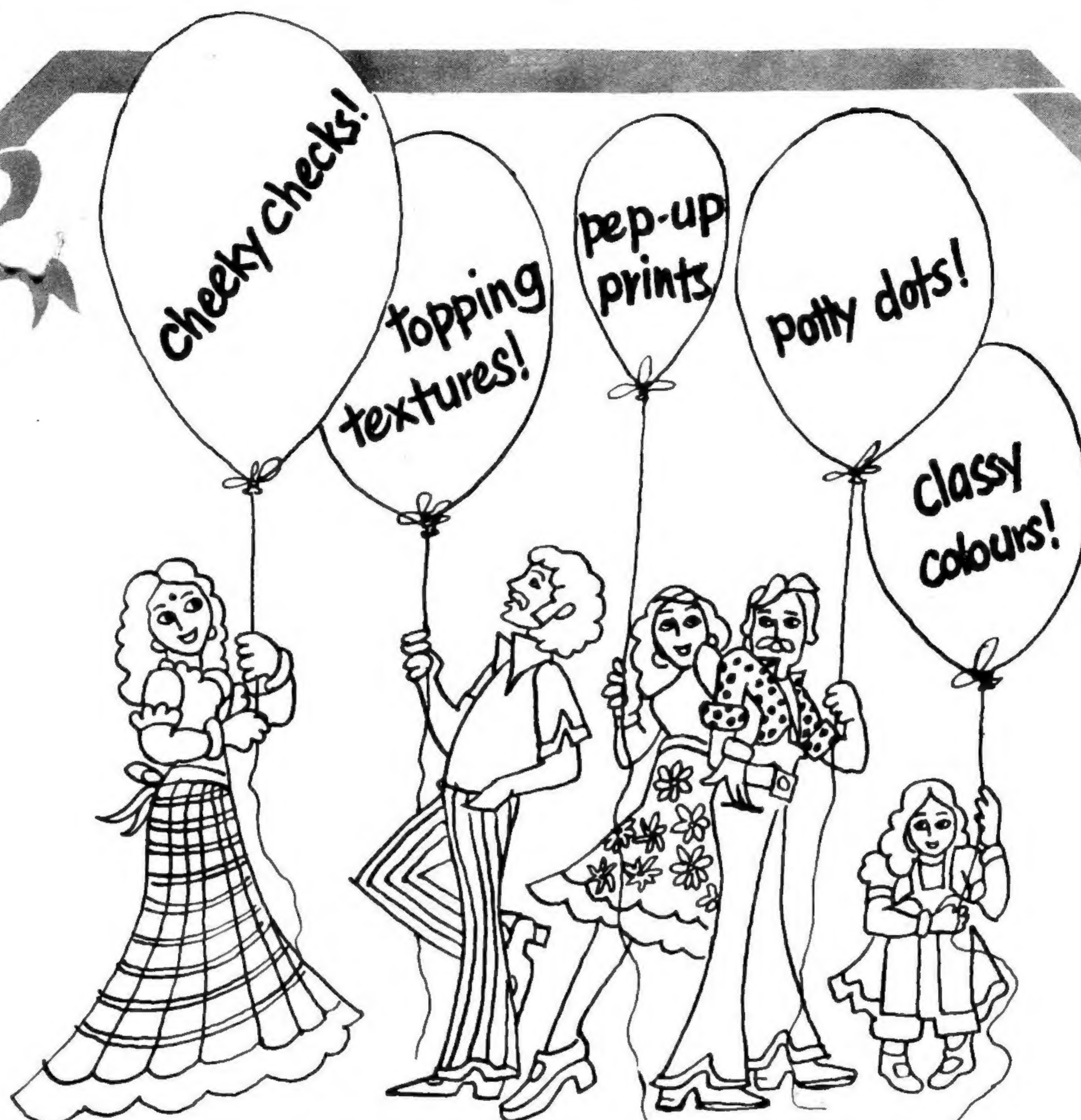
జూన్ పదిహేను : 1977

ధనిత

15-6-77

10 DAY

all waiting for you at
Sugan

the new
air-conditioned exclusive
Binny Showroom

JAIN BUILDINGS
PANAGAL PARK, T. NAGAR, MADRAS-17
PHONE: 441479

Khakhi and Casement in assorted shades for uniforms with a fabulous spread of Binny fabrics - way-out denims, colourful cottons, exotic silks, sheer chiffons and georgettes; trendy polyester blends and 'Terene'/wool Carnaby; cosy Cotswol and Binola.

Come, let your fancy loose in SUGAN

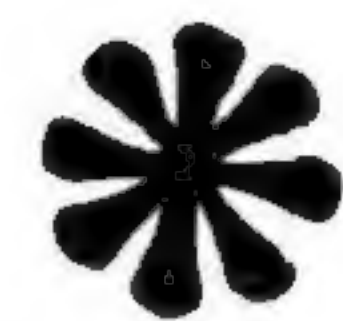
Open from 9 A.M. to 1 P.M. & 3 P.M. to 8 P.M.

MONDAYS THROUGH SATURDAYS

BINNY

వివాహాలు మరియు
అన్ని శుభ కార్యాలకు

మైలాపూర్

వాణి సిల్క్స్

పట్టు చీరలు ధరించి ఆనందించండి
కాంచీపురం, ఆరణి, ధర్మావరం
పట్టు చీరలు ఉత్పత్తి ధరలకే లభిస్తాయి

వాణి సిల్క్స్

(ఏర్కండిషన్స్ షా రూమ్)

132, రాయపేట హైరోడ్డు 'జమ్మి బల్లింగ్ దగ్గర'

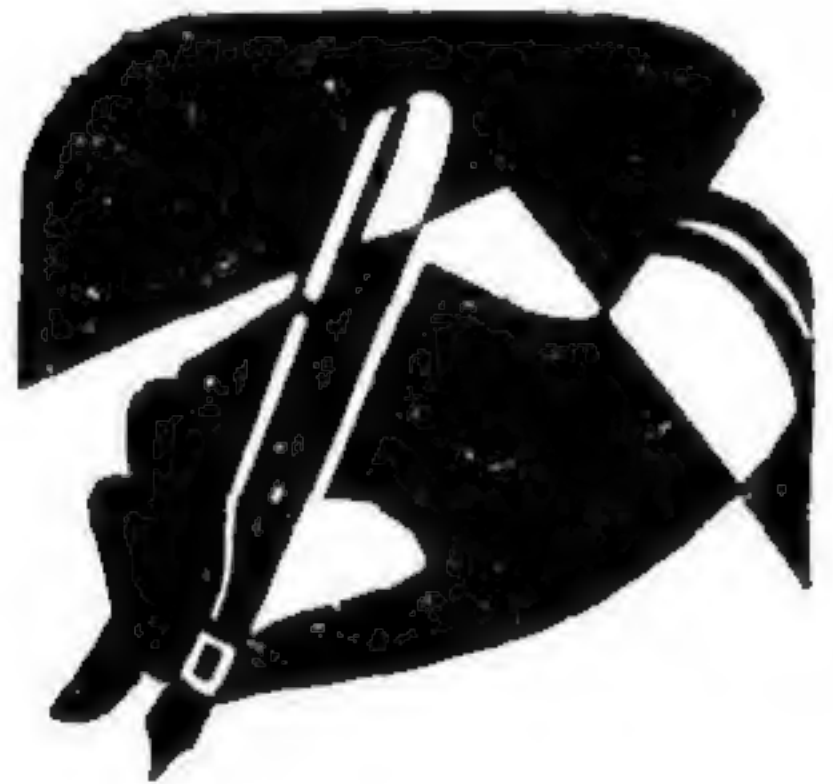
మైలాపూరు, మద్రాసు-600 004

ఫోన్ : 76359

మా
ఆదాయ
పొదుపు పథకంలో
చేరి లాభం
పొందండి!

నాకు 'వనిత' లోని శీర్షికలలోకెల్లా నచ్చేది 'అభిప్రాయాల శీర్షిక'. నేను 'వనిత' రాగానే మొదట చదివేది అదే. ఈ మధ్య మరీ ఆకర్షణీయంగా వుంటోంది. 'వనిత' అంటే మా ఇంట్లో అందరికీ ఇష్టమే. 'వనిత' ఎంతోమంది క్రొత్త రచయిత్రులను, కవయిత్రులను ప్రోత్సహిస్తున్నందుకు మాకెంతో ఆనందంగా వున్నది. ప్రీతి. పురుషులకు ఏ మాత్రమూ తీసిపోరనటానికి నిదర్శనంగా గుర్రపుస్వారిలోనూ, స్విమ్మింగులోనూ, ఆర్చరీలోనూ, పేరాచూటింగ్ లోనూ, గన్ షూటింగ్ లోనూ ప్రవీణులైన వనితల గురించి, ఇంకా ఎన్నో సాహసకృత్యాలలో ప్రసిద్ధులైన వనితలగూర్చి తెలియజేస్తున్నారు. సంతోషం. కాని, వీటిలో ఏవి సామాన్య గృహిణికి అందుబాటులో వున్నవి? అసలు 'పుష్' వుండదు; ప్రోత్సాహం అంతకన్నా వుండదు. అసలు మనలో 'పెళ్లైంది' అంటే అంతటితో వాళ్ళ జీవితం అయిందన్నట్టు చూస్తారు. పెళ్ళి అయ్యాక మనలో ఎంతమంది ప్రీతి కాలాన్నీ సద్వినియోగం

చేస్తున్నారు? చాల తక్కువమంది మాత్రమేనని నా దృఢ నమ్మకం. పెళ్ళయితే ఇక దేని జోలికి పోకూడదా? చదువు కంటిన్యూ చేయకూడదా? ఉద్యోగం చేయకూడదా? ఊళ్ళెక్కడదా? చదువుదామంటే 'ఇంక నీకెందుకు చదువు? పెళ్ళి అయిపోయిందిగా' అనో లేక ఉద్యోగం చేద్దామంటే 'నీ మొగుడు సంపాదిస్తుంటే చాలదా? నువ్వు సంపాదించాలా?' అనో అంటుంటారు. ఏం? డబ్బుకోసమే ఉద్యోగం చేయాలా? కాలం సద్వినియోగం చేయడానికి, దేశాభివృద్ధికి 'అనరరీ జాబ్స్' చేయకూడదా? దేశం ఎంత పురోగమిస్తున్నా మనలో ఇంకా ఈ పాత చింతకాయ పచ్చడి భావాలు తొలగక పోవడం విచారకరం. అదదాని జీవితం 'వంటింటికి, మంచంకోటికి అంకితం' అన్న మాట వీరందరూ మరింత దృఢపరుస్తున్నారు.

—విజ్ఞాన రమాదేవి, మద్రాసు

వనిత

శ్రీ జన పక్ష పత్రిక

సంపుటి : 2 సంచిక : 24

జూన్ పదిహేను : 1977

విడి ప్రతి : ఒక రూపాయి

నం||ర చందా : ఇరవైనాలుగు రూపాయిలు

శ్రీలంక : రూ. 1. 15

మలేసియా : 65 సెంట్స్

చిరునామా :

చందమామ బిల్డింగ్స్

మద్రాసు-600 026

వచ్చే సంచికలో

ముఖ చిత్రం :

" కథకళి "

(నాట్య విధానం తెలియజేసే వ్యాసంత్)

నళిష వ్యాసం :

కువైట్ అనుభవాలు

(కమలా వసంతకుమార్)

రెండు కథలు :

సంతృప్తే సంపద

(కాకాని కమల)

కథారోచన

(జె. భారతీభరత్)

వ్రత్యేక వ్యాసం :

మద్రాసులోని

ప్రీతీవామందిర్

నేటి సమాజంలో నినిమా ఒక అంతర్భాగం అయి పోయింది. ఆడ, మగ భేదం లేకుండా అన్ని భాషల చలనచిత్రాలను ఎన్నడు లేనంత ఎక్కువగా అందరం ఆదరిస్తున్నాం. అయితే ఈ పరిశ్రమలో మగపెత్తనం ఎక్కువై హీరోకి వున్న 'స్టార్ వాల్యూ' హీరోయిన్ కి లేకపోవడం ఎవరూ పట్టించుకోవడం లేదు. మనకు నినిమా పత్రికలు (అన్నీ 'మగ పత్రికలు!') అనేకం ఉన్నమాట నిజమే. అంతమాత్రాన నినిమాల గురించి ఒక ముక్క కూడా 'వనిత'లో వుండకూడదని ఎక్కడుంది? శ్రీ జన పక్ష పత్రికలో నినిమా శీర్షిక ఒకటి వున్నప్పుడే దానికి సంపూర్ణత సిద్ధిస్తుంది. శ్రీ జనానికి ఉపయుక్తంగా వుండే నినిమా విషయాలు, సమీక్షలు, చర్చలు మొదలైన వాటితో ఒకటి రెండు పేజీల 'నినిమా శీర్షిక' వనితలో ఆరభించడం అవసరమని, అది అందరికీ సంతృప్తినిస్తుందని నా అభిప్రాయం. 'అంకుర్'లో షణ్షానా అట్మీ నటన గురించి, 'కోషిష్'లో జయభాదురీ, 'నిరిసిరిమువ్వ'లో జయ ప్రద నటనల 'వైనర్ పాయింట్స్' గురించి

చర్చించడంవల్ల 'వనిత'కు అపవిత్రత అంటుకోదు.

—వగ్గావ, మద్రాసు

'నే చేసింది తప్పా?' రచయిత్రు పేర్కొన్నట్లు శీలం అనేది ఎంతో పవిత్రంగా కాపాడుకోవలసినదే. ముగింపులో రచయిత్రు "శీలం పోగొట్టుకున్న ఆడది పతితా-శీలం లేని మగడు మొనగాడూనా?" అన్న ప్రశ్న వేశారు. నిజంగా ఆలోచించి చూస్తే ఈ సమస్య అసంఖ్యాకులైన ప్రీతిను దాదిస్తున్నది. ఆ మధ్య మీ పత్రికలోనే చదివాను. భర్త దేశాటనకు వెళుతూ భార్య పవిత్రత మీద నమ్మకం లేక చేస్టిటి బెల్ట్ విగించి వెళ్ళాడని, మన దేశంలో అలాంటి బెల్ట్ విగించకున్నా దాన్ని తలదన్నేవిధంగా మరెన్నో కట్టుదిట్టాలు చేసే భర్తలూ వున్నారు. శ్రీ ఎన్ని అపవాదులనైనా భరిస్తుంది కానీ తన శీలాన్ని శంకిస్తే భరించలేదు. ఇది రాస్తూవుంటే నాకు మరో సంఘటన జ్ఞప్తికొస్తూంది. మా పొరుగు వాళ్ళ ఇంధువుల్లో ఓ అమ్మాయిని ఆ ఊరి చేర్మన్ గారణ్ణాయి ప్రేమించాడట. ఆ అమ్మాయి

అతిష్ఠి ప్రేమించింది. ఇద్దరూ ఓ దినం గుళ్లో పెళ్ళి చేసుకుని పక్క వూరిలో కాపురం పెట్టేశారు. ఇది తెలిసి ఆ చేర్మన్ గారు తన గౌరవం పోయిందని ఆ యువకుని లాక్కొచ్చి వారంలో మరో ప్రియతో మనంగా పెళ్ళి చేశారు. మొదటి పిల్ల అప్పటికే గర్భవతి అట. ఇక ఆ అమ్మాయి అవమానం భరించలేక ఆత్మహత్య చేసుకుంది. ఓ వేళ బ్రతికున్నా ఈ దుష్టసమాజం హాయిగా బ్రతకనిస్తుందా? ఈ కళంకం ఆ పిల్లకే కానీ ఆ యువకునికి అంటగట్టరు. భర్తలు వేళ్ళలతో తిరగవచ్చు; ఏమైనా చేయవచ్చు. కానీ భార్య నిరసరాదియైనా లోకం అభాండాలు వేస్తుంది. అర్థం లేని అనుమానాలతో భర్తలే భార్యలను కాలరాచి వేస్తారు. పవిత్రత స్త్రీకి ఎంత ముఖ్యమో పురుషునికి అంతే ముఖ్యం. అబ్బాయి కారేజీ నుంచి అలస్యంగా వస్తే 'అలసిపోయాడే నాయన' అంటూ కానీ టిపిస్లందించే అమ్మలు. అమ్మమ్మలు అలస్యంగా అమ్మాయిగనక వస్తే ముంగిట్లోనే నిలేసి మింగేసేలా చూస్తూ సవాలక్ష ప్రశ్నలతో వేదిస్తారు. పురుషుడు తెంచుకున్నంత నులువుగా స్త్రీ బంధాన్ని తెంచుకోలేదు. ఇద్దరికీ సాంఘిక

కాల వాహినిలో కొట్టుకొస్తున్న ఆచారాలనూ నమ్మకాలనూ సహేతుక దృష్టితో పరిశీలించి ఆచరించడం నేటి విద్యావతియైన స్త్రీ కర్తవ్యం. నాగరికతలు ప్రారంభంకాని దశలో తాము కోరుకున్న స్త్రీ కోసం కొందరు పురుషులు ద్వంద్వ యుద్ధం చేసేవారు. నెగ్గినవాడు—ఆ స్త్రీ మెడకి, చేతులకి, కాళ్ళకి తాళ్ళతో బంధాలువేసి పశువులాగా, బానిసలాగా తన యింటికి ఈడ్చుకుని వెళ్ళేవాడు. నాగరికత పెరిగేకొద్దీ ఈ బంధాలే మాంగల్యం, గాజులు, మట్టెలు వంటివిగా రూపొందాయి. సత్యాన్ని తెలుసుని ఎవరైనా తృణీకరిస్తారేమోనన్న భయంతో, ఈ బానిస చిహ్నాలకే, వేదకాలంలో పవిత్రమైన ఆర్థాలు కల్పించేరు. భార్యభర్తల మధ్య అనురాగం, ప్రేమ, నమ్మకం అవసరం కానీ ఈ చిహ్నాలుకాదు. పరస్పరం నమ్మకం, అనురాగం లేని దంపతులను ఈ చిహ్నాలు రక్షించ లేవుకదా!

—వరిగొండ లక్ష్మీనరసమ్మ, పెంటపాడు

ఈ మధ్య ప్రచురింపబడుతున్న కథలు చదువుతుంటే చాలమంది రచయిత్రులకు వాస్తవ

కలగదు సరికదా. ఉన్న ఉత్సాహం కూడా పోతుంది. మరికొన్ని కథలు అపీసుల్లో పనిచేసే అమ్మాయిల కథలు. అపీసులో పనిచేసే అమ్మాయిలు ఎలా నడుచుకొంటే వారు నలుగురిలో రాణించగలరో వివరించే కథలు చాలా తక్కువ. అపీసర్ల చేతుల్లోనో, నెక్లన్ హెడ్ల చేతుల్లోనో శీలాన్ని పోగొట్టుకొనే అమ్మాయిల కథలే చాలా ఉన్నాయి. ఇలాంటి కథలు చదివితే ఉద్యోగం చేయాలనే అభిలాష కలిగిన అమ్మాయిలు హడలిపోతారు. 'అమె బలి పశువుగా మారింది.' 'పశువాంశకు బలైంది' అని రాసి ఒక దౌర్భాగ్యపు ముగింపు చేయకపోతే, తన తెలివి తేటలతోనో, ఉపాయంతోనో ఆ ఆపద నుంచి తనను కాపాడుకొనగలిగి గుణపాఠం నేర్పినట్టుగా ఎందుకు రాయకూడదు?

—ఎ. మైత్రేయ, కాకినాడ

పురుష ప్రపంచంలో రాజకీయ పరిజ్ఞానం ఎక్కువ. నలుగురు మగవాళ్ళు కలిస్తే ఎక్కువగా రాజకీయాల గురించి మాట్లాడడం గమనించవచ్చు. నలుగురు స్త్రీలు కలిస్తే తమ జాతిమీదే నీచంగా

ఈ సంచికలోని 27 వ పేజీలోని 'వివాహానంతరం' అన్న చిన్న కథ రాసినవారు శ్రీమతి బి. సాహితి. బి. ఎ. చదువుకున్నారు; భర్త ఉద్యోగరీత్యా మద్రాసులో వుంటున్నారు. కథలు, వ్యాసాలూ రాసే ఆలవాటు వున్నది. "కథా రచన పాఠ్యపుస్తకాల్లోని పాఠాల్లా కాకుండానూ; భూమికి ఎంతో ఎత్తులో ఊహల పల్లకిల్లో కూర్చుని, అందమైన, ఐశ్వర్యవంతులైన ఆరడుగుల అపరమన్నులుంటే హీరోలను తలచుకుంటూ కూచునే కన్నెపిల్లలకి కాలక్షేపం బటానీల్లా కాకుండానూ వుండాలని నా అభిప్రాయం" అంటారామె.

అభిప్రాయాలు శీర్షికలో ప్రచురింపబడే ప్రతిలేఖకూ ఐదు రూపాయలు పారితోషికంగా పంపుతాము

వ్యాఖ్యానించడం వినవచ్చు. ఆ దవాళ్ళల్లో రాజకీయ పరిజ్ఞానం లేనివాళ్ళు ఎక్కువమంది. ఆ జ్ఞానం కలవాళ్ళు చాలా తక్కువ. ఆ కొద్ది మందిలోగూడా ఏ బహు కొద్దిమందో మాత్రమే మిగిలిన స్త్రీలను ప్రజ్ఞావంతులు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. మన ప్రభుత్వంలో స్త్రీలకు ఎక్కువమంది ప్రతినిధులు లేరని బాధపడే దానికన్నా ఆ పరిజ్ఞానం ఉన్న మహిళలే సాటి మహిళలలో చైతన్యం తీసుకురావడానికి ప్రయత్నించాలి. రాజకీయ రంగంలో మనకు పురుషులతో పాటు ప్రాతినిధ్యం కావాలంటే అది ఒకరు ఇచ్చేదికాదు. ప్రతి స్త్రీ అంతో ఇంతో పరిజ్ఞానం సంపాదించుకోవడానికి ప్రయత్నించాలి. సమానత్వం సాధించుకోవాలి. ముందుగా మేల్కొన్న స్త్రీలు మిగిలిన మహిళాలోకాన్ని జాగృతం చేయడానికి పూనుకోవాలి.

—యం. వి. కమలాదేవి, మద్రాసు

న్యాయం ఒకటే. ఇద్దరూ వివాహబంధాన్ని పవిత్రంగా ఎంచాలి. పురుషులు భార్యలో తాము కోరుతున్న 'పవిత్రత'ను తమలోనూ ఉంచుకోటం ముఖ్యం.

—జి. వసుంధర, మద్రాసు

వైవాహిక చిహ్నాలను ధరించడం మీద ఈ మధ్య పనితలో ఒకరిద్దరు అభిప్రాయాలు వెలిబుచ్చారు.

దృక్పథం రోపిస్తోందేమో అనిపిస్తోంది. స్త్రీలు ముందంజ వేయాలి అంటూనే, వారి ఆబలత్వాన్ని, అసహాయతను స్పష్టం చేస్తూ రాస్తున్నారు. వివాహం, వరకట్నం వంటి విషయాలలో తమ అభిప్రాయాలను అమలు జరుపుకోలేక, పరిస్థితులకు తలవంచే అసమర్థతను చూపుతున్నారు. ఇలాంటి కథలవల్ల అమ్మాయిలలో చైతన్యం

ముఖచిత్రం:

ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నర్

శ్రీమతి శారదాముఖర్

అలోజ-వెచ్చగా ఉంది. మిట్ట మధ్యాహ్నం దాటాక నేను-ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నర్ గా నియమింపబడిన శ్రీమతి శారదా ముఖర్జీగారిని చూడడానికి వెళ్ళాను. రాష్ట్రంలో ఈ ఉన్నత పదవిని నిర్వహిస్తున్న తొలి వనిత ఆమె. పరిశుభ్రంగా వికారంగా ఉన్న ఆమె కార్యాలయంలోకి నన్ను తీసుకు వెళ్ళారు. అక్కడి వాతావరణం - నేను గవర్నర్ తో చెయ్యదలుచుకున్న గోప్యత అనుకూలంగా ఉంది.

శ్రీమతి ముఖర్జీ స్వచ్ఛమైన తెల్లటి ఖాదీ నియ్యచీర కట్టుకున్నారు. ఆ చీర సాధారణంగా కనిపించినా, చక్కగా ఉంది. శ్రీమతి శారదా ముఖర్జీ మెత్తగా మాట్లాడతారు. సౌమ్యంగా ప్రవర్తిస్తారు. ఆకర్షణీయంగా ఉండే ఆమె వ్యక్తిత్వానికి గాంధీర్యం, వినయం అదనపు సౌముఖ్యం.

గోప్య ప్రారంభించే ముందు, ఆమె గవర్నర్ పదవిని స్వీకరించిన సందర్భాన్ని పురస్కరించుకుని 'వనిత' పాఠకుల తరపున ఆమెకు నా హృదయపూర్వకమైన కుభాకాంక్షలు అందజేశాను. ఆమె నా కుభాకాంక్షలను గంభీరంగా స్వీకరించారు.

ఆ వెంటనే గోప్య ప్రారంభమైంది. రాష్ట్రపు

శ్రీమతి శారదాముఖర్జీ 24-2-1919లో బొంబాయిలో జన్మించారు. ఆమె తండ్రి- శ్రీ సీతారామ్ పండిత్. శ్రీమతి విజయలక్ష్మి పండిత్ కు, ఈమె మేనకోడలు.

శ్రీమతి శారదా, బొంబాయిలోని తెలిద్రర్ గర్ల్స్ హైస్కూల్ లోనూ; తర్వాత ఎలిఫిన్ స్టన్ కాలేజీ, లా కాలేజీలలోనూ చదువుకున్నారు (బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయం)

బి. ఎ. ఆనర్స్ డిగ్రీ పొంది, న్యాయశాస్త్రం కూడా చదివారు.

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం జరుగుతున్న రోజుల్లో ఆమె స్కాట్లండ్ లోని సుబ్రతో ముఖర్జీని వివాహం చేసుకున్నారు. (సుబ్రతో ముఖర్జీ-తర్వాత, ఏర్ చీఫ్ మార్షల్ గా పని చేశారు. ఈ హోదాను చేపట్టిన మొట్టమొదటి భారతీయుడు ఆయనే.) 1960 నవంబర్లో, బోకియోలో ఆయన విషాద మరణం పొందారు.

శ్రీమతి శారదా ముఖర్జీ చాలా సంవత్సరాలపాటు సాంఘిక సేవ చేశారు. బ్రిస్టిస్ ఆఫ్ చెమైర్ హోమ్స్ ఇండియా (సెంట్రల్ బ్రిస్ట్)లో ఆమె సభ్యురాలు. ఇండియన్ ఎయిర్ ఫోర్స్ బినెవాలెంట్ అసోసియేషన్ కార్యవర్గ సభ్యురాలు. ఆర్మీడ్ ఫోర్సెస్ వెర్ ఫేర్ అసోసియేషన్ కు అధ్యక్షురాలుగా కొంతకాలం వుండేవారు. అలాగే - స్టడీ టీమ్స్ ఆన్ ప్లానింగ్ అండ్ డివెన్స్ మేటర్స్ ఆఫ్ ది అడ్మినిస్ట్రేటివ్ రిపార్ట్స్ కమిషన్ లో సభ్యురాలిగా వుండేవారు.

1962, 1967లలో జరిగిన ఎన్నికలలో ఆమె కాంగ్రెస్ టిక్కెట్టు మీద,

గవర్నర్ ఆయన తొలి పనితగా. ఆ పదవి స్వీకరించడం గురించి ఆమె అభిప్రాయం ఏమిటి? ఆమె చిరునవ్వు నవ్వారు-ప్రశ్న విని. "నాకు చాలా ఆనందంగా ఉంది. ఈ పదవి లభించడం-నాకు లభించిన గౌరవంగా భావిస్తున్నాను. నా ఆశయాలనూ, బాధ్యతలనూ, నా శక్తిమేరకు నిర్వహించాలని ఆనుకుంటున్నాను. నా ముందున్న సమస్యలను ఎదుర్కొనడానికి సంసిద్ధమవుతున్నాను." అన్నారు ఆమె. పదవి స్వీకరించిన వారం రోజులలోనే ఆంధ్ర ప్రజల పట్ల ఆమెకు సదభిప్రాయం ఏర్పడింది. "ఆంధ్ర ప్రజలలో స్నేహదోరణి, అభిమానమూ బాగా కనిపించాయి. అసలు గణనకు వచ్చేవి అవే. అవి నాకు సంతోషాన్ని కలిగించాయి; నన్ను బాగా ప్రోత్సహిస్తున్నాయి" అన్నారు ఆమె.

శ్రీమతి ముఖర్జీ దూరదృష్టి కలవారు. అందు వల్ల ఆమెకు తమ ముందున్న బాధ్యతల గురించి

బాగా తెలుసు. రాష్ట్రం, రాష్ట్ర ప్రజల పట్ల తమ కున్న బాధ్యత; విశ్వవిద్యాలయం, రెడ్ క్రాస్ కమిటీలను విజయవంతంగా నిర్వహించడానికి ఆనువైన, అవసరమైన సలహాలను ఇవ్వడం; వైన్యంలో పని చేసి విక్రాంతి తీసుకుంటున్న 'ఎక్స్-సర్వైవ్ మెన్' కు (రాష్ట్రంలో వాళ్ళు ఎక్కువ సంఖ్యలో వున్నారు) రక్షణ కల్పించడానికి మార్గాలు ఆన్వేషించడం; హరిజనుల, గిరిజనుల జీవన పరిస్థితులను మెరుగు పరిచే కృషి చెయ్యడం-ఇలా ఆమెకు పదవి బాధ్యతలు ఎన్నో ఉన్నాయి.

చెప్టెర్ హౌస్ వంటి వివిధ సంఘసేవా సంస్థలలో ఆమెకు చాలా ఏళ్ళనుంచి సంబంధం ఉంది. మన దేశానికి స్వాతంత్ర్యం రావడానికి ముందు మిలిటరీ ఆసుపత్రులలో ట్రిటిష్ వారికి, తక్కిన ఉన్నతోద్యోగులకూ, వారి కుటుంబాల వారికి ప్రత్యేకించిన బాగాలలోకి వైన్యంలో పని

చేస్తున్న చిన్న ఉద్యోగులను చొరనిచ్చేవారు కాదనీ, అప్పుట్లో అక్కడి దీన పరిస్థితులు తమను సంఘసేవా సంస్థలలో ప్రముఖ పాత్ర వహించేలా చేశాయనీ శ్రీమతి శారదా ముఖర్జీ పేర్కొన్నారు.

తాము, తమ భర్త ఏర్ చీఫ్ మార్షల్ కీ॥ శే॥ సుబ్రహ్మణ్యం ముఖర్జీ-నైనికోద్యోగుల పిల్లల విద్యా సమస్యను పరిష్కరించడానికి ఎటువంటి మార్గం అనుసరించాలో అని ఆలోచించేవారమని ఆమె చెప్పారు. అలా వారి ఆలోచనలలో పెరిగి పెద్ద దైన ఆ కృషి - కొత్త థిర్టీలోని ఏర్ ఫోర్స్ నెంట్రల్ స్కూల్ గా రూపొందింది. అక్కడ ఉన్నతోద్యోగుల పిల్లలు, తక్కిన ఉద్యోగుల పిల్లలు కూడా ఏ తేడా లేకుండా కలిసి చదువుకునే వీలు కల్పించారు. ఆ రకంగా అటువంటి పాఠశాలలో అదే మొదటిది. ఆ బడికి 'ఇండియన్ ఏర్ ఫోర్స్ బినెవాలెంట్ అసోసియేషన్' నుంచి 'గ్రాంటు' లభించింది. అందుకు ఆరోజుల్లో విమాన దళంలో 'పనిచేస్తున్న ఉన్నతాధికారులు నెలకు రెండు మాడు రూపాయల చొప్పున చందా కట్టేవారు; తక్కిన ఉద్యోగులు ప్రతినెలా చందా పావలా చొప్పున చందా చెల్లించే వారు. అయితే, ఇప్పుడు చందాలు పెరిగాయి.

ఆ బడిలో చదువుకునే పిల్లల జీతాలు-ఆ పిల్లలకు సంబంధించిన విమాన దళం ఉద్యోగుల జీతాలకు అనుగుణంగా ఉండేవి. అర్హతగల విద్యార్థికి విద్యార్థివేతనం ఇవ్వడంకోసం 'సుబ్రహ్మణ్య మెమోరియల్ స్కాలర్ షిప్ ఫండ్' కూడా ఏర్పాటయింది.

'రాజకీయాలలో పాల్గొనడం సంఘసేవా కార్యక్రమాలకు అటంకమని మీరు భావిస్తున్నారా?' అని అడిగినప్పుడు "రాజకీయాలనూ, సంఘసేవనూ కలపకూడదు. అవి రెండూ విడిగా ఉండవలసినవే. ఎవరైనా-వారు చేస్తున్న పనికి ఏ రకమైన ప్రతిఫలమూ ఎదురు చూడకుండా చేసేదే సత్యమైన. శ్రేష్టమైన సంఘసేవ" అని చెప్పారు ఆమె. ఆ అభిప్రాయాలలో కచ్చితంగా మార్పాడే ఆమె డోరణి వెల్లడయింది.

శ్రీలలో-వితంతువులు, కన్యలుగానే పిల్లలను కన్న తల్లులు, పతితలు-మొదలైన బలహీన వర్గాలకు చెందినవారి జీవన స్థితుల గురించి మార్పాడుతూ - అవి దనిక దరిద్ర భేదాలకు సంబంధించినవి కావనీ, కేవలం మానసిక

మహారాష్ట్రలోని ఉత్తర రత్నగిరి నియోజకవర్గం నుంచి, రెండుసార్లు పార్లమెంట్ కు ఎన్నికయ్యారు.

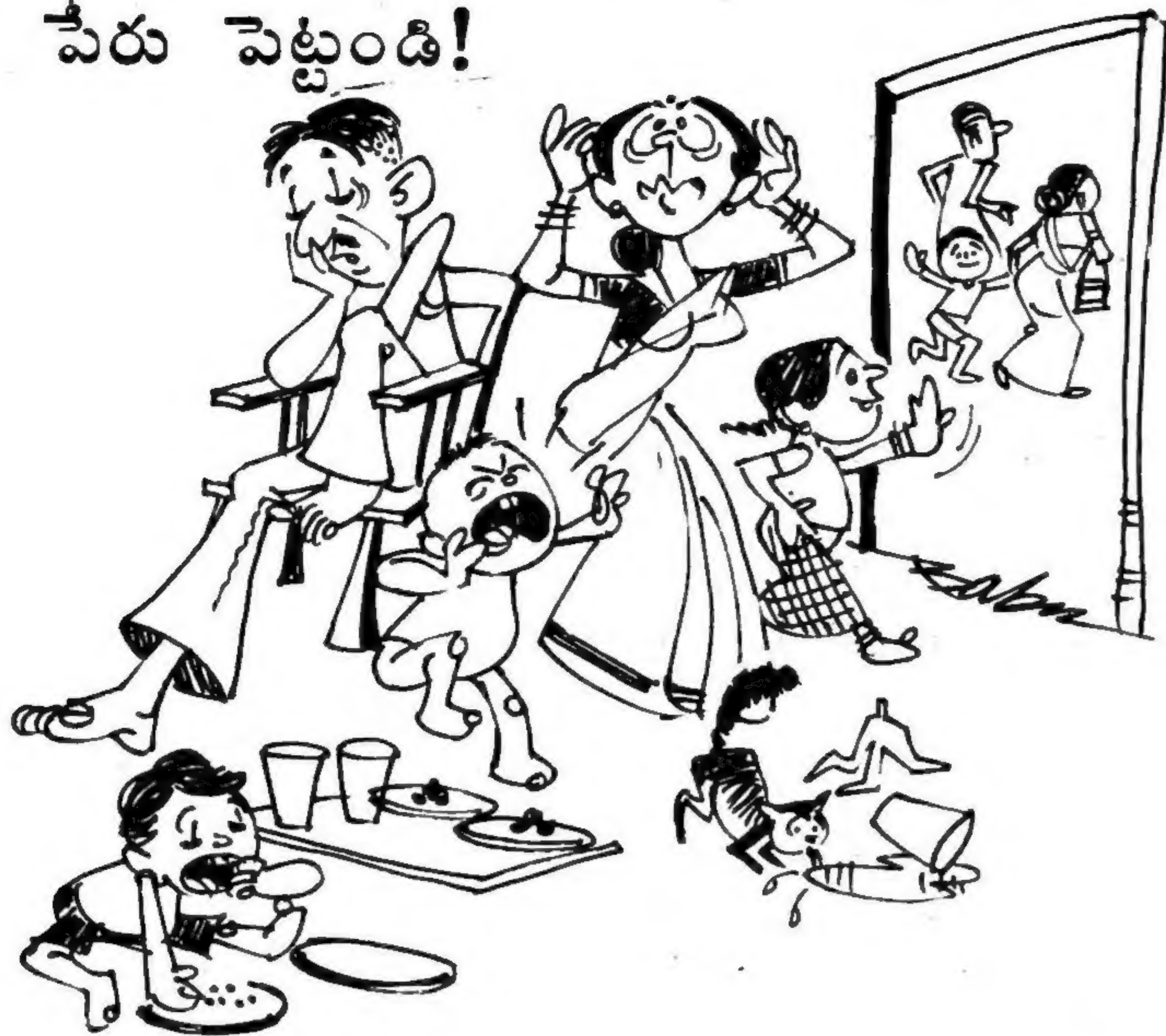
అలిండియా కాంగ్రెస్ కమిటీలోనూ, కాంగ్రెస్ పార్లమెంటరీ పార్టీ ప్రధాన కార్యవర్గంలోనూ ఆమె సభ్యురాలిగా వుండేవారు. 1969లో కాంగ్రెస్ రెండుగా విడిపోయినప్పుడు, ఆమె సంస్థా కాంగ్రెస్ లో జేరారు. (ఈ పార్టీ ఇటీవల జనతా పార్టీలో విలీనమైనది).

పార్లమెంట్ సభ్యురాలిగా ఆమె - నేషనల్ షిప్ పింగ్ బోర్డ్, పార్లమెంటరీ కమిటీలలో ముఖ్య పాత్ర వహించారు. నేషనల్ స్మార్ట్ సేవింగ్స్ అడ్వయిసరీ బోర్డ్ కు అధ్యక్షురాలిగా ముఖ్య పాత్ర వహించారు.

సంస్కృత భాష, ఆర్థిక వ్యవహారాలు, వేదాంతం, రక్షణ విషయాలలో శ్రీమతి శారదా ముఖర్జీ ఉత్సాహం చూపుతారు. రక్షణ రాజకీయాలకు సంబంధించిన వ్యాసాలు రాశారు. సంగీతం, క్రీడలు, పుస్తక పఠనం-లలో కూడా ఆమెకు ఎంతో ఉత్సాహం వున్నది.

ఐరోపా, అమెరికా, పశ్చిమాసియా, ఇండోనేషియా దేశాలలో ఆమె పర్యటించారు. పార్లమెంటరీ ప్రతినిధి వర్గాలు-పశ్చిమ జర్మనీ, యునైటెడ్ కింగ్ డమ్ లు వెళ్ళినప్పుడు, ఆమె ఆ బృందాలకు నాయకురాలుగా వెళ్ళారు. సోవియట్ యూనియన్, అవుటర్ మంగోలియాలకు మన బృందాలు వెళ్ళినప్పుడు, శ్రీమతి శారదా ముఖర్జీ వాటిల్లో సభ్యురాలు.

పేరు పెట్టండి!

ఇక్కడ చిత్రం కనిపిస్తున్నది. అది బాగా పరిశీలించి చూసి, దానికి ఎలాంటి పేరు పెడితే బావుంటుందో ఆలోచించి - ఆ పేరు, ఒక కార్డు మీద రాసి ఈ నెలాఖరులోగా పంపండి. ఆ పేరు ఒక్క మాటలోగాని, లేదా రెండు మాటల్లోగాని వుండొచ్చు. పేరు చమత్కారంగానైనా ఉండొచ్చు; మామూలుగా నైనా వుండొచ్చు. ఎవరు పంపినది బావుంది అనిపిస్తే వారికి "చిన్న బహుమతి" పంపుతాము. రాసేవారు ఆ పేరును కార్డు మీదనే రాయాలి. ఆ పేరు, పంపినవారి పేరు, చిరునామా తప్ప కార్డు మీద ఇంకేమీ రాయకూడదు. పంపవలసిన చిరునామా: "పేరు పెట్టండి" వనిత, చందమామ బిల్డింగ్స్, మద్రాసు - 600 026.

సమాధానం : జూలై 15వ తేదీ సంచికలో

దృక్పథానికి సంబంధించినవనీ అన్నారు. "తక్కిన వాటికన్నా, ఆ స్త్రీలను సానుభూతితో అర్థం చేసుకోవడమే ముఖ్యంగా అవసరం. ఇటువంటి స్త్రీలపట్ల సంఘం దృక్పథాన్ని మార్చడానికి మనకు చాలా కాలం పడుతుంది. అసలు ఆ పీడిత స్త్రీలను సంఘం స్వీకరించడానికి స్త్రీలే ఆధ్వర్యం వేస్తున్నారు. అలా అడ్డుపెట్టక, కొత్త జీవితం ప్రారంభించడానికి వారికి మనం సాయపడాలి" అన్నారు ఆమె.

బాలికల విద్యావిధానం గురించి తమ అభిప్రాయాలు వెల్లడిస్తూ - స్త్రీలకు తమ గుర్తింపును, వ్యక్తిత్వాన్ని నెలకొల్పుకోవడానికి సాయపడే ఉద్దేశంతో వారికి ఎక్కువ అవకాశాలు కలగ జేస్తున్నందువల్ల, వారికి నేర్పవలసిన విద్య-

ఉద్యోగాలను సంపాదించి పెట్టేదిగా ఉండాలని ఆమె అభిప్రాయపడ్డారు. "వాళ్ళు ఏదన్నా ఒక వృత్తిలో తర్ఫీదు పొందాలి," అన్నారు ఆమె. అంతేకాదు.. మంచి భార్యలుగా, మంచి తల్లులుగా రూపొందడానికి వారు గృహశిక్షణలో కూడా శిక్షణ పొందాలన్నారు. తాము విదేశాలలో పర్యటించి నప్పుడు - భారతీయ వనితలు తక్కిన దేశాల వనితలకన్నా ఎక్కువ అనుకూలతలు కలిగి ఉండడాన్ని గుర్తించి, సంతోషంతో కలగలిసిన ఆశ్చర్యం పొందామని చెప్పారు ఆమె. "ప్రతి రంగంలోనూ భారతస్త్రీలు ముందంజవేసి వైద్యం, రాజకీయరంగం, విద్య, న్యాయశాస్త్రం - వంటి వివిధ రంగాలలో ఉన్నత పదవులు వహిస్తున్నారు. అయితే మనకు కావలసిందల్లా-మన కుటుంబాల

వారి నుంచి కాస్త ప్రోత్సాహం. ఏదన్నా ప్రారంభించడానికి కొంత కాలం పడుతుంది. అయితే ఒకసారి ప్రారంభించాక మళ్ళీ వెనుదిరగడం అంటూ ఉండదు," అన్నారు ఆమె.

రాజకీయాలు, సంఘసేవ కాక ఆమెకు విభిన్నమైన అభిరుచులు ఉన్నాయి. అటలు, పుస్తకపఠనం, సంగీతం అంటే ఆమెకు చాలా ఇష్టం. ఆమె కాలేజీలో చదువుకుంటున్న రోజుల్లో- ఆమె పాడిన పాటలు కొన్ని రికార్డుయ్యాయి. ఆమె ఆల్ ఇండియా రేడియోలో కూడా పాడారు. ఆ తర్వాత పెళ్ళయ్యాక ఆమె పాటలు పాడడం మానేశారు. తమ సంగీత కళను ఎందుకు అభివృద్ధి చేసుకోలేదని ప్రశ్నించినప్పుడు- 1941లో తమకు పెళ్ళయిన తర్వాత ఏదేళ్ళబాటు, భర్త ఉద్యోగరీత్యా ఒక ఊరి నుంచి మరొక ఊరికి బదిలీ అవుతూ ఉండడంవల్ల ఎప్పటికప్పుడు కుటుంబ వ్యవహారాలు చూసుకోవడానికే వ్యవధి చాలేది కాదనీ, తమ సంగీతానికి సంబంధించిన సరంజామా అంతా మోసుకుపోవడం పెద్ద సమస్య అయి పోవడంతో సంగీత సాధనకు వీలులేక పోయిందనీ ఆమె చెప్పారు.

ఇక నా చివరి ప్రశ్న అడిగాను- 'వనిత' పాఠకులకు ఆమె ఇవ్వగల ప్రత్యేక సందేశం ఏదన్నా ఉందా అని. అందుకు-తాము మామూలు స్త్రీలకన్నా గొప్ప అని అనుకోవడం లేదని అన్నారు ఆమె వినయంగా. అయితే పరితలకు తాము ఒక్కగానొక్క సందేశం ఇవ్వగలమని అన్నారు. ఆ సందేశం: "మీరు ఎటువంటి పరిస్థితులలో ఉన్నా మీ చేతనైనంత కృషిని నిజాయితీతో, సత్యదీక్షతో చెయ్యండి. అవకాశాలు లభిస్తే ఎవరన్నా ఉన్నత స్థితికి చేరుకోగలరు."

నేను ఆమె దగ్గర నెలవు తీసుకుంటూ, ఆమె విలువైన కాలాన్ని నాతో పంచుకుని, నా ప్రశ్నలకు సమాధానం చెప్పినందుకు కృతజ్ఞతను వ్యక్తం చేశాను. మున్ముందు ఆమెను తరచుగా కలుసుకునే అవకాశాలు ఉండగలవని ఆశిస్తున్నానని చెప్పాను. గవర్నరుగా ఆమె బాధ్యతల నిర్వహణలో విజయం సాధించాలని అభినందించాను. త్వరలోనే తమ విలువను వ్యక్తం చెయ్యగల ఆ ఆకర్షణీయమైన వ్యక్తికి సంబంధించిన సంతోషదాయకమైన స్మృతులను నా వెంట తీసుకుని ఆ కార్యాలయం నుంచి బయలుదేరాను.

—నుచరితా శీర్షి

గౌరవ:

సంగీత కళానిధి

డి.కె.పట్టమూర్తి

పశ్చిమ జర్మనీలోని బెర్లిన్ లో ఇటీవల అంతర్జాతీయ సంగీతోత్సవం జరిగింది. ఆ సందర్భంగా వివిధ దేశాలనుంచి వచ్చిన గానకళా వేత్తలు అక్కడ తమ సంగీతం వినిపించారు. భారత దేశం నుంచి వెళ్ళిన ఒక గాయని కూడా అక్కడ పాడారు. ఆమె కర్ణాటక సంగీత కచేరీ చేస్తున్నంత నేపూ అక్కడి వారు ఆనంద పారవశ్యంలో మునిగిపోయారు. కచేరీ పూర్తి అయిన తర్వాత “అద్భుతమైన సంగీతం విన్నాము” అన్నారు వారిలో చాలామంది. “ఇంత మంచి కర్ణాటక సంగీతం ఇంతదాకా మేము వినలేదు” అన్నారు మన సంగీతం గురించి తెలిసిన సంగీత వేత్తలు.

ఆ గాయని సంగీత కార్యక్రమం చాలా విజయవంతంగా సాగిందని అక్కడి వారు ఇంకా ఆమె సంగీతం గురించి ముచ్చటించుకుంటున్నారని బాన్ లోని భారతీయ దౌత్య కార్యాలయం వారు భారత ప్రభుత్వానికి ఉత్తరం కూడా రాశారట!

‘భారత దేశం నుంచి వచ్చిన సంగీత ప్రక్రియ’గా ఇటీవల అలా విజయ యాత్ర చేసి వచ్చిన శ్రీమతి డి. కె. పట్టమూర్తి కర్ణాటక సంగీతవేత్తలలో ప్రత్యేకస్థానం వహిస్తున్నవారు. తమ సంగీత ప్రతిభ ద్వారా ఎన్నెన్నో అద్భుతాలు చేస్తున్నవారు.

‘పరువుగల కుటుంబాలకు చెందిన ఆదపిల్లలు పదిమంది ముందు బహిరంగంగా నాట్యం చెయ్య కూడదు’ అన్న అభిప్రాయం ఉన్న రోజులలో పరువుగల యింటి ఆదపిల్లలు పాట కచేరీలు చెయ్య కూడదన్న ఆంక్ష కూడా ఉండేది. ఆ రోజులలో ఆ ఆంక్షను ఉల్లంఘించి గళం విప్పి స్వేచ్ఛగా గానం చేసి, తక్కిన స్త్రీలకు మార్గ దర్శకులయ్యారు-పట్టమూర్తి.

అలాగే ఒకప్పుడు స్త్రీలు కచేరీలలో ‘రాగం తానం-పల్లవి’ పాడకూడదని సంగీత విద్వాంసులు వ్యతిరేకత చూపినప్పుడు కూడా ఆమె నిబ్బరంతో కచేరీలలో ‘రాగం-తానం-పల్లవి’ పాడి పేరు సంపాదించారు.

‘వివిధ వాగ్గేయకారుల కృతులను వాటి అర్థమూ, రాగ తత్త్వమూ చెదని తీరులో భావ యుక్తంగా పాడగల ప్రముఖులు కొందరిలో పట్టమూర్తి కూడా ఒకరు’ అని సంగీత విమర్శకుల మన్ననలు పొందారు ఆమె.

“మా నాన్నగారు శ్రీ చామర్ కృష్ణసామి దీక్షితర్ గారే నా గురువు. నేను ఐదేళ్ళ వయసులో ఉన్నప్పుడే ఆయన నాకు ప్రోత్సాహం అవ్వ నేర్పే వారు. నాలో సంగీతం పట్ల ఆసక్తి పెరిగే కొద్దీ కాంచీపురం నయినా పిత్తే, ఆరియక్కుడి రామానుజ ఆయ్యంగార్ వంటి సంగీత వేత్తల దొరణిలో సంగీతాభ్యాసం చేసి నా సంగీతానికి మెరుగులు దిద్దుకున్నాను” అన్నారు శ్రీమతి పట్టమూర్తి. ‘వనిత’ జరిపిన గోష్ఠిని ప్రారంభిస్తూ.

కర్ణాటక సంగీత త్రిమూర్తులలో ఒకరైన ముత్తుసామి దీక్షితర్ మునిమనవడైన అంది దీక్షితర్ దగ్గర; టి. ఎల్. వెంకట్రామ ఆయ్యర్, ఆచార్య పి. సాంబమూర్తి, విద్యుల నరసింహులు నాయుడు, పాపనాశం శివన్ వంటి ప్రముఖుల దగ్గర పట్టమూర్తి సంగీతంలోని మెలకువలు నేర్చుకున్నారు.

“నా పదమూడవ యేట - అంటే 1933లో మద్రాసు ఎగ్జ్యూరులోని ఒక మహిళా సమాజంలో నేను మొదటిసారిగా కచేరీ చేశాను” అన్నారు పట్టమూర్తి. ఆ తర్వాత ఆమె ఎన్నెన్నో కచేరీలు చేశారు. ఇప్పుడు కూడా ఆమె తమ తమ్ముడు

శ్రీ డి. కె. జయరామన్ లో కలిసి కచేరీలు చేస్తూనే ఉన్నారు.

తమ సంగీతానుభవాల గురించి చెబుతూ “అప్పట్లో - నేను తమిళ చిత్రాలలో నేపథ్య గాయనిగా కూడా పేరు సంపాదించాను. గాంధీజీ గురించి శ్రీ ఎ. కె. చెట్టియార్ నిర్మించిన డాక్యు మెంటరీ చిత్రంలోని ఒక నాట్య దృశ్యానికి అనువైన పాట - నేను చిత్రాల కోసం పాడిన తొలి పాట. ఆ తర్వాత నేను ప్రముఖ దర్శకులు శ్రీ కె. సుబ్రహ్మణ్యం దర్శకత్వంలో రూపొందిన ‘త్యాగభూమి’ (తమిళం) చిత్రంలో శ్రీ పాపనాశం శివన్ రాసిన ‘దేశ సేవై’ అన్న పాట పాడాను. ఆ పాట బాగా ప్రచారం పొందింది. ఆ తర్వాత నేను చేసిన కచేరీలలో ఆ పాట తప్పనిసరిగా పాడమని అడిగేవారు. ఆ తర్వాతి రోజులలో ‘నామ్ ఇరువర్’ తమిళ చిత్రంలో నేను పాడిన పాటలకు మంచి పేరు లభించింది.” అన్నారు ఆమె.

“నాకు తొమ్మిదేళ్ళ వయసున్నప్పుటి నుంచీ నా పాటలు గ్రామఫోన్ రికార్డులుగా రావడం ప్రారంభమైంది. 1932 ప్రాంతాలలో నన్ను ‘కొలంబియా పాపాయి’ అని పిలిచేవారు. నా రికార్డులు అంతగా ప్రచారం పొందాయి” అన్నారు పట్టమూర్తి.

ఐరోపా దేశాలు, అమెరికా, కెనడా మొదలైన దేశాలలోని వివిధ నగరాలలో చాలా కచేరీలు చేసి ఇటీవలే స్వదేశం తిరిగి వచ్చారు - శ్రీమతి పట్టమూర్తి.

“శ్రుతి లయబద్ధంగా పాడితే మన కర్ణాటక సంగీతాన్ని పాశ్చాత్యులు బాగా ఇష్టపడతారు; ఆసక్తితో విని ఆనందిస్తారు” అని చెప్పారు ఆమె. ‘ఆమె అభిప్రాయాన్ని ఆయా విదేశాలలో

రంగులతో రంగవల్లులు

ఎనితలో ప్రచురించే క్రొత్త క్రొత్త ముగ్గులు-రంగ వల్లులంటే ఇష్టపడే శ్రీలను ఎంతో ఆకర్షిస్తున్నాయి. వాటిని రకరకాల రంగులతో తీర్చిదిద్దినట్లయితే అందంగానే కాక కళాత్మకంగా కూడా ఉండి, చూసేవారికి, వేసేవారికి కూడా మరింత ఆనంద కరంగా ఉంటాయి.

అందుకు 7, 8 రంగులు మన ఇంట్లోనే తయారు చేసుకోవచ్చును. వీటిని తయారు చేసేందుకు కావలసిన సామగ్రి: ఎరుపు, నీలం, ఆకు వచ్చు, రంగుల సిరాలు (మనం వ్రాతకు ఉపయోగించేవి) కుంకుమరాళ్ళు, వసుపు, కుంకుమ, ఇసుక, బియ్యం.

మొదట బియ్యాన్ని 2 గంటలసేపు నానబెట్టాలి. తరువాత వాటిని మెత్తగా దంచి, జల్లించు కోవాలి. పిండి ఆరిపోకుండా తడి తడిగా ఉన్నప్పుడే మనం ఎన్ని రంగులు తయారు చేసుకోవాలనుకుంటామో, పిండిని అన్ని బాగాలుగా చేసి, వేర్వేరు కాగితాల్లోగాని, పళ్ళెములలోగాని పోసు కోవాలి. తరువాత ఒక్కొక్క పళ్ళెంలోను ఒక్కొక్క రంగు సిరా పోసి బాగా రెండు చేతులతోనూ పిండి అంతటికీ ఆ రంగు పట్టేటట్లు కలపాలి. అలాకాక పిండిలో రంగు సరిగా కలవక తెల్ల తెల్లగా ఉన్నట్లయితే కొద్దిగా నీరుపోసి కలపాలి. వెంటనే దానికి తగినంత నన్ను ఇసుక (జల్లించినది) కూడ కలపాలి. తరువాత ఎండలో పెట్టి వలుచగా ఆరదీయాలి. ఆరేటప్పుడు ముద్ద కట్టకుండా కలుపుకూ ఉండాలి. ఇలా విడివిడిగానే కాకుండా రెండు రంగులు కలిపి వేరే కొత్త రంగులు కూడ తయారు చేసుకోవచ్చును.

ఉదాహరణకు గులాబీ, నీలం కలిపితే ఉదా

రంగు తయారవుతుంది. ఇలా మనం అభిరుచినిబట్టి కొత్త రంగులు కూడా తయారు చేసుకోవచ్చును.

తరువాత కుంకుమ రాళ్ళను కాస్త నీటిలో కరిగించి పిండిలోపోసి కలిపి, పైన చెప్పిన విధానాన్ని అనుసరించాలి. దీనిలో కుంకుమరాళ్ళ కొంచెం ఎక్కువవేసి ముదురురంగు, రాళ్ళు కొంచెం తక్కువవేసి లేత రంగు తయారు చేసుకోవచ్చును. ఈ రెండు రంగులూ కూడా ముదురు, లేత, గులాబీ రంగుల్లో చాల అందంగా ఉంటాయి.

తరువాత వసుపు, కుంకుమ విడి విడిగా బియ్యపు పిండిలో ఇసుకతోపాటు కొద్దిగా నీరుపోసి కలుపుకొని ఎండపెట్టాలి. ఈ వసుపు, కుంకుమ లకు, బియ్యపు పిండి కొద్దిగా వేయాలి.

ఇవి రెండు, మూడు రోజులు బాగా ఎండిన తరువాత సీసాల్లోగాని, డబ్బాల్లోగాని పోసి నిలువ చేసుకోవచ్చును. ఇది బియ్యపు పిండితో తయారు చేసినది కాబట్టి దీనికి పురుగుహణ్ణి అవకాశముంది. అందువల్ల అందులో కాస్త డి.డి.టి గాని మరేదైనా క్రిమి సంహారక చూర్ణం కాని కొద్దిగా కలిపితే రెండు, మూడు సంవత్సరాల వరకు చెడిపోకుండా ఉంటుంది.

వాకిట్లో వచ్చని పేడ కలిపిన నీళ్ళు చల్లి ఈ రంగురంగుల రంగవల్లులు తీర్చిదిద్దితే కంటికి, మనసుకూ కూడా ఆహ్లాదం కలుగుతుంది.

రంగువల్లులంటే ఆసక్తి కలవారు తప్పక ఇలా చేసి చూడండి. అప్పుడు వచ్చే పోయేవారు మీ ఇంటి ముంగిట రెండు నిమిషాలాగి చూసి సంతోషించకపోతే నన్నడగండి!

—సి. హెచ్. నత్యవతి

ఆమె చేసిన కచేరీలు ఋజువుచేసి ఉంటాయి' అంటారు పట్టమూర్ సంగీత ప్రతిభ గురించి తెలిసినవారు.

పట్టమూర్ 1940లో శ్రీ ఆర్. ఈశ్వరన్ ను పెళ్ళాడారు. "పెళ్ళయినప్పటి నుంచి కూడా నా భర్త నా సంగీతాన్ని ప్రోత్సహిస్తూ వచ్చారు. ఆయన ప్రోత్సాహం నన్ను మరింత మంచి గాయనిని చేసింది" అంటారు ఆమె.

పట్టమూర్ దంపతులకు ఇద్దరు ఆబ్బాయిలు. ఆమె పెద్దకోడలు శ్రీమతి లలిత ప్రముఖ మృదంగ విద్వాంసులు పాలక్కాడు శ్రీ మణి ఆయ్యర్ గారి కుమార్తె. పట్టమూర్ పెద్ద కుమారుడు శ్రీ శివకుమార్ కూడా మృదంగం వాయిస్తారు. "లలిత నా దగ్గర సంగీతం నేర్చు కుంటున్నది" అన్నారు శ్రీమతి పట్టమూర్. "మా రెండవ ఆబ్బాయి లక్ష్మణకుమార్. ఆతని భార్య - ప్రముఖ రచయిత శ్రీ ఆర్. కె. నారాయణ్ గారి సోదరులు శ్రీ ఆర్. కె. పట్టాభిగారి కుమార్తె" అన్నారు ఆమె.

తమ సంగీతం ప్రత్యేకతల గురించి వివరిస్తూ ఆమె - "చాలా కీర్తనలను నేను ఆ కీర్తనకర్తల దగ్గరగాని, వారి వంశస్థుల దగ్గరగానీ నేర్చుకో గలిగాను. ఉదాహరణకు ముత్తుసామి దీక్షితర్ కృతులను ఆయన వంశస్థులైన శ్రీ అంబిదీక్షితర్ గారి దగ్గరా శ్రీ టి. ఎల్. వెంకటరామ ఆయ్యర్ గారి దగ్గరా నేర్చుకున్నాను. శ్రీ పాపనాథం శివన్ గారి కీర్తనలను ఆయన దగ్గరే నేర్చుకున్నాను" అన్నారు.

ముత్తుసామి దీక్షితర్ కృతులలో ఎన్నిటిలో ఆమె ప్రచారంలోకి తీసుకువచ్చారని సంగీత వేత్తలు అంటారు.

"గాయకులు కాదయిపోయిన వారు అటు గానానికి, ఇటు వారు పాడే పాటల భావానికి కూడ సమాన ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి. పాట భావాన్ని అర్థం చేసుకోకుండా పాడితే రాణించదు" అంటారు పట్టమూర్.

శ్రీమతి పట్టమూర్ సంగీత ప్రతిభ ఆమెకు ఎన్నో బిరుదులు తెచ్చిపెట్టింది; ఆమెకు ఘనమైన సన్మానాలు చేయించింది.

1943లో ప్రముఖ కర్ణాటక సంగీత విద్వాంసులు కీ॥ శే॥ బైగర్ వరదాచారి ఆమెకు 'గాన సరస్వతి' అనే బిరుదు ఇచ్చారు. 1962లో

అమెకు 'సంగీత నాటక అకాడెమీ అవార్డ్' లభించింది. మద్రాసు 'మ్యూజిక్ అకాడెమీ' అమెను 'సంగీత కళానిధి'గా గుర్తించి 1971 లో సన్మానించింది. ఆ సంవత్సరమే భారత ప్రభుత్వం అమెను 'పద్మభూషణ్'గా గౌరవించింది.

ప్రముఖ గాయకులు శ్రీ మంగళంపల్లి బాలమురళి కృష్ణ-శ్రీమతి పట్టమ్మార్ సంగీతాన్ని ప్రశంసిస్తూ.

“ఈమెను పట్టమ్మార్ అనక 'పాటమ్మ' అంటే బావుంటుంది. కర్ణాటక సంగీతం అభివృద్ధి చెందడానికి అంతగా పాటుపడ్డారు ఆమె” అని

ప్రసిద్ధ గాయకులు కీ॥ శే॥ అరియక్కుడి రామానుజ ఆయ్యంగార్ అమెను ప్రశంసించారు.

“ఈ ప్రశంసలకు నేను పూర్తిగా అర్హురాలని కావాలంటే ఇంకా బాగా కృషి చెయ్యాలి” అంటారు పట్టమ్మార్ ఎంతో వినయంగా.

“శ్రీమతి డి. కె. పట్టమ్మార్ పేరులోనే 'దివ్యమైన కర్ణాటక సంగీతం' ఉంది” అన్నాడు

ప్రపంచము యొక్క
ప్రప్రథమ డెటర్జెంట్
ఉతికే బార్

సూపర్ 777

హెచ్చు తెల్లదనము, తక్కువ ఖర్చులో

సూపర్ 777 ఉతుకు ప్రపంచములో సరికొత్తది!
ఇది క్రొత్త పొద్దులా. దీనికి ఎక్కువ బట్టలను ఎక్కువ
తెల్లగా, ఎక్కువ శుభ్రముగా ఉతికే సామర్థ్యము
ఉన్నది—ఉప్పు నీళ్లలో కూడ! దీని ధర మామూలు
బార్ సబ్బుల కంటే తక్కువ కూడ!

ఒక క్రొత్త రకపు ఉతికే బార్ ను వాడడము ప్రారంభించండి—సూపర్ 777 డెటర్జెంట్ ఉతికే బార్ !

shilpi hpma 6A/73 TEL

బొమ్మగారి వ్రాసే

“బొమ్మగారూ: మన పూర్వీకులు కొన్ని అర్థంలేని అచారాలు రూపొందించారు. ఈ మధ్య మీరు కొన్ని (మూఢ) నమ్మకాల గురించి వ్రాశారు చూడండి, అలాగే ఇవీనూ. ఈ అచారాలు నేటికీ గుడ్డిగా అమలులో వున్నాయి. ఇవి ఇప్పట్లో పోయేలా లేవు. ఉదాహరణకు - ఉవయం స్నానం చేసిన వెంటనే “మడి” అంటారు. అలా మడితో వున్న వాళ్ళు పెద్ద పవిత్రులు. వాళ్ళను ఎవరూ తాకకూడదు. వాళ్ళ బట్టలు ఎవరూ తాకకూడదు. తాకితే వాళ్ళు “మైం” పడిపోతారు. ఆ “మడి”తోనే వాళ్ళు వంట చేస్తారు; దేవుణ్ణి పూజిస్తారు; ఇదేమిటి మూఢ అచారం? కేవలం స్నానంచేసి, అరవేసిన బట్ట కట్టుకున్నంత మాత్రాన, వాళ్ళు పవిత్రులై పోయినట్టా? వాళ్ళను తాకకూడని వాళ్ళు అపవిత్రులా? ఇంకా ఈ ‘అస్పృశ్యతలూ’ అవీ నేటి కాలంలో కూడా పాటించడం నాగరికమా?” అంటూ, ఓ దీర్ఘమైన లేఖ రాశారు నాకు - ఖరగ్ పూరు నుంచి, జి. అహల్యాదేవిగారు. మరి ఆవిడకి సమాధానం చెప్పాలిగా.

ఆ మధ్యనే చెప్పాను నేను - జ్ఞాపకం వుందా? మన పూర్వీకులు ఆరోగ్య సూత్రాలను అనుసరించే కొన్ని కొన్ని సిద్ధాంతాలు చేశారని; అప్పట్లో ‘ఆరోగ్యం’ అన్న మాటకు ఇచ్చే విలువకంటే, ‘ఇది దైవానికి సమ్యతం’ అన్న మాటకు ఇచ్చే విలువే ఎక్కువ. వాళ్ళకి దైవభీతి, పాపభీతి, ఎక్కువగా వుండేవి. ‘ఈ పనిచేస్తే దేవుడికి కోపం వస్తుంది’ అంటే ఆ పని చెయ్యడం

మానేసేవారు. అలాగే, ‘దేవుడిని పూజించాలంటే, ‘మడి’గా వుండాలి; ‘కుచి’గా వుండాలి’ అన్నారు. ‘దేవుడికి చేసిన వంట నైవేద్యం పెట్టాలి కాబట్టి, ఆ వంట వండినప్పుడు కూడా మడిగానే వుండాలి’ అన్నారు. మడి అంటే ఏమిటి? కుత్రంగా ఉతికి ఆరేసిన బట్టను, కుత్రంగా స్నానంచేసి కట్టుకోడం! ఇందులో మనకి ఎక్కువగా కనిపించేది ఆరోగ్యసూత్రమే! పొద్దున లేచి, స్నానం చెయ్యకుండా రాత్రి పడుకున్న బట్టలతోనే, వంట చెయ్యడం - ఆరోగ్య కరమైన విధానం కాదుగదా! రాత్రి కట్టుకున్న బట్టలు విడిచెయ్యాలి గదా. దీన్నే ‘మడి’ అన్నారు. అలా ‘మడి’గా వున్నవాళ్ళు మళ్ళీ పదిమందిలోకి వెళ్ళి తిరగకుండా వుండాలని, వాళ్ళు ఎక్కడికి వెళ్ళకూడదన్నారు; వాళ్ళని ఎవరూ తాకకూడదన్నారు. ఇంత ‘అతి’గానూ విషయం చెప్పకపోతే, వినే వాళ్ళుండరని వాళ్ళ నమ్మకం. ఇలా, ఈ ‘మడి’ అన్న దాంట్లో ముఖ్యంగా ఆరోగ్య సూత్రమే కనిపిస్తుంది గాని, పిచ్చి నమ్మకం కనిపించదట్రా. కదూ మరి!

అయితే, ఇందులో కూడా మరి చాదస్తంగా పోయేవాళ్ళు లేకపోలేదు! అన్నట్టు - ‘మడి’ అంటే ఓ పాత కథ గుర్తుస్తోంది - చెప్పడంలో తప్పు లేదనుకుంటాను. నాలాంటిదే, ఓ బామ్మగారు వెనకటికి, తన పెరట్లోవున్న కొబ్బరిచెట్టు మీదికాయల్ని రాత్రిపూట దొంగ ఎత్తుకు పోతున్నాడని, ఓ చిన్న పథకం వేసిందిట. ఏమిటా పథకం - సాయంకాలం ఆరవేసిన తన బట్టని, అదే మడి

బట్టని - కొబ్బరి చెట్టుకు కట్టేసిందిట. అది మడిబట్ట కాబట్టి, దొంగ దాన్ని ముట్టుకోడని ఆమె అరిప్రాయం. ఆ రాత్రి కూడా దొంగ వచ్చాడు. దొంగవాడిని మడిబట్ట కాపాడుతుందా? కొబ్బరి కాయల్లోపాటు మడిబట్ట కూడా ఎత్తుకుపోయాడు! తెల్లారి లేచిన తర్వాత బామ్మగారు లబోదిబో మన్నారు - తన తెలి వితక్కువ తనాన్ని తిట్టుకుంటూ!

అలా - మరి చాదస్తానికి పోకూడదనుకోండి, ఏమైనా ‘మడి’ పేరిట కుచిగా కుత్రంగా వుండడం మంచిదే కదా. ఇవాళ ఇవన్నీ ఎవరు పాటిస్తున్నారు గనక! చాలామంది ఇళ్ళలో నేను చూస్తూనే వున్నాను - స్నానాలైనా చెయ్యకుండా వంటలు చేసేస్తారు; వంటలయ్యాకి స్నానాలు చేస్తారు.

ఎంత హడావిడి తగ్గలనుకున్నా కూడా నిజానికి ఇలా స్నానం చెయ్యకుండా వంటలు చెయ్యడం మంచి విధానం అంటారా - చెప్పండి. ‘భోజనం’ అనేది - మన జీవితానికి ఎంతో ముఖ్యమైనది. అది ఎంతో పరిశుభ్రంగా వుండాలనేగా, వియ్యం కడుగుతున్నాం; కాయగూరలు కడుగుతున్నాం; వంట గిన్నెలు బాగా పరిశుభ్రంగా తోముకుంటాం! మరి, పాటితో భోజనం తయారు చేసేటప్పుడు మనం కూడా, పరిశుభ్రంగా వుండాలని అవసరం లేదా మరి! దానికే ‘మడి’ అని పేరు పెట్టారు. ఆ పేరు అక్కర్లేకపోయినా పర్యాలేదు గాని, కుచిగా వుండడం మాత్రం అవసరం అంటారా, కాదా!

అతను ఇంట్లోకి వెళ్ళిన తర్వాత కూడా ఆమె వాకిలిదగ్గరే తటపటాయస్తూ నిలబడింది.

“ఎందుకు అక్కడే నిలబడ్డారు? రోపరికి రండి వదినా!” అన్నాడు అతను.

“నాకు....ఇప్పటికీ కూడా నేను చేస్తున్నది సరికాదనే అనిపిస్తున్నది. మళ్ళీ వెళ్ళిపోదామనిపిస్తున్నది.” అన్నది ఆమె.

“ఇవన్నీ మనం మాట్లాడి నిర్ణయించిన వీక్షణీయాలేగా? నిర్ణయం తీసుకున్నాక వెనుదియ్యకూడదు.”

“నేను....నేను....నిర్ణయం తీసుకున్నానా? నాకు అర్థం కావడం లేదు....”

“సరే...మీరు నిర్ణయించలేదు. నేనే మీ మీద సా నిర్ణయాన్ని రుద్దాననుకోండి. ఎలాగైనా ఒక నిర్ణయం అంటూ ఆయిందికదా? దాన్ని సక్రమంగా ఆచరణలో పెట్టడానికి వీలుంటుందా

కుమరన్ చాలా సహజమైన ధోరణిలో “బొంబాయి వెళ్ళినప్పుడు వదినగారిని చూశాను. పిలుచుకువచ్చాను. మా యిద్దరికీ కాఫీ తెస్తారా? టిఫిన్ ఏదన్నా చేసి ఉంటే అది పట్టుకురండి” అన్నాడు.

దిగ్ర్యంతి పది నిలబడి ఉన్న కణ్ణప్పన్ నెమ్మదిగా సర్దుకున్నాడు.

“ఇదిగో తీసుకొస్తాను పెద్దయ్యగారు, అమ్మగారు తిరుపతి వెళ్ళారు....వాళ్ళు రేపటికి గాని రారు....”

వాణిని సూటిగా చూడకుండా, ఆమెకోసమే ఆవన్నీ చెప్పినట్టు ‘వాళ్ళు లేనప్పుడు ఈమె ఇలా రావచ్చా?’ అని అడుగుతున్న వాడిలా అర్థాంతరంగా మాట్లాడం ఆపి, కుమరన్ వైపు చూశాడు కణ్ణప్పన్.

“అవన్నీ నాకు తెలుసు. మీరు వెళ్ళి టిఫిన్,

“మీరు ఇవాళ ఆఫీసుకు వెళ్ళారా?”

“వెళ్ళారి. బొంబాయి ఏజన్సీ గురించిన వివరాలన్నీ కంపెనీకి రిపోర్ట్ చెయ్యాలి కదా?”

“మీరు కూడా లేకుండా ఈ యింట్లో నేను.... ఈ మనుషులతో....వీళ్ళను కన్నెత్తి చూపే పాటి రైర్యం కూడా లేదు నాకు....”

“ఇదిగో టిఫిన్, కాఫీ వచ్చాయి. మీరు తర్వాతే స్నానం చెయ్యాలి ఇక....” కుమరన్ బాత్ రూమ్ వైపు కదిలాడు. బల్లమీద టిఫిన్ పళ్ళాలు ఉంచిన కణ్ణప్పన్ వాణి వైపు ఓరచూపు సారిండాడు. ఆమె తనవైపు చూడగానే దృష్టి మరల్చుకున్నాడు ఆయన. వాణిలో అలరించి చెలరేగింది. ఆమె నవ్వుదానికి ప్రయత్నిస్తూ “దావున్నారా?” అని అడిగింది.

“ఓ!” అంటూ ఆయన రోపరికి వెళ్ళాడు.

ఆర్. చూడమణి

ప్రముఖ తమిళ రచయిత్రు అర్. చూడమణి తమ ‘వెలూరు’ కథ ద్వారా ‘మహా పాత’ కులకు ఇదివరలోనే పరిచితులు. ‘సొంత ఇంటికి’ అన్న ఈ కథ-‘అవళ్ళ వీడు’ పేరిట తమిళ వక్ష వ్రతీక ‘మంగై’ లో వెలువడింది.

ఉండదా అని ప్రయత్నించి చూడకుండా ముందు గానే వెనుకంబ వేస్తే ఎలా? రోపరికి రండి- ఇది మీ యిల్లే!”

వాణి తడబడుతూ ఇంట్లో అడుగు పెట్టింది. ఆమె యిల్లు! అది ఆమె యిల్లు అనడం వేరేదేనా? ఆ ఇంట్లోని గదులు, పర్ని షర్ అమరికలు, మేడ మెట్లలో నిమెంటు పెచ్చు ఊడిపోయిన మొదటి మెట్టు, తిరిగినప్పు డిల్లా మర మర్య కదలి భయపెట్టే కింది హాల్లోని పాను-ఇవన్నీ ఆమెకు పరిచితమైనవే. కిందోళ్ళ పరిచయాన్ని పురస్కరించుకుని ఆ యింటి వాకిలి కూడా ఆమెను గుర్తుపట్టి కుళం ప్రశ్న వేసినట్లు కనిపించింది. మేడమీద ఆ గది, తిండులో తిరిగిన సంఘటనలు ఆమె గుండెలో గద్దకట్టకు రోయినవే.

టాక్సు వర్షి అగిన కల్లం విని గబ గదా బయటికి వచ్చి ‘రండి సార్’ అని ఆహ్వానించిన కంక మిషి కణ్ణప్పన్ వాణిని చూడగానే అరిచిపడి-అలా నిలబడ్డాడు.

కాఫీ తెండి. పచ్చమ్మకు చెప్పి వదినగారికి ఆ మేడ మీది గదిని శుభ్రం చేసి ఉంచమనండి” అన్న కుమరన్ బయట వసారాకు వెళ్ళి ఒక చేత్తో తన బ్రీఫ్ కేసునూ మరోచేత వాణి సూట్ కేసునూ హాల్లోకి తెచ్చి గోడ వారగా పెట్టాడు. వంట మనిషి గుడ్లప్పగించి కాఫీపు అతణ్ణే చూపి మౌనంగా రోపరికి వెళ్ళాడు.

“ఆయనకు ఇప్పుడు గుండెపోటు వస్తుం దేమో” అన్నది వాణి-కుమరన్ తో.

“రానీయండి. కొందరికి గుండెపోటు వస్తే తప్ప వాళ్ళకు గుండె ఉందని ఋజువు చెయ్య లేము!” అన్నాడు అతను.

“ఈయనే ఇలా ఉంటే ఇక అల్తయ్య మామయ్య ఏమంటారో?” అని అడిగింది వాణి.

“లేవు వాళ్ళు వస్తే అదీ తేలిపోతుందిగా!”

“మీకున్న రైర్యం నాకు లేదండీ!”

“బాత్ రూమ్ కు వెళ్ళి చేతులు కడుక్కురండి. టిఫిన్ చేద్దాము. లేదా-స్నానం చేసి వస్తారా?”

మేడ మెట్ల ప్రక్కనే నిలబడి వున్న పని మనిషి పచ్చమ్మ-కళ్ళు పెద్దవి చేసి తన వైపు చూస్తుండగాన్ని గమనించింది వాణి. ఆ తీక్షణమైన చూపులను చూస్తూ వాణి చిరునవ్వు సవ్వే ప్రయత్నమైనా చెయ్యలేకపోయింది. దోషిలా తల వార్చింది ఆమె.

కుమరన్ గదిలోకి వచ్చాడు. "పచ్చమ్మా!

శూంఠా శ్రుంగికి

ఆలా నిలబడితే ఎలా? మొదట మీదికెళ్ళి మేడ మీద అన్నయ్య వదినల గదిని శుభ్రం చెయ్యి.... ఆడుగో - అక్కడున్న వదినగారి సూట్ కేస్ తీసుకువెళ్ళి ఆ గదిలో ఉంచు" అని పనిమనిషితో చెప్పి, వాణితో "ఇక మీరు వెళ్ళి చేతులు కడుక్కురావచ్చు" అన్నాడు ఆతను. వాణి మౌనంగా వెళ్ళింది. ఆమె వెళ్ళిపోయేదాకా ఆమెనే చూస్తూ నిలబడిన పచ్చమ్మ - కుమరన్ వైపు ఒకసారి విచిత్రంగా చూసి, పెదవులు విరిచి సూట్ కేస్ తీసుకుని మేడమీదికి దాకితీసింది.

టిఫిన్ తింటున్నప్పుడు వాణి మాట్లాడినదేడు. కిట్టప్పన్ కుమరన్ తో మాత్రమే మాట్లాడాడు.

ఆ తర్వాత - "అతనికి నాతో మాట్లాడటం ఇష్టం లేనట్లుంది. అసలు నా ఉనికిని అతను పట్టించుకోదానికైనా ఇష్టపడలేడు," అన్నది వాణి.

"మీరు వస్తారని ఆతను అనుకుని ఉండదు. అందుకేనేమో అతనే సర్దుకుంటాడటేమిటి!" అన్నాడు కుమరన్.

కాసేపు తర్వాత ఆతను వెళ్ళిపోయాడు.

*

అది తన యిల్లా? తన యిల్లేనా?

వాణి ఆలోచిస్తున్నది.

ఆ యిల్లు .. ఆ శరీరసౌరు - ఆమెకు బాగా పరిచితమైనవి. ఆ దోషి గదిలో-ఆ 'అన్నయ్య

వదినల గదిలో—ప్రతి చోటా వందిన అనుభవాల జ్ఞాపకాలు మళ్ళీ ప్రాణం పోసుకుని ఆమె గుండెల్లో సువాసనలు నిండిస్తున్నాయి. ఇప్పుడు ఆ గది ఆమె ఒక్కదానికే. ఇక, అక్కడ ఆమె చీరలు, ఆమె జాకెట్లు, ఆమె పెట్టె, ఆమె కోసం ఒక్క మంచం — అవే ఉంటాయి. ఇవాళ ఆ గదిని ఆమెకు మాత్రం ప్రత్యేకించినా, ఆ ప్రత్యేకత పాత జ్ఞాపకాల అలలలో మటు మాయమైపోతున్నది. ఆ జ్ఞాపకాలలోని ఆ జంట. అక్కడ శ్రీ పురుషవ్యక్తుల ఉనికికి సంబంధించిన వైవిధ్యం.... కుంకుమభరిత పక్కనే సిగరెట్టు పాకెట్టు—అలా ఎన్నెన్నో విశేషాలు, విచిత్రాలు....

అతని నవ్వుల మధురధ్వని ఆ గదిలో ప్రతి ధ్వనించగా ఆమెకు గగుర్పొడిచింది.

“వాణీ! వెదికి వెదికి ఈ మొద్దు పిల్లకు ఎలాంటి పేరు పెట్టాలో చూడు!”—ఆ ఎగతాళిలో అభిమానం ధ్వనించింది. ఆమె చెంపనూ చెవిని తాకుతూ అతని ముఖం ప్రేమను ప్రకటించింది.

ఆమెలో జ్ఞాపకాల అలలు చెలరేగుతూనే ఉన్నాయి.

రెండేళ్ళేనా? కేవలం రెండేళ్ళేనా? కొన్ని వందల అనుభవాలు ఒక క్షణంలో ఇమిడిపోయే విచిత్రం ఆమెకు ఇప్పుడు అర్థమైంది. అలా కాకుంటే — ఆ రెండేళ్ళ ముందు ఇరవైఏళ్ళు. ఆ రెండేళ్ళ తర్వాత ఐదేళ్ళు. ఆ మధ్య అణగారి పోయి ఉండవలసిన ఆ రెండేళ్ళు అలా విశ్వరూప మేత్తి ఆమెనూ, ఆ గదిని క్షణంలో ఆక్రమించి, ఊపిరాడకుండా చేయగలవా?

ఆమె మంచం మీద దోర్లగిలపడుకుని ఏడవ సాగింది — తన గురించి; తన భర్త గురించి; తాము పోగొట్టుకున్న అన్నిటి గురించి విచారిస్తూ.

ఆ తర్వాత ఎప్పుడో ఆమె లేచేసరికి కన్నీళ్ళు వట్టిపోయాయి. తన చుట్టూ చూసింది ఆమె. తమ జంట పంటగా ఉన్న ఆ గదిలో ఇప్పుడు ఒంటరి తనం రాజ్యం చేస్తున్నది. ఇప్పుడు అక్కడ సిగరెట్ పాకెట్టూ లేదు; ఆ పక్కన కుంకుమ భరితా లేదు.

మరి ఆమె మాత్రం ఎలా ఉండగలదు? వంటాయన కళ్ళలోనూ, పని మనిషి కళ్ళలోనూ కూడా అదే ప్రశ్న. వాళ్ళ మౌనంలో, వాళ్ళు ఒదిగి ఒదిగి ఉండడంలోనూ అదే ప్రశ్న....

రేపు అత్తగారు వచ్చాక వినిపించేది ఆ ప్రశ్నే కదా?

‘నీవు ఇక్కడికి ఎందుకు వచ్చావు? ఇక్కడ నీకేం పని?’

కుమరన్ కు మాత్రం ఆ ప్రశ్న అర్థం కాలేదు; కాదు కాదు — అతను ఆ ప్రశ్న అడిగేవారి కన్నా ఉన్నత స్థాయిలో ఉన్నాడు. భర్తతో సంతోషంగా కాపురం చేస్తున్న రోజులలో—ఆ యింట్లో తిరుగాడుతున్న నీడలలో ఒక నీడగా కనిపించిన ఆ మామూలు మరిది ఇలా ఒక రోజు నిలువెత్తు మనిషిలా, పెరిగిన మనసుతో — తనను ఓదార్చి ఆశ్రయం ఇవ్వగలడని ఆమె అనుకున్నదా?

ఆశ్రయం.... ఆశ్రయం కాకుంటే మరేమిటి?

“బాధపడకండి. నేను మిమ్మల్ని తీసుకు వెడతాను” అని అతను చెప్పినప్పుడు — ఆమెకు తక్కిన కష్టనిష్ఠురాలు గుర్తుకు రాలేదు; ఆ క్షణాన ఆమెకు సానుభూతి లభించింది. అతను ‘ఆశ్రయం’ అనలేదు. తాను దానంగా ఇవ్వ దలచింది ఆమెకు సొంతమైనదే అన్నట్లుగా మాట్లాడాడు. ‘ఇది మీ ఇల్లు’ అన్నాడు. ఎంత గుండె బలిమి ఉంటే ఆ మాటలు వస్తాయి; అతను అంతగా చెప్పినా ఆమె కలవరపడింది.

‘కనిలాగా ఎందుకే ఎదురుగా దాపరిస్తావు?’, ‘ఎక్కడో ఎవడో లారీ కింద పడి చచ్చే ఈ వీడ మన నెత్తికా చుట్టుకోవాలి?’, ‘గుడ్డలన్నీ అలా గుట్టలా పడి ఉన్నాయే — వాటిని ఉతకకుండా పగటివేళ పెద్దమ్మలా నిద్రపోతే ఇల్లు బాగు పడుతుందే?’ — వంటివి మాటలయితే ‘అది మీ ఇల్లు’ అన్నవి కూడా మాటలేనా? మాటలంటే మాటలా; మామూలు గారి—వెదురులోకి ప్రవేశించ గానే సునాదంగా రూపొందే మార్పువంటిదా అది?

మొదట ఆ ఊహ ప్రకాంతిని కలిగించినా, ఆ తర్వాత అతని అభిప్రాయం అమలు జరపడం అసంభవం అనిపించింది ఆమెకు. దాంతో ఆమె రానన్నది. అడ్డువాట్లు వేసింది. తను ఎటువంటి విమర్శలకు గురికావలసి వస్తుందో వివరించింది. కాని కుమరన్ పట్టుదల సడలలేదు. అతని నిర్ణయమే గెలిచింది. అతను ఆమెను వెంట తీసుకువచ్చాడు.

అతను చివరిదాకా గెలుపొందగలడా?

అగ్నిపర్యతం మున్నుండేకదా చిద్దలు కానున్నది....?

రేపు....

మేడమెట్ల మీద ఆరుగురి చప్పుడు వినిపించింది. ఆమె అప్రయత్నంగా ముడుచుకుపోయింది. వెంటనే లేచి తలుపుగదియ పెట్టాలని ఆమె చేతులు తొందరపడ్డాయి. ‘నీ — భయమెందుకు? ఇలా అయితే ఇక ముగింపే ఉండదు’ అనుకొంది ఆమె. నిబ్బరంగా లేచి గది బయటికి వచ్చింది. మీది మెట్లు మీద నిలబడి ఆమెనే భీకరంగా చూస్తున్న పనిమనిషి ఆమెను చూడగానే చటుక్కుమని తన చేతనున్న గుడ్డతో మేడ మెట్ల వెంబడి ఉన్న పిట్ట గోడ అంచును తుడవడం మొదలుపెట్టింది.

“ఏం పచ్చమ్మా. ఎలా ఉన్నావు? చేతి నిండా పని ఉన్నట్టుండే? నాతో మాట్లాడనికైనా వీలు చిక్కలేదు నీకు?” అన్నది వాణి — కాస్త అధికంగా చిరునవ్వులు చిందిస్తూ.

“అవునండమ్మా! ఇంకా కిందికెళ్ళి వాకిలి ఊర్చాలి....”

“నీ కూతురికి పెళ్ళి చెయ్యాలనేదానివే — పెళ్ళయిందా?”

“లగ్గం కుదిరిందండి.”

“చాలా సంతోషం. అబ్బాయిది ఈ ఊరేనా?”

“నెంజి దగ్గరండి! అమ్మగారు, పెద్దయ్యగారు ఊళ్ళో లేరండి. రేపొస్తారండి!”

“నాకు తెలుసు. వాళ్ళు ప్రతి యేడూ ఈ రోజుల్లో తిరుపతి వెడతారని నాకు తెలుసులే! కుమార్ చెప్పారు ‘వాళ్ళు ఎనిమిదో తేదీన వస్తారు. నా టూర్ ముందుగానే ముగుస్తున్నది. ఏదో తేదీ నాటికి మద్రాసు చేరుకోవచ్చు’ అని....” అన్నది వాణి — తెచ్చి పెట్టుకున్న ఉత్సాహంతో.

“మీ ఇంటికాడ అందరూ బావున్నారా?” పచ్చమ్మ అడిగింది.

“మీ ఇంటికాడ....?”

“ఊ!”

“మీ అన్న, వదిన, పిల్లలు..” వాణి అడిగింది.

“అంతా బావున్నారండి....”

కానేపు మౌనం.

పచ్చమ్మ అందుకుని ‘ఇక్కడో పది రోజులు ఉంటారా?’ అన్నది. వాణి చూపులు మరల్చు కుంది. ఆమె ముఖంలో నిరవంతంగా తెచ్చి పెట్టుకున్న ఉత్సాహం మాయమైంది.

“నాతో మాట్లాడుతూ ఉంటే నీ పని కాస్తా

పాదయిపోతుంది. పాపం! నువ్వు వెళ్ళి వాకిలి
ఊర్చుకో!"

సచ్చమ్య కిందికి వెళ్ళి టీ కప్పు పట్టుకుని
మళ్ళీ మేడ మీదికి వచ్చింది. గుడ్లప్పగించి గోడ
వైపే చూస్తున్న వాణి ఇంకా అక్కడి నుంచి
కదలలేదు.

"వంటయ్యగారు మీకు టీ పంపించారు."

కప్పును అక్కడున్న బల్లమీద పెట్టి ఇంకేమీ
చెప్పక వెళ్ళిపోయింది సచ్చమ్య.

వాణి అదిరిపడి వెనుదిరిగింది. ఒక పగటి
పూట అంతా ఆమె అక్కడ గడిసింది. కాని
ఆ ఇంట్లో మనుషులు ఆమె గురించి పట్టించుకో
లేదు.

ఆమెను మళ్ళీ భయం వీడించసాగింది. 'ఇక
తనకు ఇక్కడ స్థానం లేదా! కుమరన్ ఒక్కడి
సద్భావాన్ని పురస్కరించుకుని తాను పరిస్థితులను
ఎదుర్కొనగలదా! అతణ్ణి కూడా వాళ్ళు ఎత్తి
పారెయ్యగలరు. ఈ వామన ప్రపంచంలో అతని
అంత ఉన్నతమైన వ్యక్తికి తగ్గ స్థలం లేదు!
ఆమె ఆలోచిస్తూనే ఉంది.

ఇక బయలుదేరాలిందే!

అయితే, ఆమె శరీరంలోని ప్రతి అణువు
'వద్దు వద్దు' అని ఆక్రోశించింది.

తాను చదువుకుని ఉంటే - అనుకుంది ఆమె.
స్కూల్ పైనర్ పైలయిన తనకు తక్కిన పను
లేవీ చేతకాదు. ('నా మొద్దు వాణి! భలే పేరు
పెట్టారు నీకు!') చిన్నప్పుడు కుట్టువని అంటే
అసక్తి ఉండేది. కాని అదన్నా సరిగా నేర్చుకుని
ఉంటే ఇవాళ ఇతరుల అండకోసం ఎదురు చూడ
కుండా స్వతంత్రంగా ఉండే వీలుండేది. తనను
ఎవరు కాపాడుతారన్న భయం ఉండేది కాదు.

టీ చల్లారి పోతున్నది. ఆమెకు అకలికాలేదు.

*

మరుసటి రోజు ఎదురు చూసిన అగ్నివర్షతం
బద్దలైంది. తిరుపతి ప్రసాదంతో "కుమార్
నిన్ననే బొంబాయి నుంచి వచ్చి ఉండాలే! ఇదిగో
బాబూ దేవుడి ప్రసాదం" అంటూ ఇంట్లో అడుగు
పెట్టిన ఆ ఇంటి పెద్దలు - ఆ దంపతులు - తమ
కోడలిని అక్కడ చూడగానే దిగ్భ్రాంతులయ్యారు.
ఆ తర్వాత కుమరన్ మాట్లాడే కొద్దీ వాళ్ళకు
దిగ్భ్రామా. కోపమూ ఎక్కువయ్యాయి. ఆ
రోజంతా వాడ ప్రతివాదాలతో గడిచిపోయింది.

వాణి ఎప్పటికప్పుడు మారు మూలంలో నక్కి

నిలుచున్నది. పెద్దలు ఆమెను మరో గ్రహం
నుంచి వచ్చిన జీవిని చూసినట్లు చూశారు.

"అమ్మా వాణి! ఇక్కడుండి వీవేం చెయ్య
గలవమ్మా! భర్త పోయాక అత్తగారింట
ఉండడం నీకూ కష్టంగానే ఉంటుంది. పుట్టిల్లయితే
కాస్తంతయినా ప్రకాండిగా ఉంటుంది. రావడం -
ఏవో వచ్చేవావు. రెండు రోజులు ఉండి,
ప్రయాణం బడలిక తీరగానే వేమంగా ఊరికి
బయలుదేరి వెళ్ళమ్మా" అని వాళ్ళు చెప్పినప్పుడు
అప్పటికే బండబారిపోయి వున్న ఆమె గుండెలో
ఏ రకమైన భావమూ కలగలేదు. 'పని మనిషి

ఎదీ!

చిన్ననాటి నుండి

నిన్న మొన్నటి వరకూ
అందరూ అనుకుంటూంటే
నువ్వున్నావనుకున్నాను -
నిన్నే నమ్ముకున్నాను.

అశలు నిరాశలయ్యాయి,
కోరికలు విఫలమయ్యాయి
జీవితంలో ఎదురు దెబ్బ తగిలింది.
మొదటిసారిగా జ్ఞానోదయమైంది.

నువ్వు లేవనుకున్నాను
నన్ను నేను నమ్ముకున్నాను
ఏ శక్తికి తిసిపోని
స్వశక్తిపై ఆధారపడ్డాను.
అన్నీ విజయాలే.
అనుకోని అనందాలే.

— పీలుఖానా రుక్మిణీదేవి

కనీసం పదిరోజులన్నా ఉండడానికి అనుమతి
యిచ్చింది; వీళ్ళు వాకిచ్చే గడువు రెండురోజులే!
అన్న భావం - ఆమెలో ఎక్కడో తమాషాగా
కదిలి, కరిగిపోయింది.

"ఏదో పాపం.... ఉండి కాపురం చెయ్యవల
సిన చోటే ఇది. ఐనా ఆదృష్టం ఇలా ఉండే....
ఎవరిని నిందించడం? నీ విక్కడ ప్రేమితంగా
ఒక్క పూటన్నా ఉండలేవు" అని అత్తగారు
ఆ సంభాషణకు మంగళం పాడింది.

దాని ఫలితం మేడ మీద కుమరన్ కోసం
రూపంలో బద్దలైంది. ఆ కోసంతో ఇల్లంతా ప్రతి
ధ్వనించింది. కింద ఉన్న వాణి అంతా విన్నది.

"వదినకు ప్రేమితంగా ఉండదని నీవెలా

నిర్ణయించావమ్మా? మీకు ఆమె భారంగా కని
పిస్తున్నది. అంతే కదా! కొడుకు పోయాక
కోడలు భారం అనుకుంటున్నారు కదూ?"

"అట్టే వాగకురా కుమార్! అసలు నీకు
బుద్ధుందా? రోకీక జ్ఞానం ఉందా? మీ అన్నయ్య
పోయాక ఈమెతో మనకున్న బంధం తీరి
పోయింది...."

"ఏం? ఎందుకు తీరిపోవాలి? చచ్చిపోయిన
భర్తతో బంధం తీరలేదంటూ ఒక ఆడదాని
బతుకును చిందరవందర చేస్తున్నారు కదా -
అలాంటప్పుడు ఆ బంధాన్ని అత్తింటి వారు
మాత్రం వద్దనుకోవడం సబబేనా?"

"వాడు చచ్చిపోయాడు - ఆమె వితంతువు
కదరా!"

"అన్నయ్య చనిపోతే ఆమె వితంతువయింది.
వాడు కట్టిన తాళిని ఆమె పోగొట్టుకొంది.
ఆమెతో మనకు సంబంధం ఉంది. వాడు నెర
వేర్చకుండా పోయిన భార్యతను - ఆమెను
పోషించవలసిన భార్యతను - మనం స్వీకరించడంలో
తప్పేమీ లేదు. వితంతువు అయినంత మాత్రాన
ఒక స్త్రీ పుట్టింటికి వెళ్ళిపోవడం ఏం న్యాయం?"

"ఒక ఆడది కోడుకునేది అదేరా. నీకెందు
కది అర్థం కాదు? ఆడదానికి అత్తింటి సంబంధం
ఏర్పడడానికి కారకుడు భర్త. అతను పోయాక
ఆమెకు అత్తింటితో సంబంధం ఎలా ఉంటుంది?
పిల్లలున్నా ఏదో సంబంధం ఉండనుకోవచ్చు....
వాళ్ళు లేకపోతే...."

"పిల్లలు లేనంత మాత్రాన భర్త భార్యను
తన భార్య కాదంటాడా అమ్మా! పిల్లలు లేనంత
మాత్రాన ఈమె ఈ యింటి కోడలు కాకుండా
పోతుందా?"

"భలే ఉందిరా నీ వాదన! అవీసు పని మీద
బొంబాయికి వెళ్ళవట - వదినను చూస్తే ఎలా
ఉంటుంది అనిపించిందట. చూద్దానికి వెళ్ళినవాడు
ఇక మీరు మాతోబాటే ఉండండి అని చెప్పి
ఆమెను ఉన్నపగాన తీసుకు వచ్చావట -
ఎక్కడన్నా ఇలా బరుగుతుందట్రా?"

"అలాగా? నేను ఈ యిల్లు విడిచి వెళ్ళి
విడిగా ఓ యిల్లు చూసి వదినను అక్కడ ఉంచి
పోషిస్తారే!"

కింది హాలులో పెద్దైతే నిద్రంగా కూచుని
ఉన్న వాణి ఆ మాటలు విని తలెత్తి మేడ వైపు
చూసింది.

“ఏమిటా వదరుతున్నావు? నీవేమో చిన్న వాడివి. దానికి ఇరవై ఏడేళ్ళన్నా నిండలేదు. నీవు విడిగా దాంతో ఉంటే ఈరూ నాదూ ఏమంటాయిరా?”

“ఏమన్నా అననీ! అమె ఇక్కడ ఉండడం మీకు ఇష్టం కాకపోతే నేను అదే చెయ్య చెయ్యబోతున్నాను.”

“ఒరే కుమార్....” పెద్దలు గద్దించారు.

“నన్నా! అమ్మా!” కుమరన్ చూపులు దుఃఖంతో నిండి ఉన్నాయి. అతని గొంతులో విచారం గూడు కట్టుకుంది. “పెళ్ళంటే ఏమిటమ్మా? భార్య, భర్త అనే సంబంధం తప్ప మరో అర్థం కూడా ఉంది కదా? ఒక సంబంధం కుదిరాక ఆ అబ్బాయికి, అమ్మాయికి కూడా తమ కుటుంబం, తమ యిల్లు కాక మరో కుటుంబం, మరో యిల్లు లభించి వాళ్ళ జీవితం మరింత విశాలమవుతుంది కదా? పెళ్ళికి ఈ అర్థం లేదా? ఇటువంటి అర్థం ఉండవలసిన ప్రమేయం లేదా? వదిన ఈ యింటికి ఎప్పుడు కోడలై వచ్చిందో అప్పుడే ఇక్కడి మనిషి అయింది. ఆ తర్వాత అన్నయ్య టికి ఉన్నా. లేకపోయినా అమె పుట్టింటి వంటిదే ఈ యిల్లు కూడా. ఇక్కడ అమెకు చోటు లేదంటే నేనూ ఇక్కడి నుంచి వెళ్ళడంలో తప్పేమీ లేదు.” అన్నాడు అతను.

వాణి మౌనంగా ఏడవసాగింది. మెల్లగా లేచి సూట్ కేస్ తీసుకుని వాకిలివైపు దారిదీసింది. తల్లిదండ్రులతో మర్నాటి, ఆ ఆవేశం చల్లారక వడివడిగా మేడ మెట్లుదిగి “వదినా! వదినా!” అని పిలిచిన కుమరన్-అమె అక్కడ కనబడక పోవడంతో దిగ్భ్రమించేదాడు. వాకిలి దగ్గర అమెనుచూసి పరుగు పరుగున అమె దగ్గరికి వెళ్ళాడు.

“అగండి వదినా! నేనూ నా సామానులు తెస్తాను. ఇద్దరం మొదట ఏదన్నా హోటల్ కు వెదదాం!”

“వద్దు....నేను వెదతాను....నాకోసం మీరు ఇంతగా ప్రయత్నించడం....పెద్దల మాటను కాదనకండి....”

“వదినా!” అతను ప్రశాంతంగా అన్నాడు: “కాస్త ఆగి, నా మాటలు వినండి. ఆ తర్వాత- వెళ్ళదలుచుకుంటే వెళ్ళండి.”

అమె చీర కొంగుతో కళ్ళు తుడుచుకుని, దీక్షగా అతని ముఖం వైపు చూసింది.

మే పదిహేనవ తేదీ సంచికలో ఇచ్చిన ‘కార్టూన్’కు ఎన్నికైన సంభాషణ:

“అమె: ఏమిటండీ, ఇండాకటి నుంచీ చూస్తున్నాను. మమ్మల్ని ఎందుకలా వెంటడిస్తున్నారు?”

ముసలాయన: అపార్థం చేసుకోకమ్మా. మరేం లేదూ, నువ్వు హడావిడిగా డ్రెస్ చేసుకున్నట్టున్నావ్; మాచింగ్ బ్లోక్ మర్చిపోయావు. అది గుర్తు చేదామని!”

ఇది వంపిన వాడు:

డి. యశోధర, 4/18 డి.యం.ఆర్.యల్, కాంచనబాగ్, హైదరాబాద్ - 500258

“జీవితం చాలా అద్భుతమైనదని నా అభిప్రాయం వదినా! కాని కష్టాలు, ప్రమాదాలు, మరణాలు దాన్ని చుట్టి ముట్టి ఉంటాయి. వాటినిన్నిటిని అధిగమించి మంచిని స్వీకరించడమే మనం జీవితానికి చూపగల కృతజ్ఞత.”

వాణి కుమరన్ ముఖం మీది నుంచి చూపులు మరల్చుకో లేదు.

“మంచి అంటున్నప్పుడు-జీవితంలో అన్నిటికన్నా మంచి ఒక మనిషి మరొక మనిషిపట్ల చూపే ప్రేమ అభిమానాలే! అన్ని సంఘటనలూ చివరికి మంచి చెయ్యడానికి నెపాలే వదినా! మన ఇద్దరి కుటుంబాలూ పరస్పరం తెలుసుకోడానికి మీరు మా అన్నయ్యతో పెళ్ళికావడం ఒక నెపం. అంతే! అందులోంచి పరస్పరం ఒకరంటే మరొకరికి ఏర్పడే ప్రేమ-మనుషులు అన్న ప్రాతిపదిక మీదే ఏర్పడుతుంది. భార్య భర్తం మధ్య కూడా మొదట ఎంత ఆకర్షణ ఉన్నా, చివర ఒకరినొకరు మనుషులుగా పరిగణించి ప్రేమించేటప్పుడే జీవితానికి సార్థకత వస్తుంది. అన్ని బంధాలూ మొదట్లో అంతేకదా?”

వాణి మాట్లాడలేదు.

“నేను మీకు మరిది కావడంవల్ల మీకు నాకు పరిచయమైంది. కాని ఇప్పుడు మనం ఇద్దరు మనుషులం. అంతే. కష్టాల్లో ఉన్నా మీకు సాయం చెయ్యాలని నాకు అనిపించడానికి మానవత్వమే కారణం. మానవత్వం అన్నాక- ఒకరికొకరు అంతకుముందు ఎలా తెలుసన్న ప్రశ్నకే తావులేదు. మీరు విశంతువు కావడమో, భర్తపోయిన ఆడదానికి ఆత్మింట్ల స్థానం లేదనడమో-ఇక్కడ అనవసరమైన విషయాలు. మానవత్వం పేరిట, మానవ జీవితానికి చివరిదాకా అవసరమైన అభిమానం పేరిట-నేను మీకు రక్షణ కల్పించాలని అనుకుంటున్నాను. దీనికి

ఇంతకన్నా గొప్ప పేర్లు పెట్టడం, దీన్ని గొప్ప విషయంగా ప్రకటించడం నాకిష్టం లేదు. అభిమానం అన్నదే అబద్ధమని మీరనుకుంటే వెళ్ళిపోండి. అలా కాదనుకుంటే నా మాట వినండి!”

అతని మాటలు విని, అమె బదులేమీ చెప్ప లేదు. అమె పెదవులు అదరసాగాయి.

“ఏదో ఇల్లుచూసి మిమ్మల్ని అక్కడ ఉంచి, ఆ తర్వాత కలకాలం నాకు వండిపెడుతూ పది ఉండమంటానని భయపడకండి! మీకు ఇష్టమంటే పైవేటుగా మెట్రిక్ రాయవచ్చు. లేదంటే మీకు నచ్చిన వృత్తి విద్య నేర్చుకోవచ్చు. స్వతంత్రంగా జీవించడానికి అవసరమైన అర్హత సంపాదించుకోండి. అందుకు నా చేతనైనంత సాయం చేస్తాను. ఆ తర్వాత మీరు నాకో కప్పు కాఫీ తయారు చేసి యిస్తానంటే వద్దనను.”

అమె పెదవుల మీద చిరునవ్వు కదిలింది. అమె కన్నులలో నీళ్ళు సుళ్ళు తిరిగాయి.

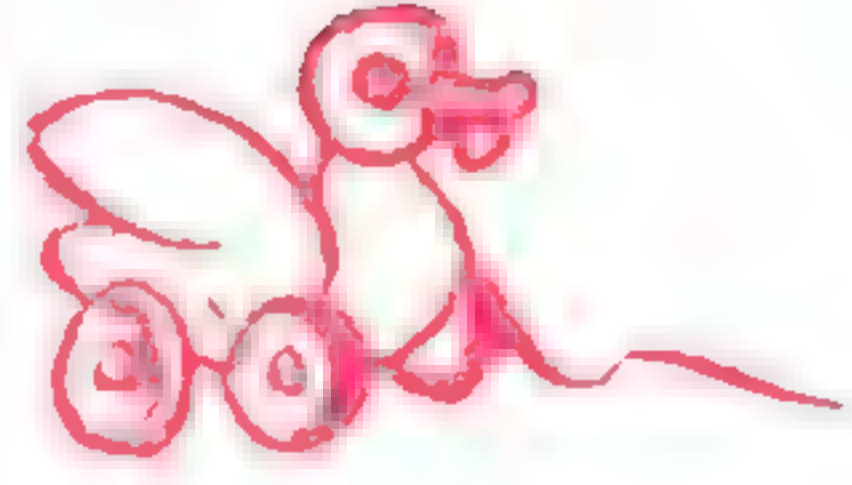
“ఏమంటారు వదినా! ఒంటరిగా వెదతారా- కానేవు ఆగి నా సామాన్లు తెచ్చుకుని, టాక్సీ తెచ్చేదాకా ఆగుతారా?”

మానవత్వంతో కూడిన అభిమానం ఎదురయే టప్పుడు దాన్ని స్వీకరించడానికి అమె తటపటా యించడమా?

“సరే బాబూ! నీవు చెప్పినట్టే చేస్తాను” అన్నది అమె శాంతంగా.

అతను చిన్న పిల్లవాడిలా గలగలా నవ్వాడు.

సరిగ్గా అప్పుడే కొడుకు ఇంటినుంచి వెళ్ళి పోతాడేమోనన్న భయంతో కాబోలు అతని తల్లి మేడ మీది బాల్కనీలోకి వచ్చి “వాణి! చీకటి పడుతున్నదికదమ్మా! కుమార్ ను తీసుకుని నీ యింట్లోకిరా!” అని ప్రేమగా పిలవడం వినిపించింది!

ఈ నెల 15-30వ తేదీల మధ్య
పుట్టినరోజు జరిగే బాలల పోదోల్లో
ఆరోగ్యమైన వారిని - ఐదు
పోదోలు ఎన్నిక చేసి, ఇక్కడ
ప్రచురిస్తున్నాము. వీరిలో అందరి
కంటే ఆరోగ్యంగా కనిపిస్తున్న

యమ్. దీపను

'ఈ పక్షపు - శిశువు'గా నిర్ణయించి, పుట్టిన రోజు కానుకను పంపుతున్నాము.

యమ్. దీప (బరంపురం) పుట్టినతేదీ: 21-6-74
తల్లి పేరు: యమ్. విజయలక్ష్మి జగన్నాథరాజు

గోపీకృష్ణ (నెల్లూరు) పుట్టిన తేదీ: 17-6-76
తల్లి పేరు: డి. వి. సామ్రాజ్యలక్ష్మి

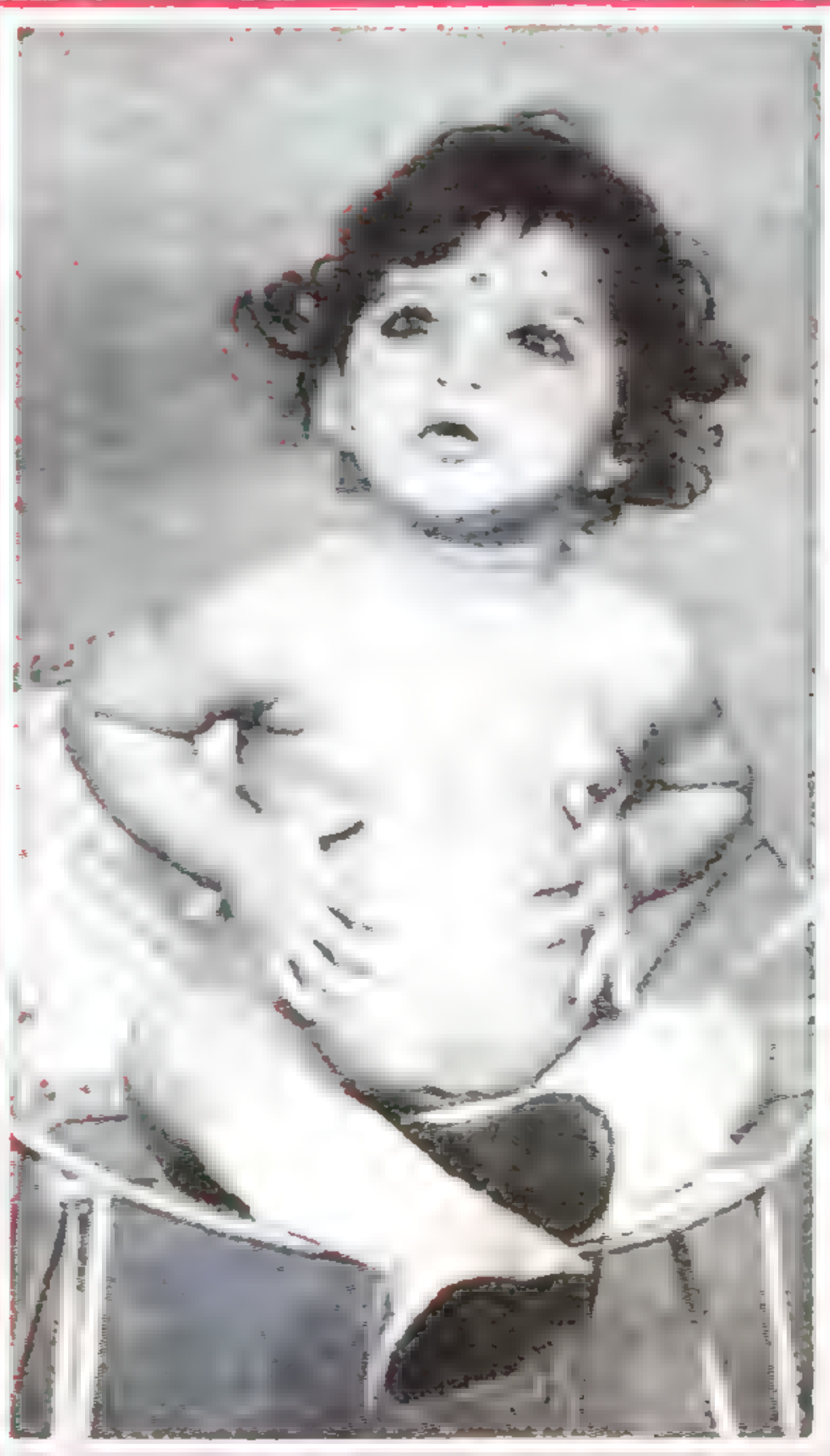
పుట్టిన రాష్ట్రాలు

పి. శ్రీకాంత్ (ఇచ్చాపూర్, వళ్ళిమ బెంగాల్)
పుట్టిన తేదీ: 17-6-76 తల్లి పేరు:
పి. రత్నారావు

కె. రాజ్యలక్ష్మి (నూడూరు) పుట్టిన తేదీ:
22-6-76 తల్లి పేరు: కె. రారా మురళి

సి. హెచ్. గీతారాజు (జెమ్మేపర్లూరు) పుట్టిన తేదీ:
21-6-76 తల్లి పేరు: సి. హెచ్. కమల

సమస్యలూ- సలహాలూ

నిర్వహణ : కమలా వసంతకుమార్

ఎ. బి.

నేను అదొకలాంటి వ్యక్తిని; దాగా సెన్సిటివ్. నన్ను తికమక పెడుతూ, గేలి చెయ్యడం-లేదా, జోక్స్ కట్టేసి ఏడిపించడం వంటివి ఎవరు చేసినా (చిన్నతనం నుంచి) నేను సహించలేను. పెత్రి కోపం వస్తుంది. ఇప్పుడు నా వయసు 32 సంవత్సరాలు. వివాహమైంది; పిల్లలున్నారు. అందరూ ఎంతో సరదాగా, జోక్స్ వేసుకుంటూ, నవ్వుకుంటూ చలాకీగా వుంటారు. నేను అలా వుండలేక పోతున్నాను. మనసులో వుండాలనే వుంటుంది. 'రిజర్వ్'గా వుండకూడదనే వుంటుంది; కాని వుండలేకపోతున్నాను. నాలో వున్న ఆసమర్థత ఏమిటి? నేను ఏం చెయ్యాలి?

చిన్నప్పట్నుంచి మీరు 'సెన్సిటివ్' కావడానికి ఒక కారణం కావచ్చు. మీ మీద ఎప్పుడూ అధికారం చూపుతూ, మిమ్మల్ని భయభక్తుల్లో పెట్టి వుంచిన మీ తలిదండ్రులో, అన్నదమ్ములో-ఎవరో దానికి కారణం కావచ్చు. అయినా, మీకు వివాహమై, భర్తతో హాయిగా కాలక్షేపం చేస్తున్నారు గనక, ఒకరి నంగతి వట్టించుకోవలసిన అవసరం లేదు. తక్కువమంది స్నేహితులతోనే మాట్లాడండి. వాళ్ళు మిమ్మల్ని గేలి చేసే వంస్థితి వరకూ రానివ్వకండి. స్నేహం మరి ముదిరిపోయినప్పుడు చనువు వస్తుంది. చనువు ఏర్పడడంతో ప్రవర్తనలో మార్పు వుంటుంది. దానివల్ల కొందరు అపార్థాలు చేసుకుంటారు.

ఎ. ఎల్.

మావారు దాక్టరు. ఈ పల్లెలో ప్రాక్టీస్ చేస్తున్నారు. ప్రాక్టీసు బాగానే వుంటుంది; మంచి పేరే తెచ్చుకున్నారు. కాని, నాలుగు సంవత్సరాలుగా ఆయనకి మార్పియ ఇంజెక్షన్స్ అలవాటయినాయి. రోజుకు ఎన్నోసార్లు, అన్నీ చేసేసుకుంటారు. దానివల్ల రోజుకి 20 రూపాయల ఖర్చు. మాకు ముగ్గురు పిల్లలు. ఆ ఇంజెక్షన్లవల్ల ఆయన బాగా చిక్కి

పోయారు. అందరమూ అదోలా అయిపోయాము. పిల్లలు ఎవరిమాలా వినకుండా పోయారు. కొంత మంది దాక్టర్ల దగ్గరకు ఆయనను తీసుకెళ్ళాము గాని, ప్రయోజనం కనిపించలేదు. ఆయన అనారోగ్యం, పిల్లల తిరుగుదూ, ఇవన్నీ చూసి, నా ఆరోగ్యం బాగా దెబ్బతిన్నది. దానికి ఏం చెయ్యాలి? ఆయన ఆ అలవాటు మానుకోగలిగితే, మా కుటుంబం బాగుపడుతుంది. ఆయన చేత ఆ అలవాటు మాన్పించడానికి ఏం చెయ్యాలి? ఏదైనా మార్గం వున్నదా? దయచేసి చెప్పండి.

మీ భర్త 'మార్పిస్' ఇంజెక్షన్స్ కు అలవాటు వడడం నిజంగా బాధాకరమైన విషయమే. మీరు చెబుతున్న దాన్నిబట్టి చూస్తే ఆయన దానికి పూర్తిగా లొంగిపోయారు. అలాంటివారికి మానసిక చికిత్స (సైకియాట్రిక్ ట్రీట్ మెంట్) అవసరం. ఏదైనా మంచి మెంటల్ హాస్పిటల్ కు తీసుకెళ్ళి చూపించండి. మద్రాసులోవున్న మెంటల్ హాస్పిటల్ లో ఈ రకంగా మత్తుమందు ప్రభావాలకు లొంగిపోయేవారిని బాగా వయం చేస్తున్నారు. మీకు ఇష్టం వున్నట్లయితే, మద్రాసు వచ్చి, ఇక్కడి మెంటల్ హాస్పిటల్ సూపరిండెంట్ ను కలిసి, తొలి మంచి వున్న ఆయన చరిత్రను చెబితే, వారు సలహాలు ఇస్తారు. ఆయనకు చికిత్స జరిగిన తర్వాత మీరు నిర్వహించవలసిన పాత్ర మాత్రం, చాలా గట్టిది! ఇతే, ఆయన్ని ఇంకే వైద్యుల దగ్గరకూ తీసుకెళ్ళి సంప్రదించకండి. ఎక్స్ పర్ట్ నీయే మైన మానసిక చికిత్స దీనికి అవసరం.

డి. కె.

నేను పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేట్ ను, ఉద్యోగిని. నా వివాహం ఆలస్యమైంది-కుటుంబ బాధ్యతలవల్ల. సోదరుల మీది కోపంతో, తొందరపడి ఒక వ్యాపారస్తుని వివాహం చేసుకున్నాను. ఆ సంబంధం మా వినతండ్రిగారు కుదిర్చారు. అతనికి నెలకు

5 వేల రూపాయల ఆదాయం వుందని, కారు, ఇల్లా పొలాలూ వున్నవని విని, ఆ సంబంధం చేసుకున్నాను. తీరా చూస్తే అతనికేమీ లేవు. పైగా దుర్వ్యసనాలున్నాయి. అన్నీ వున్నా 'భర్తే దైవం' అనే ఉద్దేశంతోనే. నేను అన్నీ సహించాను. కాని మూడునెలలు మాత్రమే కాపురం చెయ్యగలిగాను. కారణం ఏమిటంటే, ఆయన కేవలం డబ్బుకోసం నన్ను వివాహం చేసుకున్నట్టుగా అర్థమైంది. నా మీద ఎలాంటి ప్రేమాభిమానాలూ లేవు. నేను అతి తాగుడు వద్దన్నానని, "నీకు నాకూ పొసగదు - పో" అని గనిరారు. నేను తిరిగి వచ్చి, నా ఉద్యోగంలో జేరాను. దానికి ఆయన అక్కడి నుంచి ఉత్తరాలు రాస్తూ నన్ను చంపిస్తానని బెదిరిస్తున్నారు. ఆయనకు నా మీదేకాదు, తల్లి మీద, సోదరుల మీద కూడా ప్రేమాభిమానాలు లేవు. ఒక సంవత్సరంగా నేను ఈ బాధలతో సతమతమవుతున్నాను. నాకు ఏదైనా పరిష్కారమార్గం సూచించగలరా?

అందుకే అంటారు - అన్ని విషయాలూ తెలుసుకుని గాని, ఎవరినీ వివాహం చేసుకోరానికి అంగీకరించ కూడదని! మీరు చెప్పినట్టు, మీరు నిజంగా తొందరపడ్డారు. ఆయనతో కాపురం చెయ్యడం మీకు ఏ మాత్రం ఇష్టం లేకపోతే - మీరు అదైర్య వడవలసిన అవసరం లేదు. కోర్టుంది. కోర్టు ద్వారా విడి పోవచ్చును. మీ మీద ప్రేమాభిమానాలు లేని వ్యక్తితో, నిత్యం మిమ్మల్ని హింసించే వ్యక్తితో మీరు ఎలా కాపురం చెయ్యగలుగుతారు? ఇవా కొన్నాళ్ళు చూడండి. మనసు మరి ఆయన దారికి రాగలిగితే మరి మంచిది. లేదా - మీరు పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేట్ గనక, మీ వుద్యోగం మీరు చేసుకుంటూ, హాయిగా వుండవచ్చును. కలిసి వుండడం కుదరదనుకుంటున్నారు కాబట్టి-విరాటకుల విషయంగా వ్యాయవాదిని సంప్రదించండి.

సిల్లల అంటువ్యాధులు నివారణం

అయి ఒంటిమీద దద్దుర్లు వేస్తాయి.

పోషకాహారం తగినంత లేని నిల్లలకూ, విటమిన్—ఎ లోపం వల్ల వీడించబడే నిల్లలకూ మీసిర్స్ వస్తే చాలా ప్రమాదం. విటమిన్—ఎ కొరత వల్ల వీడించ బడిన నిల్లలకు మీసిర్స్ వస్తే చిన్నతనంలోనే గుడ్డితనం రావచ్చు.

12 మాసాల ప్రాయంలో ఉండే నిల్లలకు 'మీసిర్స్'ను నిరోధించే టీకా వేయిస్తే కనీసం 15 ఏళ్ళ వరకైనా ఆ వ్యాధినుంచి రక్షణ లభిస్తుంది. 'మీసిర్స్' వచ్చిన వెంటనే దాన్ని గుర్తించ గలిగితే, అప్పుడైనా వైద్యులద్వారా టీకాలు వేయించుకోవచ్చు.

డిప్తీరియా

డిప్తీరియా గొంతులో పొరలా అద్దు పడి ఉపిరి ఆదనివ్వకుండా చేసి చాద పెడుతుంది. డిప్తీరియా - ప్రారంభంలో గొంతు మంటలా ఉంటుంది. క్రమేణా అది కంఠంలోని బాగాలకూ, ముక్కుకూ పొగుతుంది. ఈ వ్యాధికి గురైన వారిలో 10 శాతం మంది మరణిస్తూ ఉంటారు. డిప్తీరియాను కలిగించే బాక్టీరియా (సూక్ష్మజీవులు) కంఠనాళం దాకా తెల్లని పొరలా ఏర్పడుతుంది. ఒక్కొక్కసారి వ్యాధి బాగా ముదిరిపోతే వాయు నాళాన్ని శస్త్ర చికిత్సద్వారా తెరిస్తే తప్ప—నిల్లలకు శ్వాసించడం కష్టమైపోతుంది. డిప్తీరియా వ్యాధి కలిగించే సూక్ష్మజీవులు విష పరిణామిస్తాయి. కొన్ని సందర్భాల్లో పక్షవాతాన్ని కూడా కలిగిస్తాయి. డిప్తీరియాను నిరోధించడానికి 'డిప్టి' వ్యాక్సిన్ ద్వారా టీకాలు వేయించాలి. (ఈ టీకా మందు డిప్తీరియా, కోరింతదగ్గు, రసుర్వాతం మూడింటిని నిరోధించడానికి పనికి వస్తుంది.) 'ఈ టీకాలను పాపాయి రెలసు నెలల ప్రాయంలో ఉన్నప్పుడే వేయవచ్చు.

కోరింత దగ్గు

కోరింతదగ్గును చైనావాళ్ళు 'నూరురోజుల దగ్గు' అంటారు. ఈ దగ్గుతో అవస్థ పడే నిల్లలను చూడడం చాలా విషాదకరంగా ఉంటుంది. కోరింతదగ్గు కూడా జలుబుతోనే ప్రారంభమవుతుంది. మొదట వారం రోజులు జలుబు, ముక్కునుంచి నీరు కారడం, పొడిదగ్గు దాని లక్షణాలు. రెండో వారం వచ్చే సరికి కోరింతదగ్గు నెమ్మదిగా ప్రారంభమవుతుంది. రాత్రిపూట దగ్గు ఎక్కువై - కోరింత

ప్రపంచం మొత్తం మీద ప్రతి ఏడాది దాదాపు 50 లక్షల మంది నిల్లలు—చిన్న నిల్లలను వీడించే ఆరురకాల అంటువ్యాధుల వల్ల మరణిస్తున్నారని ఆ మధ్య ఒక అంతర్జాతీయ పత్రిక పేర్కొన్నది. మీసిర్స్, డిప్తీరియా, పోలియో మైలిటిస్, రసుర్వాతం, షయ, కోరింతదగ్గు—ఆ ఆరు వ్యాధులూ, ఈ వ్యాధులకు గురైన చాలామంది నిల్లలు నాటినుంచి జరికి బయటపడ్డా-మొదడు దెబ్బ తినడం, పక్షవాతం, ఎదుగుదల ఆగిపోవడం, తీవ్రమైన ఉపిరితిత్తుల జబ్బు, చెవుడు, గుడ్డితనం వంటి శాశ్వతమైన సమస్యల పాలవుతున్నారు.

మరి నిల్లలను ఈ వ్యాధులనుంచి రక్షించే దారేలేదా? ఉంది - అంటువ్యాధుల బారినుంచి నిల్లలను రక్షించడానికి తగిన నిరోధక చర్యలు తీసుకోవాలి. అందుకు నిల్లలకు టీకాలు, ఇంజెక్షన్లు వేయించాలి. అయితే ఇప్పటికింకా చాలామంది తల్లిదండ్రులకు టీకాలంటే భయం. "టీకాలు పొడిపిస్తే జ్వరం వస్తుందట" అని కొందరు అనుకుంటే—"మరేమీ అంటే అమ్మవారు. ఆ చల్లని తల్లిని రావద్దని టీకాలు వేయించడం ఎలా?" అన్న మూఢ విశ్వాసాలతో ఉండేవారు కొందరు.

పాపాయికి నాలుగు నెలలు నిండుకున్నాయనే సరికి 'పోలియో' రాకుండా 'పోలియోట్రాప్స్' వేయించడం కానీ, ఇంజెక్షన్లు చేయించడం కానీ చెయ్యాలి. మొదట అశ్రద్ధ చేసి పాపాయికి జ్వరం వచ్చి ఏ చెయ్యో కారో వంకర తిరగిపోయిన తర్వాత, అప్పుడు వైద్యం చేయించడం వల్ల పెద్ద ప్రయోజనం ఉండదు.

వివిధ దేశాలలో—ఇలా రకరకాల అంటు వ్యాధుల మూలంగా బాధపడే నిల్లల సంరక్షణ కోసం ప్రత్యేక కృషి జరపాలన్న ఉద్దేశంతో ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ ఈ ఏడాదిలో 'వ్యాధిని నిరోధించి మీ బిడ్డను రక్షించండి' అన్న ఆదర్శాన్ని అమలు జరపడానికి పూనుకుంది.

నిల్లలను వీడించే ప్రధానమైన అంటు వ్యాధుల గురించి, వాటికై తీసుకోవలసిన నిరోధక చర్యల గురించి తెలుసుకోవడం ప్రతి తల్లి కర్తవ్యం.

మీసిర్స్

'మీసిర్స్' త్వరత్వరగా అంటుకునే వ్యాధి. (దీన్నే మనం 'అటాంక్యు' అంటాం) ఈ వ్యాధిని ఒక వైరస్ (కంటికి కనిపించని సూక్ష్మజీవి) కలిగిస్తుంది. మీసిర్స్ తో బాధ పడుతున్నవారు దగ్గినా, తుమ్మినా, మాట్లాడినా, వారి నోటినుంచి వెలువడే నీటి బిందువుల ద్వారా ఈ సూక్ష్మజీవులు అవతలి వారికి సోకుతాయి. మీసిర్స్ ఉన్నవారు వాడిన వస్తువులద్వారా కూడా వ్యాధి సోకే అవకాశం ఉంది. నాలుగేళ్ళ వయసు లోపు ఉన్న నిల్లలకు మీసిర్స్ వస్తే చాలా ప్రమాదం. అది, బ్రాంకైటిస్, న్యుమోనియా లోకి దారితీసే ప్రమాదం ఉంటుంది.

మీసిర్స్ వ్యాధి మొదట విపరీతమైన జలుబులా కనిపిస్తుంది. జలుబుతో బాటు కళ్ళు ఎర్రబడడం, అకలి తగ్గడం, పొడిదగ్గు, జ్వరం - వంటి లక్షణాలు కూడా కనిపిస్తాయి. అయితే ఈ లక్షణాలు ఇలా పది పదకొండు రోజులు ఉంటే ఆ తర్వాత జలుబు బాగా ఎక్కువై వాంతులు, విరేచనాలు,

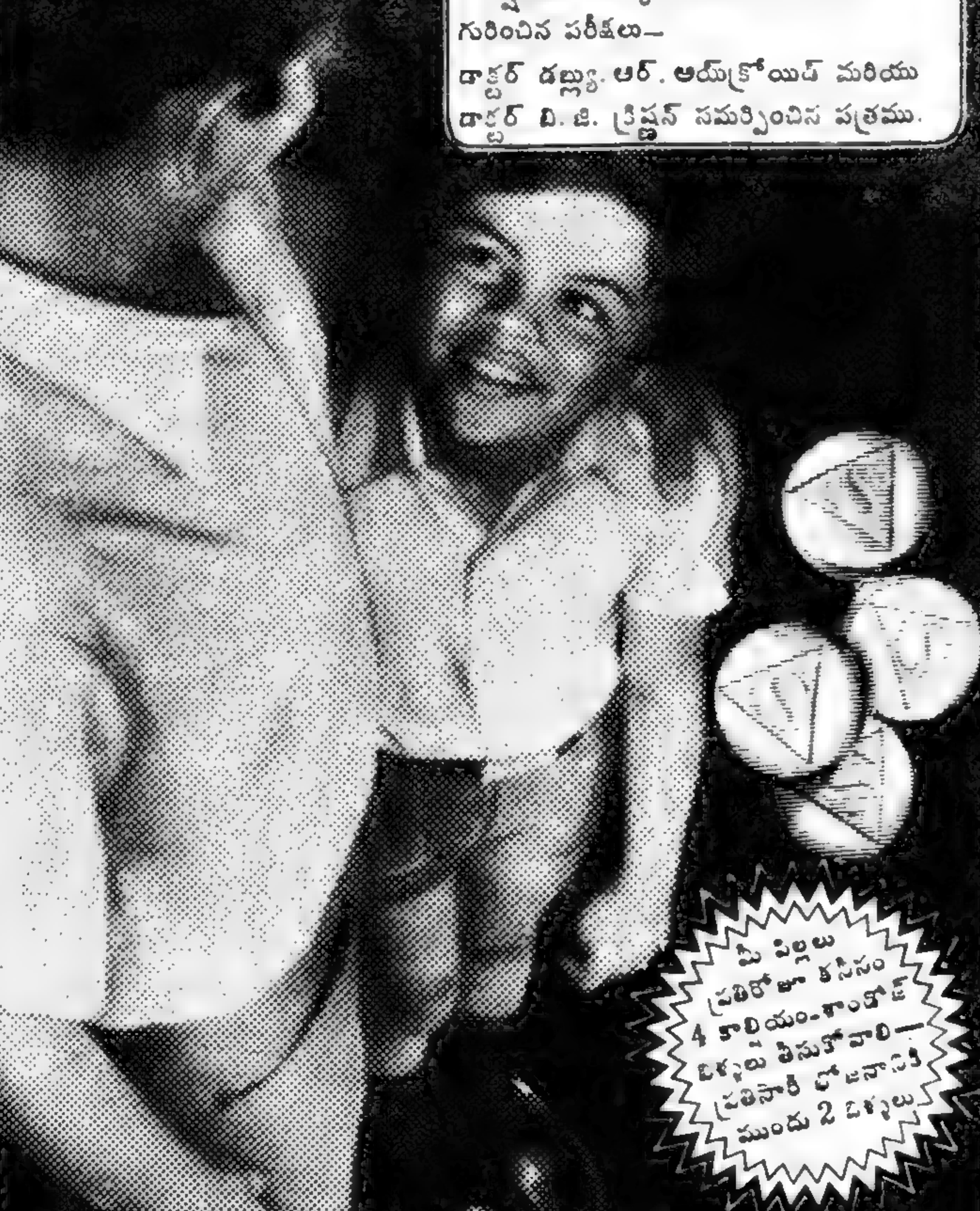
పెరుగుతున్న సంవత్సరాలు

కాల్షియం-శాండోజ్®

సంవత్సరాలు

ఒకసారి పెరుగుదల అగిపోతే
మిత కాల్షియం అయినా
గట్టిపళ్ళు, ఆరోగ్యకరమైన
ఎముకలు పెంపొందించుకు
పోహించుకుంటుంది.

కాల్షియం విళ్ళులు వరుసతప్పకుండా తీసుకొనే
పిల్లలు, వాటిని తీసుకొనని పిల్లలకన్నా కా
త్వరగా పెరుగుతారని విశ్వాస బరువును
గడిస్తారని శాస్త్రీయమైన పరీక్షలు విచారించాయి
అవును మరి పెరుగుతున్న సంవత్సరాలు
కాల్షియం-శాండోజ్ సంవత్సరాలు!
కాల్షియం-శాండోజ్ విళ్ళులు, ఆరోగ్యమైన
పళ్ళు, పటిష్టమైన ఎముకల పెరుగుదలకు,
పెంపుకూ దోహదంచేస్తాయి. విటమిన్ సి, డి,
బి12తో బలపరచవలసిన రాన్స్ బెర్రీ రుచిగల
కాల్షియం-శాండోజ్ విళ్ళులు ఎంతో రుచికర-
మైనవి. పిల్లలు ఆవంతుమోజుపడతారు!
కాల్షియం-శాండోజ్-స్విట్జర్లాండ్ లోని
శాండోజ్ వారు రూపొందించినది.
ప్రపంచంలోని అత్యుత్తమమైన కాల్షియం.
కాల్షియం యొక్క అదనపు పోషణ.
గురించిన పరీక్షలు—
డాక్టర్ డబ్ల్యు. ఆర్. ఆయక్రోయిడ్ మరియు
డాక్టర్ బి. జి. క్రిష్టన్ సమర్పించిన పత్రము.

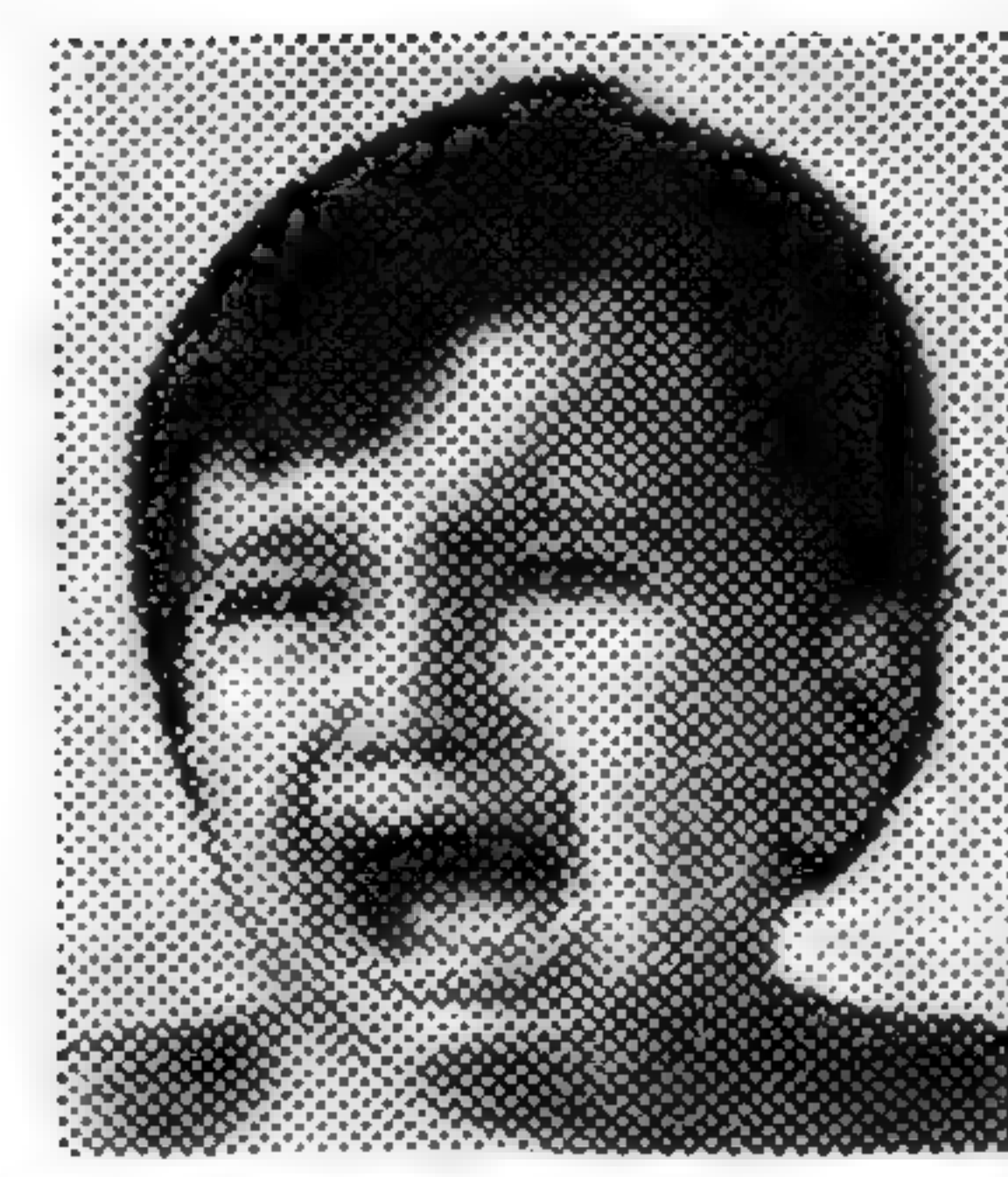
మీ పిల్లలు
ప్రతిరోజూ కనీసం
4 కాల్షియం-శాండోజ్
విళ్ళులు తీసుకోవాలి—
ఒకసారి రోజునాని
మొత్తం 2 విళ్ళులు

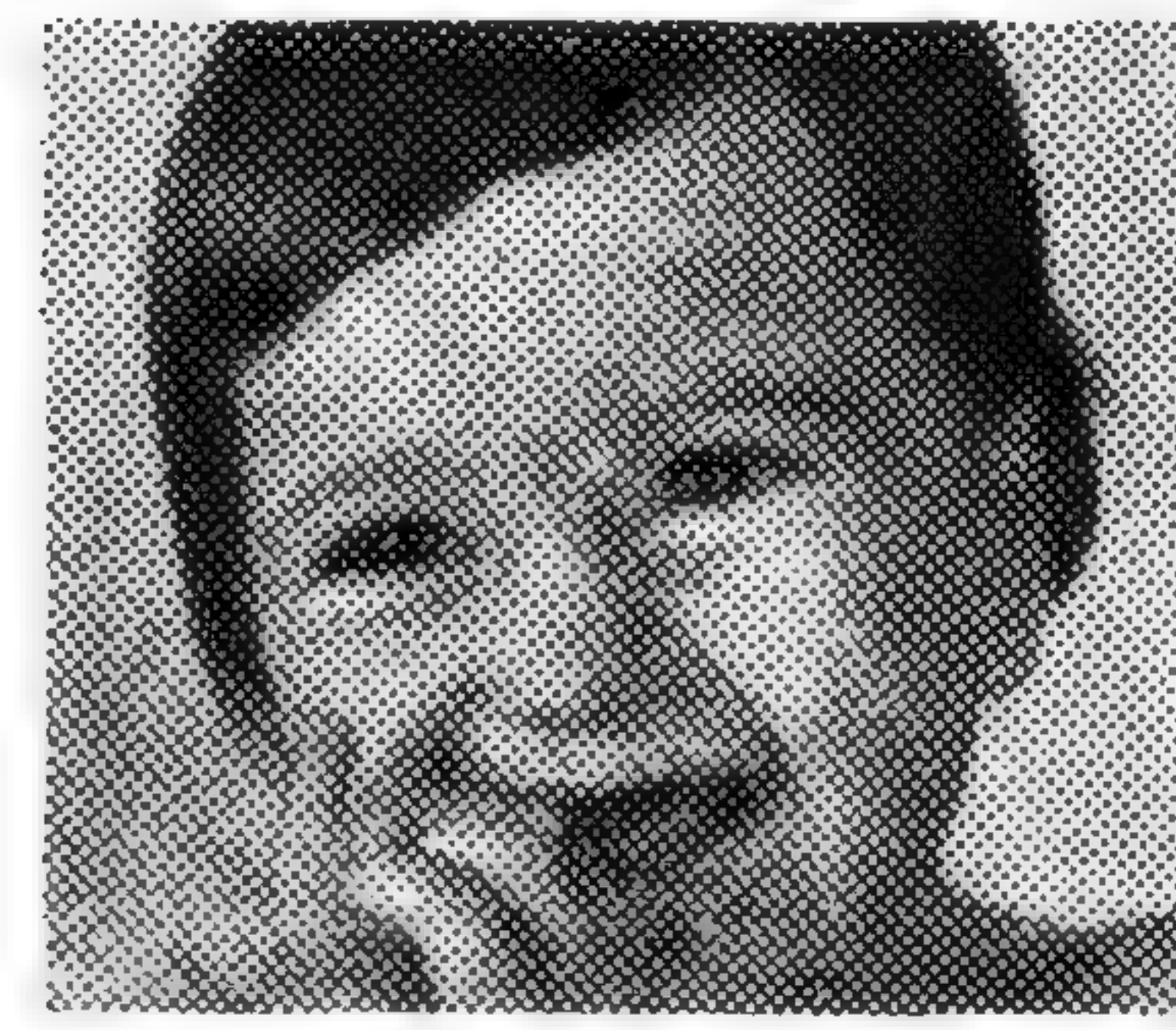
కాల్షియం-శాండోజ్®
గట్టి పళ్ళు, పటిష్టమైన
ఎముకల కోసం

daCunha/CS/20 K TEL

పసి బిడ్డకు జీర్ణసంబంధమైన
బాధలు కలిగినప్పుడు...

సామ్యంగా పనిచేసే
అమృతాంజన్
గ్రేప్ మిక్స్చర్
బాధను అతి త్వరగా తగ్గిస్తుంది

కడుపునొప్పి, అజీర్ణము, వాయువు, పళ్ళు
వచ్చేటప్పుడు కలిగే బాధలు మొదలైన
వాటిలో దేనితోనైనా సరే, మీ పసిబిడ్డ
బాధ పడుతూంటే అమృతాంజన్ గ్రేప్
మిక్స్చర్తో అతి త్వరగా ఉపశమనం
కల్పించండి త్వరగా సులభంగా తిరిగి
మీ పసిబిడ్డ అనందంగా నవ్వుతుంది.

గృహోపదములు
తయారుచేయుటలో
తరతరాలుగా నమ్మికకు
పాత్రమైన అమృతాంజన్ వారి
తయారీ.

అమృతాంజన్ లిమిటెడ్

OBM 3410/3 TG

దగ్గుతో వినబడే శబ్దం వినబడుతుంది. కోరింత దగ్గు క్రిమి సోకిన తర్వాత 5 నుంచి 21 రోజుల రోగా ఈ లక్షణాలు కనిపిస్తాయి. ఆ తర్వాత పిల్లలు ఊపిరి తీసుకోడానికి ప్రయత్నించి ఆ ప్రయత్నంలో వాంతి చేసుకోవచ్చు.

కోరింత దగ్గు వచ్చిన వారం రోజులలోగా వైద్యం ప్రారంభిస్తే మంచిది. వ్యాధి నిరోధం కోసం టీకాలు వేయించిన వారికి కూడా ఈ వ్యాధి రావచ్చు. అయితే టీకాలు వేయించుకున్న పిల్లలను ఈ వ్యాధి అంతగా బాధించదు. పిల్లలకు జలుబు చేసి, వారం రోజులయినా తగ్గకపోతే వెంటనే కోరింత దగ్గు ఉండేమో పరీక్షించాలి. కోరింత దగ్గువల్ల ఊపిరి తీయడం శాశ్వతంగా దెబ్బతినడం, మెదడు చిట్టడం వంటివి జరగవచ్చు.

క్షయ

పిల్లలలో క్షయ రకరకాల రూపాలలో కనిపిస్తుంది. క్షయ - పిల్లల ఎముకలను నీడించి, కొండరు పిల్లలను గూనివారిని చేసేస్తుంది. మెదడు ప్రాంతంలో పచ్చే ఒక రకమైన క్షయ 'మెనింజైటిస్'కు దారి తీస్తుంది. అప్పుడు వ్యాధి నయమైనా, దానివల్ల మెదడుకు శాశ్వత మైన నష్టం కలగవచ్చు.

క్షయను నిరోధించడానికి 'బి. సి. జి.' వాక్సి నేషన్ చేయించాలి. బిడ్డ పుట్టిన వెంటనేగానీ, వీలైనంత త్వరగాగానీ బి. సి. జి. వేయించాలి. బి. సి. జి - వల్ల నొప్పి గానీ ప్రమాదం గానీ ఏమీ ఉండవు.

పోలియో మైలిటిస్

పోలియో మైలిటిస్ను 'పిల్లలకు వచ్చే పక్ష వాతం' అని కూడా అంటూ ఉంటారు. ఈ వ్యాధి ఆహారం ద్వారాగానీ, నీటి ద్వారాగానీ రావచ్చు. పోలియో సూక్ష్మజీవుల సంపర్కం తగిలిన మూడవ రోజునుంచి 35వ రోజులోగా ఎప్పుడన్నా పోలియో నిజమైందనిపిస్తుంది. పోలియో-జ్వరంతో ప్రారంభమవుతుంది. తల, మెద, వీపు నొప్పి పుట్టడం, గొంతుమంట, వాంతులు కావడం, మలబద్ధం, విరేచనాలు కావడం-ఇలా రకరకాల లక్షణాలు కనిపిస్తాయి. అయితే ఈ లక్షణాలు ఉన్నంత మాత్రాన అది పోలియో అని నిర్ణయించడానికి ఏయిందదు. అందువల్ల పిల్లలకు శాస్త్ర జ్వరం వచ్చినా వెంటనే డాక్టర్లను సంప్రదించాలి. పోలియో వచ్చినట్లు తెలిస్తే మాత్రం-ఆస్పత్రిలో

చేర్చించి వైద్యం చేయించాలి. పోలియో మైలిటిస్ తో బాధపడుతున్న పిల్లలను ఆరోగ్యంగా ఉండే తక్కిన పిల్లలనుంచి దూరంగా ఉంచాలి.

ధనుర్వాతం

ధనుర్వాతం కూడా క్రిముల ద్వారానే వస్తుంది. అయితే ఆ క్రిములు వాటంతట అవే మానవ శరీరంలోకి రాలేవు. శరీరంలోని ఏ భాగానికైనా ఏదన్నా గాయం తగిలినప్పుడు - ఆ గాయాన్ని అలా వదిలిపెట్టడంవల్ల, మురికిచేరి ధనుర్వాతం రావచ్చు. ఒక్కోసారి ధనుర్వాతం కలిగించే క్రిమి ఉన్న చిన్న మేకుగానీ, ముల్లుగానీ శరీరంలో ఎక్కడన్నా గుచ్చుకుని ఆ ముక్కలు అలాగే ఉండిపోయినా ధనుర్వాతం వచ్చే ప్రమాదం ఉంది. ధనుర్వాత క్రిమి ఉత్పత్తిచేసే విషపదార్థం మెదడును దెబ్బ తీస్తుంది; రోడంలోని కండరాలను కుంచించుకుపోయేలా చేస్తుంది.

కొన్ని సందర్భాలలో - పుట్టిన పిల్లల బొడ్డును ఆరోగ్యకరమైన పరిస్థితులలో కోయ నప్పుడు ఆ పిల్లలకు కూడా ధనుర్వాతం రావచ్చు. అలా ధనుర్వాతం వచ్చిన పిల్లలు బతకడం చాలా కష్టం. 'టెటనస్ టీకాలు' (డి. సి. టి.) రాకముందు-చిన్న గాయం తగిలినా ధనుర్వాతం వచ్చి మరణించే పిల్లల సంఖ్య ఎక్కువగా ఉండేది.

చంటిపిల్లలలో ధనుర్వాతం రాకుండా చెయ్యడానికి-గర్భవతులుగా ఉన్నప్పుడే తల్లిలకు ధనుర్వాతాన్ని నిరోధించే ఇంజెక్షన్లు ఇప్పించాలి.

తొలిసారిగా గర్భం దరించిన ప్రీకి ఆరవ నెల వచ్చినప్పటినుంచి 8 నుంచి 12 వారాల తేదాలో ఇంజెక్షన్లు చేయించవచ్చు. రెండవ ఇంజెక్షన్ మాత్రం ప్రసవం కాగలదని ఎదురు చూస్తున్న తేదీకి ముందు రెండు నుంచి నాలుగు వారాలు ఉన్నప్పుడు చేయించాలి. ఆ తర్వాత మళ్ళీ గర్భం దరించినప్పుడల్లా కూడా ప్రసవ సమయానికి నాలుగు వారాల ముందు 'బూస్టర్ డోస్' ఇంజెక్షన్ వేయించాలి. (ఇవన్నీ డాక్టర్లను సంప్రదించి, వాళ్ళే చెబుతారు.)

ప్రస్తుతం మన దేశంలో మహుచి అసలు లేదనే చెప్పాలి. అయినా మహుచి రాకుండా జాగ్రత్త పడడం అవసరం. మహుచిని నిరోధించే టీకాలు-పాపాయి పుట్టిన కొద్ది రోజులలోనే వేయించవచ్చు. కనీసం పాపాయికి 3 నెలల ప్రాయం

వచ్చేలోగానే ఈ టీకాలు వేయించాలి. ఆ తర్వాత పాపాయికి ఏడాది నిండాక మళ్ళీ 'బూస్టర్' టీకాలు వేయించాలి. ఈ టీకాలు వేయించాక మళ్ళీ ప్రతి మూడేళ్ళకూ ఒకసారి టీకాలు వేయించాలి. క్షయను నిరోధించే బి.సి.జి.ని ఒక భుజం మీదా, మహుచిని నిరోధించే టీకాలను రెండో భుజం మీదా-ఒక్కసారిగానే వేయించవచ్చు. పుట్టగానే బి. సి. జి. వేయించుకొని కనీసం 20 ఏళ్ళునిండే రోగా అయినా దాన్ని మళ్ళీ వేయించుకోవాలి.

ఇక డిప్తీరియా, కోరింత దగ్గు, ధనుర్వాతం మూడిటిని నిరోధించడానికి 'డి. సి. టి.' ఇంజెక్షన్లు వేయించాలి. పాపాయి 4 నుంచి 9 నెలల ప్రాయంలో ఉండగా 8 నుంచి 12 వారాల ఎడంలో రెండు ఇంజెక్షన్లు వేయించాలి. పాపాయి ఒకటిన్నర నుంచి రెండు సంవత్సరాల వయసులో ఉండగా మళ్ళీ 'బూస్టర్ డోస్' వేయించాలి. మళ్ళీ ఐదేళ్ళ వయసప్పుడు రెండవ డోస్ వేయించాలి. పిల్లలకు మామూలుగా ఐదేళ్ళు వచ్చాక కోరింత దగ్గు వచ్చే అవకాశం లేదు. అలాగే పదేళ్ళు చాటిన పిల్లలకు డిప్తీరియా రావడం కూడా అరుదే. కాని ఐదేళ్ళ ప్రాయంలో రెండవ బూస్టర్ డోస్ వేసినా-పదేళ్ళు వచ్చాక ధనుర్వాతాన్ని నిరోధించడానికి మళ్ళీ ఒక బూస్టర్ డోస్ వేయించాలి.

పిల్లలకు పోలియోమైలిటిస్ రాకుండా జాగ్రత్త పడడానికి-వారికి నోటిద్వారా తీసుకునే 'పోలియో డ్రాప్స్' వేయించవచ్చు. ఇవి మూడు డోస్లలో వారికి ఇవ్వాలి. 4 నుంచి 8 వారాల ఎడంలో (మామూలుగా పాపాయి నాలుగవ నెలలో ప్రారంభించి) ఈ డోస్లు ఇవ్వాలి. ఈ డోస్లను డి. సి. టి. తో గాని, డి. సి. టి. కోర్స్ అయి పోయాక గాని వేయించవచ్చు.

ఇలాగే డైఫానిడ్ రాకుండా ప్రతి యేడాది ఇనాక్యులేషన్ చేయించాలి. కొన్ని ప్రాంతాలలో తరచు కలరా జబ్బు వ్యాపిస్తూ ఉంటుంది. ఆ ప్రాంతాలలో ఉన్న 12 ఏళ్ళ పైబడిన ప్రతి ఒక్కరూ కనీసం 8 నెలలకొకసారి అయినా కలరా రాకుండా ఇనాక్యులేషన్ చేయించుకుంటూ ఉండాలి.

'ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యం' అన్న సూక్తి ఎంత సార్థకమైనదో ఏదన్నా జబ్బు వచ్చినప్పుడు కానీ తెలియదు. అయితే అటువంటి అనుభవాల కోసం కాదుకుని కూచోక, ఆరోగ్యంగా ఉండడానికి భార్యల నుంచే ప్రయత్నాలు జరపాలి. □

ఎర్రోయిడరి

కొత్తగా కొన్న చీరలను అలాగే కట్టుకుంటే బాగానే ఉంటుంది! కానీ వాటిని మరింత అందంగా, ఆకర్షణీయంగా మార్చి ధరిస్తే మరింత బాగుంటుంది కదా? రంగురంగుల గుడ్డ ముక్కలతో 'ఆప్లిక్' చెయ్యడం ద్వారా,

చక్కని పువ్వులనూ డిజైన్లనూ 'ఎంబ్రాయి
డరీ' విధానంలో కుట్టడం ద్వారా మీ చీరలను
ప్రత్యేకమైనవిగా రూపొందించుకోవచ్చు.
ఇక్కడి వస్త్ర చిత్రాలలో అటువంటి చీరలు
కనిపిస్తున్నాయి!

భీరము

విలువైన వ్యర్థాల కోసం

కొనేటప్పుడు మనం కొన్న పూసలు అందులో ఎక్కువాయోరేటో చూసుకొని మరీ తీసుకోవాలి. లేకపోతే చాలా కష్టపడవలసి వస్తుంది. ఈ విషయం నేను స్వానుభవం మీద చెబుతున్నాను. ఒకవేళ కాసిన్ని పూసలు ఎక్కువపోతే, సూదిని కార్చి పూస రంధ్రం గుండా పోనిస్తే రంధ్రం పెద్దదవుతుందని చెప్పారు. నేను ప్రయత్నం చేయలేదుగాని, జాగ్రత్తగ చేస్తే వీలు కావచ్చు బహుశ.

మనకు కావలసిన వయరు ముక్కలు 120. ఒక్కొక్క ముక్క పొడవు 120 అంగుళాలు. మనం వేవేదాన్లో హెచ్చు తగ్గులకు తగినట్టుగా ముక్కల పొడవు అతియిలో హెచ్చు తగ్గులుగా వస్తాయి. అందుకే ఎప్పుడూ నేను కాస్త ఎక్కువ గానే వుంచుతాను వయరు ముక్క పొడవు. నేను రెండురంగుల పూసలతో చేశాను. మొత్తం 15 చదరాలు పొడవు అయిన తర్వాత అడుగు భాగం అంటే బేసుకు మొదలెట్టాలి. నాలుగు భాగాలుగా గుర్తుంచుకొని ప్రతి భాగానికి ఇదొకటి అదొకటి ప్రతి రైసులో తగ్గించుకొని అతియిన ప్రతి భాగానికి ఒక చదరం మిగిలేలా చూసుకోవాలి. బేస్ కు సుమారు 8, 10 రైసుల పొడవు వుంటుంది.

తిరగేసి ఒకదానికొకటి కలపాలి. దీనిని 2, 3 రకాలుగా చేస్తారు. నేను వేసిన రకం సులభమే గాక పిట్టగా కూడా వుంటుంది. రెండు వైపుల రెండు చొప్పున నాలుగు వయర్లు తీసుకొని రెండు ముక్కు వేయాలి. తర్వాత మరో నాలుగు వయర్లు తీసుకొని, వైనాలుగు వయర్లు మధ్యన వుంచుకొని రెండు ముక్కు వేసి, మొదటి నాలుగు వయర్ల కొసలు కొద్దిగా వుంచి కత్తిరించాలి. ఇలా కొసవరకు అల్లకొని తర్వాత నాలుగు సగం వయర్లను కలిపి ముక్కు వేసి కత్తిరించాలి వయర్లను.

దొబ్బును గురించి నేను వీటిని 'విలువైన' అని అవలంబిస్తాను. క్రమమే మనసులో వుంచుకొని ఈ మాట అంటున్నాను. ఇవి గ్రాండ్ గా వుండి ఉపయోగించేవారికి దిగ్విజయి తీసుకొస్తాయి. దీనికి కావలసిన వయర్ స్పైగ వుంది. దాగా మెరుస్తూ వుంటుంది. ఒక్కొక్క స్థలంలో ఒక్కొక్కమాదిరి అమ్ముతుంటారు కాబట్టి ఎంత వయర్ కావాలనేది అందాజాగ చెబుతాను. మొత్తం ప్లాస్టిక్ పూసలు 20 గ్రాములు కావాలి. రెండు రంగుల్లో కావాలనుకొంటే చొరో 10 గ్రాములు తీసుకోవాలి. వయరు $\frac{1}{2}$ కె.జి. కావాలి. మిగిలితే ఇంకో చిన్న బ్యాగ్ అల్లకోవచ్చు.

పోడోలో వున్న చిన్న బ్యాగ్ కొంతలు చెబుతాను. దానినిబట్టి ఎంత బ్యాగ్ అల్లకోవాలంటే అంత హెచ్చు తగ్గులు చేసుకోవచ్చు. వయరు

బేస్ వున్న వెడల్పులో ప్లాంక్ కట్ చేసుకొని బ్యాగ్ కు మ్యాచ్ అయ్యే గుద్దతో కవర్ చేసి బ్యాగ్ అడుగునవుంచి, కదలకుండా అక్కడక్కడ కుట్టు వేయాలి. తర్వాత కావలసిన పొడవులో ఒక్కొక్క హేండ్ లిస్ కు 8 చొప్పున 16 ముక్కల వయర్స్ తీసుకొని కావలసిన విధంగా అల్లి బ్యాగ్ లో దూర్చి రెండూ కలిపి పూసలు ఎక్కించి కట్ చేయాలి. టీన్ ఏజ్ అమ్మాయిలు టుజం పైన వ్రేలాడేసుకొంటే చక్కగా పువ్వులాగా అందంగా కనిపిస్తాయి ఈ పూసలు. పెద్దవాడు చిన్న హేండ్ లిస్ వేసుకొని, పిల్లలకు పెద్ద హేండ్ లిస్ అయితే దాగుంటుంది. రోపం కూడా వికారంగా వుండి ఎన్ని వస్తువులయినా పెట్టు కోవచ్చు.

—మంగళా కందూర్

“ప్రోస్ట”

ఉత్తరం తీసుకున్నాను. శ్యామల దగ్గర్నుంచి. ఎన్నాళ్ళకి! సంతోషంగా, ఆశ్రుతగా కవరు చింపాను. శ్యామల ఎవరంటారా? చెప్తా.

“డియర్ సుర”

చాలా రోజులకి వుత్తరం రాస్తున్నాను కదూ? ఉత్తరాలు తరుచు రాయకపోయినా మన స్నేహం మాత్రం నేను మర్చిపోలేను. నువ్వు మరువలేవని నాకు తెలుసు. మీ మామయ్య జగన్నాథంగారికి ఈ వూరు బదిలీ అయిందని నీకు తెలుసుగా. మా ఇంటి ప్రక్కనే వాళ్ళు-ఇల్లు అద్దెకు తీసుకున్నారు. ఆత్త, మామయ్యలని చూసినట్లూ వుంటుంది; నాతోనూ నాలుగు రోజులు గడపవచ్చు సరదాగా. వస్తావుకదూ! నీకు నెలవులు వస్తున్నాయిగా! తప్పక రా! నిన్ను చూడాలని వుంది. కబుర్లన్నీ నీ సమక్షంలో. ప్రస్తుతానికింటే. నీకోసం ఎదురు చూస్తూ వుంటాను....

నీ

శ్యామల”

ఇది నా స్నేహితురాలు శ్యామల రాసిన ఉత్తరం. కాలేజీ చదువు దాకా మేం కలిసే చదివాం. అది బి. ఎ. పూర్తి చేసి, పెళ్ళి చేసుకుంటే, నేను ఎమ్. ఎ. చదివి ఉద్యోగంలో ప్రవేశించాను.

శ్యామలకి తెలుగు సాహిత్యం పట్ల అభిరుచి ఎక్కువ. సొంతైన రస గుళికల్లాంటి తెలుగు పద్యాలు మా మేస్టారు ఇంపుగా చదువుతూ, అర్థం వివరిస్తుంటే పొంగిపోతూ వినేది.

అసక్తి కొద్దీ ప్రత్యేకంగా కొన్ని ప్రబంధాలు చెప్పించుకుంది. చిన్న చిన్న వాదనలు కూడా జరిగేవి మా మధ్య.

నేనంటూ వుండేదాన్ని. “శృంగారానికి అంత ప్రాముఖ్యం ఇవ్వడం నాకు నచ్చదు సుమా. ఐనా మరి ఆ సుకుమారులు చంద్రుడి మొదలు గారి వరకు తిట్టిపొయ్యింది; ప్రియుడి జాప్యం భరించడం ప్రాణాంతకం ప్రియురాలికి. అతనికి ఆమె అలక తీర్పునం ఓ గొప్ప వరం. ఈ పార్శ్వం నడిస్తేనేగాని శృంగార మవదా ఏమిటి?”

ఋషు మనేది శ్యామల. “నీ మొహం. దేనికైనా రస హృదయం కావాలే. అందులోని అందం నీకేం తెలుసు?”

వెంటనే కలలోలా మాట్లాడేది.

“వెండి వెన్నెలలో, పూల సందడిలో, చల్లని ఏల్ల గాలులు మృదువుగా పరికరిస్తుంటే, మనసు మెచ్చిన ప్రియునితో షికారు వెళ్ళడం ఎంత ఆహ్లాదంగా వుంటుంది! పచ్చని బయల్దూర ప్రకృతి మౌన గీతం పాడే ఏకాంతంలో చెరికాని

నానుకుని, విశ్రాంతిగా నీలి మేఘంలోని నిండు దనం చూస్తూ కూర్చుంటే ఎంత బాగుంటుంది!”

“అమ్మా! నీ కవిత్వం బాగుంది కాని, మీ ఆమ్మగారికి నే చెప్తానుండు ఏ కృష్ణుడిలాంటి వాడినో పెళ్ళి కొడుకుని చూడమని....”

“అమ్మో! దక్షిణ నాయకత్వం....”

“ఐతే ప్రవరుడిలాంటి....”

“చ! ఊరుకో! అతని మాటెత్తకు. నాకు కోపం ప్రవరుడంటే. పాపం! వరూధిని.....”

“కాదే! అతని బార్య సోమిదేవమ్మలా....”

“నేను మాత్రం-అతిథులు వేపురు కాదు కదా! రైమకాని రైమలో ఇద్దరు వచ్చినా వండి పెట్టలేను. అతిథి మర్యాదకి, అన్నపూర్ణ దిరుదుకి....ఓ నమస్కారం.”

*

అఖరి సంవత్సరం పరీక్షలవగానే శ్యామలకి పెళ్ళి సంబంధాలు చూశారు. మంచి సంబంధమే కుదిరింది. పెళ్ళికొడుకు బాగానే వున్నాడు. మంచి ఉద్యోగం. మధ్య తరగతి అదపిల్లలు వంక పెట్టదగ్గ లక్షణాలు ఏవీ లేవు-సంతోషంతో ఒప్పుకునే లక్షణాలే కాని....

నే నడిగాను.

“ఏం శ్యామలా! నచ్చాడా పెళ్ళికొడుకు?” నవ్వింది కాస్త సిగ్గుగా.

“ఐతే నచ్చినట్లే నన్నమాట. ఇంతకీ ఈ పెండ్లి కొడుకుగారు ఏ శృంగార నాయకుణ్ణి పోలివున్నాడబ్బా నచ్చడానికి?”

“ఛీ! పోదూ”

తన కళ్ళలో కలల మెరుపు, బుగ్గల్లో సిగ్గు తరుకు. అప్పట్నుంచి పెళ్ళయ్యేదాకా నేను ఏదో వేళాకోళం చేస్తూనే వుండేదాన్ని. తీయని స్వప్నాలలో శ్యామల తేలిపోతూనే వుండేది.

వామనకంఠం
అనిసామితి

పెళ్ళికి ముందురోజు మేమిద్దరం వాళ్ళ దాదా మీద ఒంటరిగా కూర్చున్నాం. శ్యామల అంది. “సులో! రేపు నా జీవితం మరో మలుపు తిరగబోతుంది. తను ఎలా వుంటా....”

మాట పూర్తి చేయడానికి సిగ్గు.

“ఊ!! పూర్తి చేయవేం? కాబోయే శ్రీవారిని ఎలా మన్నన చేయాలి....”

“ఊరుకుందూ! నాకెంత గాభరాగా వుందో నీకేం తెలుసు? నాకు జీవితమంతా, అందరిలా సామాన్యంగా, అతి మామూలుగా, నిస్సారంగా గడపాలని రేడు. రోజు రోజు ఓ కొత్త అందం, ఆనందం బ్రతుకింతా నిండాలి.”

“కొన్నాళ్ళకి బరువులూ, బాధ్యతలూ....?”

“ఉండనే ఉంటాయి. కాని అనే మనల్ని క్రుంగదీయ కూడదు. వెన్నెలలోని హాయిని అనుభవించడానికి, శృంగారంలోని మాధుర్యం రుచి చూసి ఇద్దరూ ఒకటై ఆనందించడానికి.... ఇవేవీ అటంకాలు కాకూడదు. ఈ జ్ఞాపకాలు మనం ముసలి వాళ్ళమైనా తల్చుకుంటే....మన పెదవుల మీద చిరునవ్వులు విచ్చుకోవాలి. మనం నిత్యం చూసే ఈ వెన్నెల, ఈ వర్షమే, ఈ ఉదయ సాయంత్రాలే వింత వింత అందాలతో వెలిగిపోవాలి....”

“అతని సమక్షంలో....” అంటూ పూర్తి చేసినవ్యాస.

చటుక్కున సిగ్గు పడినట్లయి, “పోదాం పద” అంది.

పెండ్లి కొడుకు వెంకట్రావు అందగాడే. అదే శ్యామలతో అంటే తృప్తిగా నవ్వింది. తర్వాత పెళ్ళి హడావుడి; వెంటనే అది కాపురానికి వెళ్ళడం, నే చదువుకి వెళ్ళడం....మేం కలుసుకుని నాలుగేళ్ళయిపోయింది.

ఎలా వుంటుందో శ్యామల యిప్పుడు; తను మంచి రస హృదయం కలది. నవ్వుతూ, నవ్విస్తూ, అలుగుతూ, మురిపిస్తూ శ్రీవారితో కలిసి వైవాహిక జీవితంలోని మాధుర్యాన్ని గ్రోలుతూ వుంటుంది. సత్యభామంటే తన కిష్టం. అందేత, అప్పుడప్పుడు పాపం....శ్రీవారికి తల బొప్పి కట్టిస్తుంటుందేమో....

నాకు నవ్వాచ్చింది.

“ఏమిటండోయ్ మీలో మీరే నవ్వేసుకుంటున్నారు—చేతిలో వుత్తరమేదో పట్టుకుని....”

నా కొరిగ్ లక్ష్మి రోపరికి వస్తూ అంది. శ్యామల గురించి ఆలోచనలతో కూర్చుండిపోయాను. తనని చూడాలన్న కోరిక పెరిగిపోయింది నాలో.

“ఏం లేదండీ! మా శ్యామల రమ్మని రాసింది. నెలపులేగా: రేపే బయల్దేరి వెళ్ళాలనుకుంటున్నాను.”

వేషన్ నుంచి యింటికి రిక్తా మాళ్ళాదాను. నన్ను చూడగానే అత్త ఆశ్చర్యంగా అంది. “ఉత్తరం రాయలేదేం? ఇల్లు కనుక్కోటం కష్టం కాలేదుకదా!”

“లేదు. అయినా శ్యామల అడ్రస్ అదీ రాసిందిగా. సడెన్ గా కనిపించి తనను ఆశ్చర్య పర్చాలని వుత్తరం రాయలేదు ముందుగా. మిమ్మల్ని చూసినట్లు వుంటుందని బయలు దేరి

మృతి సొల్ పవళ్ళ

ఎన్నివిధాలుగానో, ఎందరికో ఇంతవరకూ 80 లక్షల రూపాయలకు పైగా ధన సహాయం అందజేసింది.

అమె బొంబాయిలో ‘హరీదే హోమ్’ అన్న పేరిట విగ్రాంతి భవనాన్ని ఆరంభించారు. మర్యాదగలి శ్రీలు, పిల్లలూ, జబ్బు నుంచి కోలుకుంటున్నవారూ ఈ ‘హరీదే హోమ్’లో అతి తక్కువ ఖర్చుతో వదిలేసుకోవడానికి అనుకూలంగా వుండి, విగ్రాంతి తీసుకోవచ్చును. ఆ సమయంలో అక్కడ వారి ఆరోగ్యం క్షణంగా మెరుగైపోవడం వుంటుంది. పుష్టికర మైన ఆహారం ఇవ్వబడుతుంది.

శ్రీమతి షవన్ రోజు మొత్తంలో ఎక్కువసేపు సాంఘిక సేవలోనే గడిపేవారు. సేవాసదస్, రెడ్ క్రాస్ మొదలైన సంస్థలతో కూడా అమెకు సన్నిహిత సంబంధం వుండేది. ఉద్యోగాలు చేసే వనితలకు వీలుగా వుండేలా అమె ఒక ‘హాస్టల్’ను కూడా స్థాపించారు.

శ్రీమతి షవన్ ఎన్నో పుస్తకాలు కూడా రాశారు. 45 సంవత్సరాల పాటు అనేక విధాల సంఘ సేవ చేసిన, షవన్ మృతి చెందడంతో—బొంబాయి నగరం, ఒక ప్రముఖ వనితను కోల్పోయింది!

సాంఘిక సేవకురాలిగా ప్రసిద్ధి గడించి, ప్రభుత్వం చేత ఈ సంవత్సరం ‘పద్మశ్రీ’గా గౌరవింపబడిన 72 సంవత్సరాల శ్రీమతి గూర్ షవన్—ఇటీవల బొంబాయిలో మృతి చెందారు.

1904 లో బొంబాయిలో అమె జన్మించారు. చదువుకుంటున్న రోజుల దగ్గర్నుంచీ అమె సాంఘిక సేవ మీద ఎంతో ఆసక్తి కనబరచేవారు. 1934 లో, బొంబాయిలో వున్న ‘టైమ్ అండ్ టాలెంట్స్ క్లబ్’లో జేరి, నాటకాల్లో నటిస్తూ, సాంఘిక సేవకు ధన సేకరణ చేసేవారు. ఆ విధంగా, అమె అక్లబ్ ను అభివృద్ధి చేశారు. అక్లబ్,

వచ్చేవాను."

"సరే! రా! రా! స్నానం అదీ కానియ్యి. భోజనం అదీ కానిచ్చి. మీ స్నేహితురాలిని చూద్దుగాని. అదిగో.... ఆ పక్కయింట్లో మేడ మీద పోర్ననే వాళ్ళది."

రైమ్ రాత్రి ఏడు. ఆత్మయ్య భోజనం పెడుతుంటే కబుర్లు చెప్తూ లింతున్నాను. మామయ్య వస్తే పలకరించి, "శ్యామలని చూసి వస్తావత్తయ్యా" అన్నాను.

"వాళ్ళ శ్యామల కోసం వచ్చింది కాని మన మీద అభిమానం కొద్దీ వచ్చిందేమిటి?" మామయ్య సరదాగా నవ్వుతూ అంటున్నాను. "నీకు సమాధానం తరవాత చెప్తానులే!" అంటూనే శ్యామల ఇంటి వేపు నడిచేను.

పౌర్ణమి కాబోలు. వెన్నెల వెండి పూత పూస్తోంది. చల్లగా వుండి వాతావరణం. మెట్లకి ఆ వైపున సన్నజాడి పందిరి. ఉండి వుండి పిల్లగాలులు పూల పరిమళాన్ని మోసుకొచ్చి మనసును మత్తెక్కిస్తున్నాయి. రేడియోలో ఏదో వాద్య సంగీతం. శ్యామల సంగతి నాకు తెలుసు. ఈ పండు వెన్నెల్లో, ఈ పూల పరిమళంలో దాని మనసు కొత్త ఆందాలను వెతుక్కుంటూ రెక్కలు విప్పుకుని సాగిపోతుంది.

ఇప్పుడు ఏ స్థితిలో వుంటుందో! శ్రీవారి ఒడిలో సరసాల మురిపాలలో తేలుతూ వుంటుందేమో! నే వెళ్ళడం ఉచితమా యిప్పుడు? నాలుగైదు మెట్లు ఎక్కవలసి వుంది. శ్యామల గొంతు.... చటుక్కున ఆగాను.

"వంటిల్లు సర్దివచ్చేలోగానే నిద్రపట్టేసిందా?" గట్టిగా అందోంది.

'ఆ....' బద్ధకంగా అతని స్వరం.

"ఐనా. కాస్త చల్లగాలిలో ఆరుబయట కూర్చుంటే చాలు. ఒక్క నిమిషంలో వచ్చేస్తుంది మీకు నిద్ర. అలవాటేగా, ఇక లోపలకుపోయి పడక వెయ్యండి."

"ఆ....సరే....కుర్చీ నువ్వు తెస్తావుగా?"

"ఊ....అన్నట్లు చెప్పటం మర్చిపోయాను. ఈ వేళ చింతపండు వాడొచ్చాడు. ఆరు కేజీలు మొత్తంగా తీసుకుంటే కాస్త దర తగ్గిస్తానన్నాడు. మనకంత కావాలా అని...."

అంతే! శ్యామలదీ మామూలు జీవితమే! నేనింక మెల్లెక్కే స్థితిలో లేను. □

మద్రాసులోని ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆభ్యుదయ రచయితల సంఘం మద్రాసు శాల వారు-పొట్టి శ్రీరాములు స్మారక మందిరంలో- 'సాహిత్యం - శ్రీ సమస్యలు' అన్న విషయంపై గోష్ఠిని ఏర్పాటు చేశారు. ఈ గోష్ఠిలో శ్రీమతులు 'హజరా.' కె. సుకన్యాదేవి, డాక్టర్ ఎ. విజయలక్ష్మి, తుమ్మలపల్లి కవిత, శ్రీయుతులు మహీధర రామమోహనరావు, బొమ్మిరెడ్డిపల్లి సూర్యారావు, చామర్తి దుర్గాప్రసాద్, పి. సూర్యమోహన్ రచనలు చదవడం, కొన్ని ప్రధానమైన అంశాలపై సభికులు చర్చించడం జరిగింది. ఆదవిల్లి పెళ్ళి చేసుకుంటున్నప్పుడే 'ఎన్నాళ్ళుంటుందో ఈ నైవాహిక జీవితం' అని అనుమానించే పరిస్థితులు ఈనాడు ఎక్కువగా కనిపిస్తున్నాయి. అటువంటి పరిస్థితుల్లో ఉన్నామా మనం - అని ఆలోచించుకుంటూవుంటే సిగ్గుచేటుగా వుంది. శ్రీ సమస్యలను ఆలోచించకుండా శ్రీని చొక దారు వస్తువుగా పూహించడం ఈనాడు ఎక్కువగా జరుగుతోంది. ఈ దుస్థితిని తొలగించడానికి రచయితలు, రచయిత్రులు కృషిచేయాలన్నారు శ్రీమతి 'హజరా'. "అసహజ వాతావరణాన్ని, అవాస్తవిక సంఘటనలను సృష్టించి, పాఠకులను స్వప్నలోకంలో విహరింపజేసే రచనలవల్ల ప్రయోజనం లేదనీ, సామాన్య ప్రజానీకంలో శ్రీ పురుషులు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను కథా వస్తువులుగా తీసుకుని, ఆ సమస్యలకు పరిష్కారాన్ని సూచిస్తూ, సమాజ పురోధి వృద్ధికి దోహదం చేసే రచనలు రావాలి" అని శ్రీమతి సుకన్యాదేవి చెప్పారు. "ఈనాడు వస్తున్న కథలలో ఎక్కువగా భార్య భర్తల మధ్య అపోహలు రావడం, తన భర్త ఎన్ని నేరాలు చేసినా భార్య వాటిని ఓపికగా తమించేయడం, చివరికి 'నీ మంచితనానికి, పాతివ్రత్యానికి, ఔదార్యానికి నేనే దాసోహమంటున్నాను' అని భర్త చే పలికించడం, భార్యమణి అనందాతిథియంలో 'మీరే నా ప్రత్యక్ష దైవం' అనడం జరుగుతోంది. దీన్నిబట్టి చూస్తూంటే శ్రీలకు ఆత్మ గౌరవం వుండదా? అని అనిపిస్తుంది. ఇటీవల ఒక ప్రముఖ వార పత్రికలో ఓ నవల నీరియల్ గా ప్రచురింపబడింది. ఆ నవలలో పాతివ్రత్యపు విలువలు అంటూ శ్రీలను బానిసలుగా వంటింటి కుందేళ్ళుగా రూపొందించడానికి ప్రయత్నం చేయడం, హిందూ సంస్కృతి పునరుద్ధరణ పేరుతో-నేటి ఆధునిక శ్రీలను నీచంగా చిత్రీకరించడం జరిగింది. సాహిత్యంలో ఇటువంటి దోరణులు అరికట్టడానికి ప్రతి ఒక్కరూ ప్రయత్నించాలి. భారతీయ సంస్కృతిలోను, వ్యవస్థలోను జీర్ణించుకుపోయిన మూర్ఖత్వానికి పాతివ్రత్యపు విలువల ముసుగు వేయడం మానుకున్ననాడే మనం ప్రగతి పథం వైపు పయనించగలం" అన్నారు తుమ్మలపల్లి కవిత. శ్రీలలో ప్రపంచాన్ని అర్థం చేసుకోగల జ్ఞానం, అన్యాయాలకు ఎదురుతిరిగి బ్రతకగల ధైర్యం, తెగింపు, ఆత్మ విశ్వాసం కలగడానికి దోహదం చేసే రచనలు ఈనాడు చాలా అవసరమన్నారు డాక్టర్ ఎ. విజయలక్ష్మి తమ ప్రసంగ వ్యాసంలో. "జీవ పరిణామక్రమంలో వచ్చిన శారీరక ప్రత్యేకతలూ, మానసిక ప్రవృత్తులూ, సమాజ పరిణామక్రమంలో వచ్చిన సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ ప్రతిపత్తులూ శ్రీలను అనేక హద్దుల్లో పెడుతున్నాయి. అనేక సమస్యలకు గురి చేస్తున్నాయి. రచయితలు - తమ రచనల్లో సమస్యలకు పరిష్కారం చూపి తీరాలనే నిర్బంధం ఏమీ లేదు. జరుగుతున్న ఘటనల వాస్తవిక, అవాస్తవికతాజ్ఞానం చూసేవారి మానసిక ప్రవృత్తి మీద ఆధారపడి వుంటుంది. అందుచేత సమస్య పరిష్కారంకన్న, ఆ సమస్య గురించి రచయితకు వున్న అభిప్రాయం, వివేచనా జ్ఞానం, చిత్రణ శక్తి ప్రాముఖ్యం వహిస్తాయి" అన్నారు శ్రీ మహీధర రామమోహనరావు. "శ్రీకి విద్య, ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం, పురుషునితో సమానత్వం అవసరమనీ, అవి వున్నప్పుడే శ్రీలు కూడా పురుషులతో పాటు సమాజ ప్రగతికి దోహదం చేస్తారని మన స్ఫూర్తిగా నమ్మనివాళ్ళు ఇంకా, యీనాటికీ వున్నారంటే మన సమాజం ఎంత వెనకబడివుందో తెలుస్తోంది. సమాజ ప్రగతికి తోడ్పడవలసిన రచయిత్రులు చాలామంది 'భర్తచాటున బ్రతకడమే శ్రీకి పరమార్థం' అని భావించడం చాలా విచారకరం" అన్నారు శ్రీ బొమ్మిరెడ్డిపల్లి సూర్యారావు. ఆర్థిక అసమానతలు తొలగిననాడు సమాజంలో ప్రధానమైన సమస్యలు ఏవీ వుండవని-తమ తమ వ్యాసాల్లో వివరించారు శ్రీయుతులు చామర్తి దుర్గాప్రసాద్, పి. సూర్యమోహన్.

అనంతరం ఈ అంశాలపై ఇష్టాగోష్ఠి జరిగింది. —విలేకరి

“వివాహం పెద్దల నిర్ణయం ప్రకారం జరగటం మంచిదా? లేక - ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకోవటం మంచిదా?”

“వివాహాలు ఏ విధంగా జరిగినా అందులో కట్నం ప్రసక్తి లేకుండా ఉండాలి. పెద్దలు కుదిర్చే పెళ్ళిళ్ళన్నీ, కట్నంతో ముడిపడే వుంటాయి. కట్నం పేరేతో వీటల మీద పెళ్ళిళ్ళు

“ప్రస్తుత కాలంలో వివాహాలు పెద్దల నిర్ణయం ప్రకారం జరగడం మంచిదా? లేక ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకోవడం మంచిదా?” అన్నది చర్చ.

గుంటూరులోని ప్రభుత్వ వనితా కళాశాలలో వివిధ తరగతులలో చదువుతున్న ఆరుగురు విద్యార్థినులు - డి. కామాక్షి, యమ్. రజని, బి. ఉమాకోటిశ్వరి, కె. శ్యామలా సావిత్రి, యమ్. వి. కృష్ణకుమారి, ఎ. అనంతలక్ష్మి - ఈ చర్చలో పాల్గొన్నారు:

విద్యార్థినుల శీర్షిక:

“వివాహాలు ఎలా జరగాలి?”

అగిపోయినవి కూడా వున్నాయి. అందుకని ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకోవాలనుకునే వారికి పెద్దలు అనుమతిచ్చి ఆశీర్వాదించాలి. ఈ రోజుల్లో అది చాలా అవసరం కూడా!” అన్నారు అనంతలక్ష్మి.

“ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకోవటం అందరికీ సాధ్యం కాదు. తల్లితండ్రులు నిర్ణయించిన వ్యక్తిని పెళ్ళి చేసుకోవటమే మంచిది. అయితే పెళ్ళి చూపుల్లో ఒక పదినిముషాలు చూసినంత మాత్రాన ఒకరి గురించి ఒకరికి తెలియదు. ఒకరి అభిప్రాయానికి ఒకరు విలువ ఇవ్వగలిగితే కాని వాళ్ళు వైవాహిక జీవితం సుఖప్రదం కాదు.” అనంతలక్ష్మి మాటలకు సమాధానంగా అన్నారు రజని.

తక్కిన వాళ్ళందరూ అదేలా చూశారు.

“ఈ మధ్య కొన్నిచోట్ల ప్రేమ వివాహాల్లో కూడా కట్నం ప్రధాన పాత్ర వహిస్తున్నది. అందుకని కట్నం ప్రసక్తి రానీకుండా ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకోవాలి.” అందరి నవ్వుల మధ్య అన్నారు ఉమా కోటేశ్వరి. “ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకొనేవారు ఒకరి గురించి ఒకరికి బాగా తెలుసనుకొని చేసుకుంటారు. తరువాత కాని ఏమీ తెలియదనే సంగతి బయట పడదు. అప్పట్నుంచీ అభిప్రాయ భేదాలు వస్తుంటాయి. పెళ్ళియ్యాక జీవితం హాయిగా గడిచిపోవాలంటే వధూవరులు ఒకరినొకరు బాగా అర్థం చేసుకోవాలి. ఏమంటారు శ్యామలగారూ?” ఎదురుగా వున్న శ్యామల నుద్దేశించి అడిగారు ఉమా.

“పెళ్ళి అనేది ఒక లాటరీగా మారిపోయింది. అందువల్ల ఒకరి మీద ఒకరికి గౌరవం లేక

పోవటం ఒకరి అభిప్రాయాన్ని ఒకరు మన్నించక పోవటం జరుగుతున్నాయి. ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకోవటం అందరికీ కుదరదు. అందుకని పెద్దలు కుదిర్చింది ఒప్పుకోవటమే మంచిదనిపిస్తుంది. కాదంటారా కృష్ణకుమారి?” అమె అభిప్రాయం అడిగారు శ్యామల.

“మీరన్నది నిజమే. అడపిల్లల వివాహం పెద్దల నిర్ణయానికి వదిలేయటమే మంచిది. పిల్లల భవిష్యత్తు సుఖంగా వుండాలని కోరుకొనే తల్లి తండ్రులు అన్నీ యోచించే వరుణ్ణి నిర్ణయిస్తారు గదా! అన్ని బాధ్యతలూ పెద్దలకు వదిలేసినట్లే ఈ పెళ్ళి విషయం కూడా వాళ్ళకు వదిలేస్తేనే మంచిది” శ్యామలతో ఏకీభవిస్తూ అన్నారు కృష్ణకుమారి.

“జీవితంలో ముఖ్యమైన మలుపు పెళ్ళి. ఇది మన భవిష్యత్తుకి. బ్రతుక్కి సంబంధించింది. నచ్చిన వ్యక్తిని చేసుకోవటానికి మనకు స్వతంత్రం వుండాలి. ఇందులో తల్లితండ్రులు ప్రేక్షకులు కావాలి కాని పాత్రలు కాకూడదు. పెద్దవాళ్ళు ఒప్పుకోకపోతే మన తోటి యువతీ యువకులు స్నేహ సహకారాలు అందివ్వాలి.” అందరి బాధ్యత అదీ అన్నట్టుగా గుర్తు చేస్తూ అన్నారు కామాక్షి.

“వరకట్నం, దానిపై వచ్చిన చట్టం మీద మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?”

“ఏ అడపిల్లకైనా కట్నం ఇవ్వకుండానే పెళ్ళి చేసుకోవాలని వుంటుంది. కాని అందుకు ముందుకు వచ్చే యువకులేరీ? వరకట్న నిషేధ చట్టం అనేది ఒకటుందనే సంగతి చాలామంది

మర్చిపోతున్నారు. కట్నం ఇచ్చి పుచ్చుకున్న సంగతులేవీ ప్రభుత్వ దృష్టికి తేనప్పుడు ఆ చట్టం క్రింద ఒక కేసు కూడా నమోదుకాదు. ఈ మార్పు వ్యక్తిగతంగా వస్తేకాని ఏ చట్టమూ అడపిల్ల వ్యక్తిత్వాన్ని కాపాడదు.” అనంతలక్ష్మి మాటలు నచ్చినట్లు వెంటనే అందుకున్నారు రజని.

“ప్రతి ఇంట పిల్ల తల్లితండ్రులు కట్నం ఇవ్వకూడదనే పట్టుదల పెంచుకోవాలి. వరదక్షిణ పుచ్చుకోని యువకుడు ఎప్పుడు వస్తే అప్పుడే పెళ్ళి చేస్తానని పెద్దలు చెప్పగలిగిన రోజున, కట్నం కావాలనుకొనే వ్యక్తిని పెళ్ళి చేసుకోకూడదని అడపిల్ల నిర్ణయించుకున్న రోజున, ఈ దురాచారం రూపు మాసిపోతుంది. కట్నం పుచ్చుకొనే వాళ్ళని పోలీసులకప్పగిస్తే కాని ప్రభుత్వం చట్టం చేసి నందుకు ప్రయోజనం కన్పించదు.”

“ఇది జరిగే పని కాదు రజనీ!” రజని అభిప్రాయంతో ఏకీభవించలేని కృష్ణకుమారి— “అప్పుడేనైనా అడపిల్లకు పెళ్ళిచేసి బాధ్యత తీర్చుకోవాలని పెద్దవాళ్ళు అనుకుంటారు. వరుడి తరపు వారు కట్నం తీసుకుంటున్నారని ఏ కన్య దాత పోలీసులకు చెప్పలేదు. అలా చెప్తే ఆ అడపిల్లను పెళ్ళి చేసుకోవటానికి ఎవరు ముందు కొస్తారు? కట్నం కోరే యువకుల్ని చేసుకోటానికి అడపిల్లలు ఇష్టపడనంత మాత్రాన వరకట్నం బాధ వుండదనటం హాస్యాస్పదం. వాళ్ళు వృద్ధుల కన్యలుగా మిగిలిపోవటం తప్పితే ప్రయోజనమేమీ వుండదు. కట్నం వద్దంటూనే బారీగా లాంచనాలు తీసుకొనే వాళ్ళు వున్నారు. దానికేమంటారు? ఈ మార్పు యువకుల వైపునుంచి రావాలి.

వాళ్ళు కట్నానికి కాక కన్యకీ ప్రాధాన్యత ఇవ్వ గల్గిన రోజున ఆదపిల్ల జీవితం ఆనందంగా ఉంటుంది." అవేశంగా అన్నారు ఆమె.

"సంతో వస్తువుని దబ్బిచ్చి కొనటంగా వుంటున్నది నేటి పెళ్ళికొడుకుల వేట. ఆయితే వస్తువుని కొని మనం ఇంటికి తెచ్చుకుంటాము. కాని వరుణ్ణి కొనుక్కున్నా ఆదపిల్లే ఆతని

అది ఆచరణలో చూపించగల్గినప్పుడే ఈ సమస్య సమసిపోతుందనుకుంటాను." యువకుల బాధ్యత గుర్తు చేస్తూ మాట్లాడారు శ్యామల.

అప్పటివరకు మౌనంగా కూర్చున్న కామాక్షి నెమ్మదిగా అందుకున్నారు:

"మీరంతా ఒక ప్రక్కనుంచే ఆలోచిస్తు

దారికి ప్రజలకు ఆ చట్టం వల్ల ప్రయోజనం కలుగుతుంది."

"మరి, వివాహాలు కూడా ఏ విధానంలో జరి గితే బాగుంటుంది? ఎందువల్ల?"

"ఈ కాలానికి తగ్గట్టుగా మారాలి అనేవాళ్ళు కూడా పెళ్ళి విషయంలో పాత సంప్రదాయాన్నే పాటిస్తున్నారు. పంధిల్లో మేళతాలలో మంత్రా లతో జరిగితేనే పెళ్ళి అనే భావాన్ని ప్రతి ఆద పిల్లలోనూ జీర్ణింపజేశారు. దీనివల్ల కన్యాదాతకి అప్పు మిగలడం తప్పితే కలిగే లాభమేమిటి? మనసులు కలవని మనువుని మూడు ముళ్ళూ కలుపుతాయనుకోవటం భ్రమ. దురదృష్టవశాత్తు ఆ భార్య భర్త విడిపోతే పెళ్ళికొచ్చిన బంధువు లందరూ కలిసి వాళ్ళను ఒకటిగా చేస్తారా? వాళ్ళు కోర్టుకెక్కితే ఏళ్ళెళ్ళి సాక్ష్యం చెబుతారా? వాళ్ళం దర్శి పోషించే బదులు రిజిస్టర్డ్ మ్యారేజ్ చేసి అందరికీ ఎందు ఇవ్వటం చాలా మంచి పని. దీనివల్ల శారీరక శ్రమ, డబ్బు ఖర్చు కూడా తగ్గుతాయి." అన్నారు ముందుచూపుతో రజని.

"మీరు చెప్పింది నిజమే. వేంకు వేలు ఖర్చు పెట్టి పెళ్ళి చెయ్యటం కంటే రిజిస్టర్డ్ మ్యారేజ్ చేసి మిగిలిన డబ్బు పెళ్ళి కూతురి కొత్త సంసారానికి ఉపయోగిస్తే బాగుంటుంది." రజని అభిప్రాయంతో ఏకీభవించారు అనంతలక్ష్మి.

"పొదుపు మన ప్రథమ కర్తవ్యం అని గుర్తు చేసుకుంటూ ఆదంబరంగా పెళ్ళిళ్ళు చెయ్యటంలో అర్థం లేదు. ధరలు మండిపోతున్న రోజుల్లో అంచనాకు మించిన ఖర్చు అవుతుంది. కొన్ని చోట్ల తేరుకోలేనంతగా నష్టపోతున్నారు ఆదపిల్లల తండ్రులు. ఈ కరువు రోజుల్లో క్లుప్తంగా వివాహం జరిపించటమే మంచి పద్ధతి. అది రిజిస్టర్డ్ మ్యారేజ్, గుళ్ళో పెళ్ళో. ఇంట్లోనే ముఖ్యమైన బంధు మిత్రుల మధ్య నిరాదంబరంగా జరిపించటమో - ఏదైనా మధ్య తరగతి వాళ్ళు ఆదంబరాలకు పోకుండా వుంటే చాలా వ్యయాన్ని తగ్గించొచ్చు" అన్నారు కృష్ణకుమారి.

"మధ్య తరగతి వాళ్ళు ఏదైనా రైర్యంగా చెయ్యలేరు. ఒక్కొక్కరిద్దరు తెగించి చేసినా సాటి వాళ్ళు పూరుకోరు. ఏదో తప్పు చేసినట్లు వేరెత్తి చూపిస్తారు. అందుకని ముందుగా మధ్య తరగతి తరితండ్రులకు మనస్తైర్యం వుండాలి. తరువాత వాళ్ళు చేస్తున్న ఈ రిజిస్టర్డ్ మ్యారేజ్ పట్ల వాళ్ళకు

దగ్గరకు వెళ్ళొచ్చి వస్తున్నది. అందుకని ప్రతి ఆదపిల్లా మంచి చదువు కల్గి వుండాలి. తమ కాళ్ళమీద తాము నిలబడగల ఆత్మ నైర్వాన్ని పెంపొందించుకొని కట్నం తీసుకొనే వరుణ్ణి ఎన్నెత్తి చూడకూడదనే ప్రతిజ్ఞ తీసుకుంటే ఈ వరకట్న సమస్యకు చాలా వరకు పరిష్కారం దొరకొచ్చు. ఏమంటారు శ్యామలగారూ?" అని ఉమ అడిగినదానికి జవాబుగా....

"ప్రతి ఆదపిల్లా కట్నం ఇచ్చి పెళ్ళి చేసుకో కూడదనే ఆశయంతోనే వుంటుంది. ఐతే ఆమె ఆశయం ఎంత మంది అర్థం చేసుకుంటారు? ముందుకొచ్చి ఆమెను ఎవరు పెళ్ళి చేసుకుంటారు? చదువుకొని ఉద్యోగం చేస్తున్న ఆదపిల్ల కూడా కట్నం యిచ్చి చెయ్యొచ్చి వస్తుంటే ఈ సమస్య ఎంత తీవ్రంగా వుందో మీరే ఆలోచించండి. ఆదర్శం కోసం కట్నం వద్దని దానికి రెండింతలు లాంచనాల రూపంలో లాగుతున్నారు. ఈ పద్ధతి మరీ అన్యాయం. తాము కట్నం డబ్బుకు అమ్ముడు పోకూడదని యువకులందరూ అనుకొని

న్నట్లు నాకవిసిస్తున్నది. ఇప్పుడు ప్రేంకు అన్ని హక్కు వుంది కాబట్టి ఆ వరుడికిచ్చే దక్షిణేదో వరువు పేర వ్రాస్తే కన్యాదాతకి కట్నమిచ్చానన్న భాధ వుండదు. కన్యాకులకం నుంచి వరకట్నం లోకి వచ్చాము మనం. శ్రమంగా ఈ దురాచారం కూడా వెనక్కు వెళ్ళిపోయి. ముందు ముందు కేవలం ఇష్టాన్ని బట్టే పెళ్ళిళ్ళు కావచ్చును కుంటాను. ఈ చీడ పురుగు సమూలంగా నాశనం కావాలంటే వరుడి తల్లిగా తన బాధ్యత ఏమిటో ప్రతి గృహిణి గుర్తించాలి. ఆమె మనసులో మార్పు వస్తేగాని ఈ వరకట్న విశాచం ఒకంతట వదలదు. సాంప్రదాయ ప్రకారం లాంచనాలంటూ రెక్కలేనంతగా ఖర్చు చేయిస్తారు. దీనివల్ల వరుడి తరపు వాళ్ళు బాగు పడతారు. కాని వరువు సంసారానికి ఏ ఉపయో గమూ వుండదు. అందువల్ల లాంచనాలనే పదాన్ని కూడా కొట్టి పారేయాలి. పెళ్ళి జరుగుతున్న ప్రతిచోటికి పోలీసులు వెళ్ళి వాకబు చేసి, కట్నం తీసుకుంటే కటకటాల వెనక్కు వెళ్ళొచ్చి వస్తుందని హెచ్చరిస్తే ఈ సమస్యకు పరిష్కారం

సంతోషి వుండాలి. ప్రతి పెళ్ళి రిజిస్టర్ కావాలనే రూల్ వచ్చినట్లే. అందరూ రిజిస్టర్ మ్యారేజ్ చేసుకోవాలనే రూల్ కూడా పెద్దేగాని మనుషుల్లో మార్పు రాదు." ప్రభుత్వ బాధ్యతను గుర్తుచేస్తూ 'మీ అభిప్రాయమేమిటి ఉమా?' అడిగారు క్యామల.

"నాకు రిజిస్టర్ మ్యారేజ్ పట్ల సదాభిప్రాయమే వున్నది కాని....నేనంతగా ఇష్టపడను. పెళ్ళి అనేది జీవితంలో ఎవరికైనా ఒకసారే కాబట్టి కిక్కిరిమిమింపంలో, మంగళవాద్యాలలో, వేద మంత్రాలలో ఒండు మిత్రుల మధ్య చేసుకుంటేనే బాగుంటుందని నా ఉద్దేశ్యం. శక్తికి మించి ఖర్చు చెయ్యకుండా వుంటే కన్నవాళ్ళకి, అద పిల్లకి పందిట్లో పెళ్ళే అనందాన్నిస్తుంది."

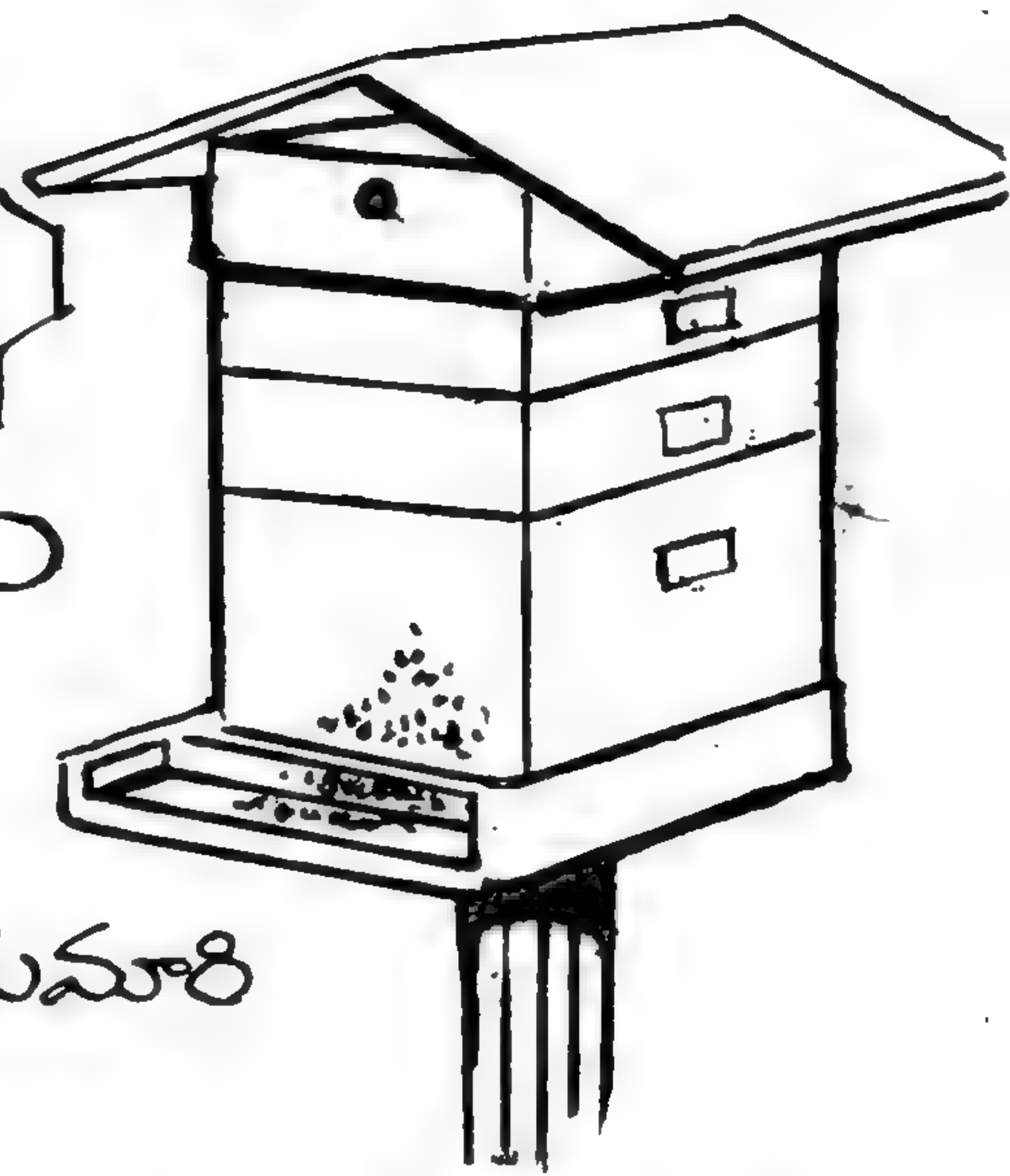
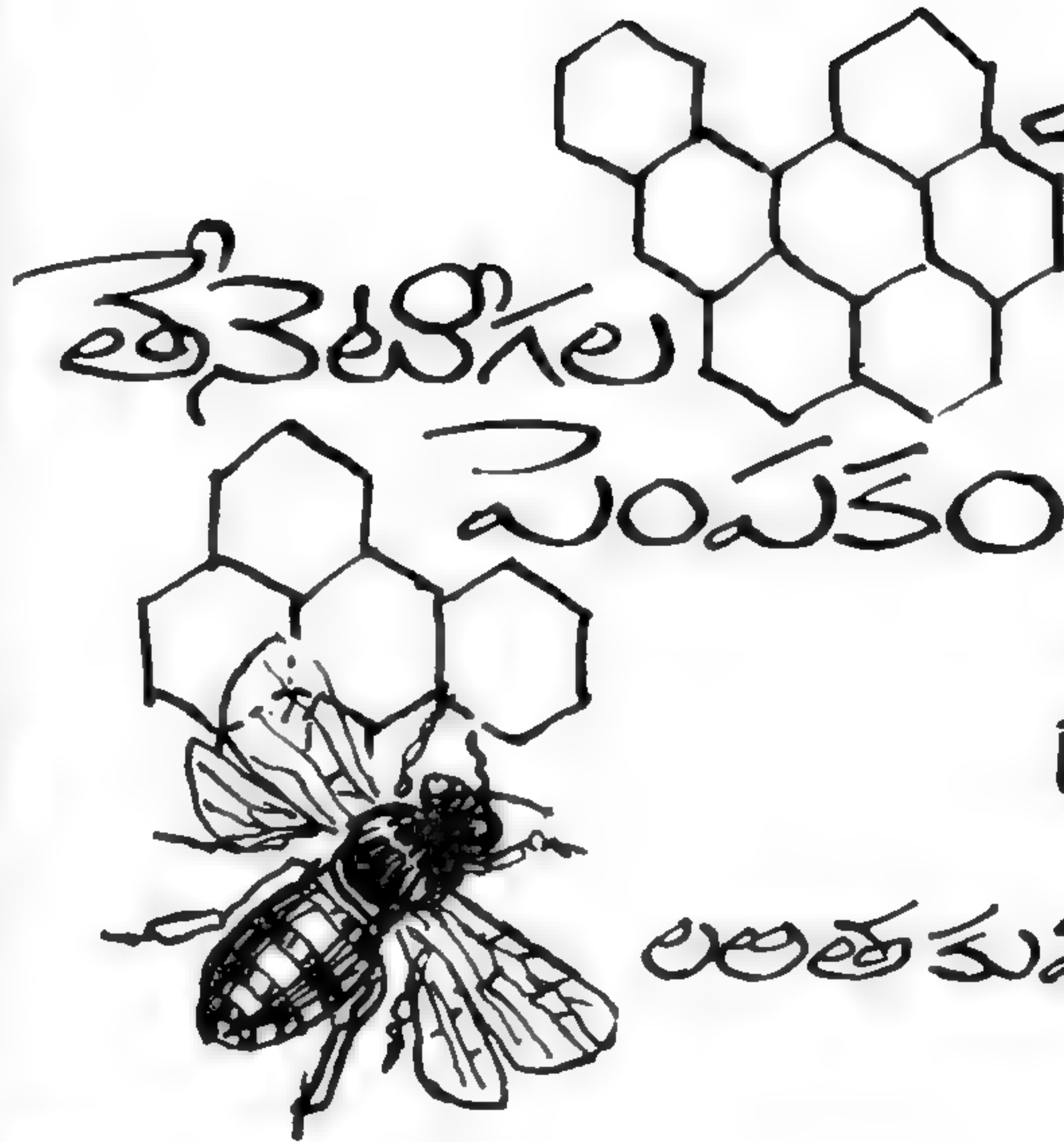
"మీలాంటి వాళ్ళుండ బట్టే పందిళ్ళకి, అందులో పెళ్ళిళ్ళకి వ్యయమెక్కువవుతున్నది" ఉమ మాట కద్దు వస్తూ అన్నారు కామాక్షి.

"ఇది ఆమె తప్పుకాదు. మన పెద్దలందరూ ఈ పద్ధతిలో వివాహాలు జరిపించి మనలోనూ అదే అభిప్రాయాన్ని కలుగజేశారు. చదువుకుని ఎవరి కాళ్ళ మీద వారు నిలబడగలగాలనుకొనే యువ తరమే ఈ పాత సంప్రదాయాల్ని, అమిత ఖర్చునీ ప్రోత్సహిస్తే వెనకటి తరం వాళ్ళకు ఎవరూ నచ్చ చెప్పగలరు? మంత్రాలవల్ల కాపరాలు నిలబడవు. సంతకాలవల్ల సంసారాలు కూలిపోవు. ఆధునిక యువతి అన్నిటా మార్పును వాంచిస్తున్నప్పుడు ఈ రిజిస్టర్ మ్యారేజ్ కు ఆక్షేపణ వుండకూడదు. ఇది వాంఛనీయమే" కొద్ది ఆవేశంతో అన్నారు కామాక్షి.

"పందిట్లో పెళ్ళి అన్నది వాళ్ళ వ్యక్తిగత విషయంగా వదిలేసినా ఈ వరకట్నం మటుకు సంఘానికి వట్టిన చీడపురుగు. దాన్ని సమూలంగా తొలగించడానికి ప్రతి ఒక్కరూ ప్రయత్నించాలి" అన్నారు రందరూ.

"పెద్దలు కుదిర్చిన పెళ్ళికైనా, ప్రేమ వివాహాలు అయినా విజయవంతం కావాలంటే పరస్పరావగాహన వుండాలి. ఒకరి వ్యక్తిత్వాన్ని ఒకరు గౌరవించాలి. ఒకరి అభిప్రాయాన్ని ఒకరు మన్నించాలి. ఒకరి మీద ఒకరికి నమ్మకం ఉండాలి. అప్పుడే ఆ పెళ్ళిళ్ళు జయప్రదం అవుతాయి." ముక్త కంఠంతో అన్నారు ఆ కాబోయే వధువులు.

—మైథిలి

తేనె ఎంతో ఉపయోగకరమైనది. ఇది మందులకే కాకుండా మనం రోజూ మామూలుగా పుచ్చుకోవడానికి కూడా పనికి వస్తుంది. చక్కెర, బెల్లం కంటే తేనె చాలా తేలికగా జీర్ణమౌతుంది. పసి పిల్లలకు తేనె చాలా మంచిది. మందుగా దీని ఉపయోగం ఇంతా, అంతా అనటానికి వీలేదు. తేనె చాలా రుచికరమైనది. తేనెను తేనె టీగలు ఎలా తయారుచేస్తున్నాయి? వాటి జీవిత కథను తెలుసుకుందామా?

తేనెటీగ తేనెను పువ్వులలో నుంచి తీసి, పట్టుకట్టి అందులో ఉంచుతుంది.

ఈ తేనెటీగలు కండ చీమంత వుండి గోధుమ రంగులో ఉంటాయి. వీటిలో మూడు రకాలు. రాణిఈగ, మగఈగ, పనిచేసేఈగ. ఒక పట్టులో ఒక రాణి ఈగ, కొన్ని వందల మగ ఈగలు, కొన్ని వేల పనిచేసే ఈగలు ఉంటాయి. రాణి ఈగ తక్కిన ఈగలకంటే పెద్దదిగా ఉంటుంది. ఇది కుట్టదు. గుడ్లు పెట్టడం తప్ప దీనికింకేమి పనిలేదు. ఒక పట్టులో ఒక రాణి ఈగ మాత్రమే ఉంటుంది. పుట్టినవాటిలో ఏదైనా రాణి ఉన్నట్లయితే తల్లిఈగ పట్టును విడిచిపోతుంది. లేకపోతే పిల్లఈగ తల్లిని వెళ్ళగొట్టేస్తుంది. మగ ఈగలు రాణి ఈగకంటే చిన్నవిగా ఉంటాయి. ఇవికూడా కుట్టవు. రాణి ఈగ దగ్గర ఉండడం తప్ప వీటికి వేరే పనిలేదు. పనిచేసేఈగలు అన్నిటికంటే చిన్నవిగా ఉంటాయి. వీటికి ముక్కుదగ్గర ముల్లు ఉంటుంది. వాటితో ఇవి కుడతాయి. వీటి కాళ్ళకు సంఘలు ఉంటాయి; అవి పుప్పొడి నింపుకోడానికి వీలుగా ఉంటాయి. పాపం! పనంతా వీటిదే! పుప్పొడి తీసుకొచ్చి పట్టు కట్టడం, తేనె తీసుకొచ్చి పట్టులో ఉంచడం,

పట్టును జాగ్రత్తగా కాపాడడం మొదలైన పనులన్నీ ఇవే చేయాలి. ఒక పట్టులోని గుడ్లు రెండు రాణి ఈగలుగాను, మిగతావి మగ, పనిచేసే ఈగలు గాను పుడతాయి.

తేనె చాలా ఉపయోగకరమైన పదార్థం కావడం చేత దాని ప్రాముఖ్యం ఎక్కువ. పూర్వం ఏ చెట్టుకో తేనెపట్టు పడితే మంటలలో ఈగలను పారదోలి ఆ పట్టును తీసి తేనె పిందేవారు. అది దొరకడం కూడా చాలా కష్టంగా ఉండేది. ఇప్పుడు దీని ఉపయోగం ఎక్కువగా ఉండడంవల్ల ఇది ఒక గృహ పరిశ్రమగా మారి ఎన్నోచోట్ల తేనెను తీస్తున్నారు. దీనికి ప్రభుత్వం వారు కూడా చాలా తోడ్పడుతున్నారు. ఏ మాత్రం దొడ్డి ఉన్నా చిన్న పెట్టె ఉంచి, అందులో రాణి ఈగ, కొన్ని మిగతా ఈగలను ఉంచితే తేనె పట్టునుకట్టి తేనెలో నింపుతాయి. తేనెటీగల పెంపకం ఉపయోగకరమైనదే కాకుండా ఎంతో సరదా అయినది కూడా. వారానికి ఒక గంట దీనికని వినియోగిస్తే చాలు. ముఖ్యంగా ప్రిలకు ఇది చాలా మంచి వ్యాపకమని కూడా చెప్పవచ్చు. దీనికి ఖర్చు లేదు. శ్రమలేదు. కాని దీనివల్ల ఇంటికి సరిపడ్డ తేనె కాకుండా ఇంకా ఎక్కువగా తయారవుతుంది. తేనెకాదు మైనం కూడా తయారవుతుంది. మైనం కూడా చాలా విలువైనదే!

తేనె ఎన్నాళ్ళయినా నిలవ ఉంటుంది. తేనె పెట్టెలు ఉంచడానికి ఎక్కువ స్థలం కూడా అక్కరలేదు. ఏ వరండాలో ఉంచినా చాలు. కాని దగ్గరలో మాత్రం పూల మొక్కలు ఉండడం ముఖ్యం. చీడ వాళ్ళకు ఈ పరిశ్రమ చాలా

ముఖ్యమైనది; లాభదాయకమైనది. దీనివల్ల ఎన్నో పేద కుటుంబాలు పోషింపబడుతున్నాయి. అన్ని గృహ పరిశ్రమలకంటే దీనికి శ్రమ, ఖర్చు రెండూ తక్కువే.

తేనెటీగలను ఎలా పెంచాలో చూద్దాం. సాధారణంగా చీకటి స్థలాల్లోను, చెట్ల తొర్రల్లోను, గోడ సందుల్లోను తేనెటీగలు పట్టులను కడతాయి. కొన్ని గ్రామాల్లో కుండలు ఉంచి వాటిలో పట్టు పెడతారు. సాధారణంగా తేనె పట్టును చూడనివారుండరు. ఇది మైనంలో రూపొంది, అరల అరల గూతులా ఉంటుంది. అందులో కొన్ని అరలలో తేనె, కొన్నింటిలో గుడ్లు పెడతాయి. ఇది ఒక అంగుళం దళసరికి గుండ్రంగాను, చదరంగాను ఉంటుంది. ఈ పట్టు పైభాగంలో ఉండే అరలలో తేనె నింపబడి ఉంటుంది. చీమలు, తక్కిన కీటకాలు పట్టులోనికి దూరి తేనె తాగేసి, విల్లలను చంపేస్తాయేమోనని పట్టంతటికి ఒకే దారి ఉంచి, ఆ గుమ్మం దగ్గర కొన్ని పనిచేసే ఈగలు కాపలా కాస్తూ కూచుంటాయి.

పట్టు తేనెలో నిండిన వెనుక జాగ్రత్తగా తీసి నిండి తేనెను తీస్తారు. ఈ పద్ధతికన్నా, పెట్టె ఉంచి అందులో తేనె పట్టును పెంచడం చాలా మంచిది.

ఈ పెట్టె మూడు అరలుగా ఉంటుంది. పైన ఇంటి కప్పులాంటి కప్పు ఉంటుంది. ఈ అరలు దేనికి అదే పేరుపేరుగా ఉంటాయి. అడుగున ఉండే చెక్క గూటి కైవారంకంటే రెండు అంగుళాలు పెద్దదిగా ఉంటుంది. పైకప్పుకు రెండు ప్రక్కల గాలికోసమని చిన్న కన్నాలుంటాయి. అడుగున రెండంగుళాల పొడవు, పావు అంగుళం వెడల్పుయిన కన్నం ఉంటుంది. దీనిలోనే తేనెటీగలు వస్తూ పోతూ ఉంటాయి. పైరెండు అరలు తొమ్మిది అంగుళాల పొడవు, ఎనిమిది అంగుళాల వెడల్పు, మూడు అంగుళాల ఎత్తు ఉండాలి. అడుగు అర కూడా అదే కొలత; కాని అరు అంగుళాలు ఎత్తు ఉండాలి. అఖరి అడుగు చెక్క పదమూడు అంగుళాల పొడవు, పది అంగుళాలు వెడల్పు ఉండేవారు. అడుగు అర ఈ చెక్కమీద ఉంటుంది. దానిమీద మరి తొండు అరలు ఉంటాయి. వీటిని ఒకదాని ప్రక్క ఇంకొకటి పావు అంగుళం దూరంలో ఉంచాలి.

తేనెపట్టును ఎంత చిన్నదైనా సరే- జాగ్రత్తగా తేనెటీగలతో ఈ చట్రంలో

ఆరోగ్యానికి 'తేనె'

తేనె జాషరాలలో జాషధం. బలానికి మంచి భావిక. అన్ని వయసులవారు తేనెను వుచ్చుకోవచ్చు. ప్రతి గృహిణి వెలసరి. వెచ్చాలకోపాటు ఒక సీసా మంచి తేనె తెప్పించి రోజూ వాడటం మంచిది. బిఫిన్ లలో నంజుకోవటానికి చక్కెరకు బదులుగాను, పండ్ల రసాలలో-ప్రత్యేకించి నిమ్మరసంలో చక్కెరకన్న తేనె వాడితే శరీరానికి చాలా మంచిది.

తేనెలో విటమినులు, పుష్టిపిచ్చే ఖనిజ పదార్థాలు ఉన్నాయి. ఇనుము కూడ ఎక్కువ పాళ్ళలో ఉంది.

అయుర్వేదం, హోమియోపతి వైద్యాలలో తేనెకొక్కవ ప్రాధాన్యం ఉంది.

తేనె అలసటను పోగొడుతుంది. ప్రతిరోజూ సాయంత్రం ఒక గ్లాసు నీటిలో తేనెకలిపి త్రాగితే రాత్రికి మంచి నిద్ర వడుతుంది. మలబద్ధమున్న వారు వరగడుపున ఒక గ్లాసు చల్లనినీటిలో ఒకప్పుడు తేనె కలిపి త్రాగడం మంచిది.

వరగడుపున ఒక గ్లాసు గోధునెచ్చని నీటిలో రెండు స్పూముల తేనె కలుపుకుని ప్రతిదినం క్రమం తప్పక రెండు వెలలు తీసుకుంటే మంచిగుణం కనిపిస్తుందంటారు. లావు తగ్గదలచుకున్న వాళ్ళకు ఇది మంచి దిట్టా.

గుండెల్లో మంటగావుంటే తేనె ఎంతో ఉపకారము కలిగిస్తుంది.

రక్తం లేమిలో బాధపడేవారు ప్రతిదినమూ వంచ దార బదులు తేనె వాడితే రక్తవృద్ధికాక రక్త కుద్ధి కూడా జరుగుతుంది.

చెవి పోటు ఉన్నవారు రెండు లేక మూడు

నిలువుగా కట్టి అందులో ముఖ్యంగా రాజీ ఈగను జాగ్రత్తగా ఉంచాలి. ఆ తరువాత మిగతా ఈగలు కూడా ఒకదొకటి అందులోనికి చేరిన తరువాత, ఆ పెట్టెను అతి భద్రంగా కడపకుండా తోటలోనికి తీసుకురావాలి. తేనెపట్టును తేనె ఉండగానే వట్టుకోవాలి. నవంబరు మొదలు ఏప్రిల్ వరకు ఇలా చేయవచ్చును. తేనెపట్టు చట్రానికి కట్టేప్పుడు తేనె ఉండే భాగం పైకి ఉండేట్టు చూడాలి. ఉదయం 9 నుండి 11 గంటల మధ్య, మధ్యాహ్నం 2 నుండి 5 గంటల మధ్య తేనెటీగలను పెట్టెలోనికి మార్చ వచ్చును. వీటిని మార్చేటప్పుడు జాగ్రత్తగా ఉండే

చుక్కల తేనె వాడితే (వేడిచేసి) తగ్గుతుంది.

మానని గాయాలకు, పుండ్లకు చేపమానెలో తేనె కలిపి రాస్తే తగ్గుతాయి.

సిగ్గు విరేచనాలకు గసాలరసంలో తేనె కలిపి వాడాలి. క్షయ లేక ఇతర దీర్ఘవ్యాధులతో బలహీనులైన వారు, వృద్ధాప్యంతో బాధపడే వారు రోజూ శక్తికోసం దీనిని సేవించడం మంచిదని పెద్దల అభిప్రాయం.

తేనె వెండ్రుకల మోద వడితే అవి తెల్లబడతాయి. కాబట్టి జాగ్రత్తగా వాడాలి. ఎక్కువ వాడితే వాతం చేస్తుంది. వేడిపదార్థాలతో చేర్చి వాడకూడదు. బలమైనది కదా అని వసిబిడ్డలకు ఎక్కువగా వాడకూడదు

తేనె గుణాలలో ముఖ్యమైనది-వేడిచేసి ఆర్చడం. అది త్రిదోషాల్ని హరింపజేస్తుంది. వైర్యం, సన్నిపాతం, కడుపునొప్పి, వెక్కిళ్ళు, వాంతి, మూర్చ, క్రిమిరోగం, అనేక రకాల విషదోషాలు, రక్తవైర్యం, కుష్ఠ, ఊపిరిగొట్టు నొప్పి, వాతం, శ్లేష్మం చగ్గు, మేహం, అతినారం, శీతవైర్యం, కఫం వంటి వాటిని హరిస్తుంది.

రోజూ ఇలా నియమానుసారం వుచ్చుకుంటూ వుంటే ఆరోగ్యం వుంజుకుంటుంది. తేనె ఎంత ఖరీదైనా అంతకు రెట్టింపు పుష్టినిస్తుంది. అందుకే మన పెద్దలు 'నిత్యం తేనె వాడితే నిత్యాయోవనం' అని నిగనిగలాడుకుంటూ 'రని అంటారు. అయితే అదే వనిగా తేనె తాగినా, మోతాదు మించి ఉపయోగించినా తేనె కూడా శరీరారోగ్యానికి భంగం కలిగించే ప్రమాదం ఉంది. దీనికి విరుగుళ్ళు: నీళ్ళు, దానిమ్మకాయ, నిమ్మకాయ, నారింజకాయ.

-జి. వసుంధర

అవి కుట్టవు. ఈ పట్టు ఉంచిన పెట్టెను చీమలు చేరకుండా ఎత్తయిన స్తంభంలో కూడిన బల్లమీద ఉంచి దాని అడుగున నీరుగాని, తారుగుడ్డ గాని ఉంచాలి. నాలుగు రోజుల కొకసారి అరలను జాగ్రత్తగా తీసి చూస్తూ ఉండాలి. చట్రాలు నింపిన తరువాత తేనె ఉన్న ముక్కను కత్తితో కోసి తేనె విందే యంత్రంలో పెట్టి తేనెను తీయాలి. ఆలా చేయడం వల్ల ఆ పట్టు మళ్ళా ఉపయోగించడానికి వీలవుతుంది. ఇలా ఎన్ని పట్టులైనా తోటలో పెంచవచ్చును. ఆలా ఇంటిపట్టున ఉండే ప్రింకు మంచి వ్యాపకం. ఆనందం, ముఖ్యంగా ఎంతో లాభం కలుగుతాయి.

సోమశేఖరం రాధతో మాట్లాడాలని. ఇంట్లో వుండమని చెప్పిసంపాడు. దేనికైనా అర్థం కాలేదు రాధకు.

సోమశేఖరంతో పాటు గోపీ వచ్చాడు. గోపీ ఎంతో అవసరం అయితే గాని రాధ.

“రాధా! నామాటలు సావధానంగా విని నీ అభీష్టం తెల్పు. నీవెటూ రేపు బిల్డింగు పూర్తి కాగానే అక్కడికి మాకాం మారుస్తావు. అప్పుడు ఇంటి గొడవలకూ నీకూ కుదరదు. ఆ భారం కొంత నేను భరిద్దామనుకుంటున్నాను. గోపీకి నివేదనిచ్చి పెళ్ళి చేద్దాం....మీ అమ్మ మా దగ్గరుంటుంది. మేము క్రొత్తవాళ్ళం కాదు.... ఏమ్మా!” అన్నాడు సోమశేఖరం.

“పెండ్లి విషయాలు మనం నిర్ణయించేవి కావు మావయ్యా! వాళ్ళకై వాళ్ళు యిష్టపడి చేసుకుంటే బావుంటుంది....” అర్థాంగికారాన్ని సూచించింది రాధ.

“గోపీ ఎప్పటినుంచో చెబుతున్నాడు. నేనే సందేహించాను. దబ్బు రాగానే ధనానికి ప్రలోభపడి అడుగుతున్నామనే అభిప్రాయం కలుగుతుందని నేను తొందరపడలేదు.”

“నివేదను అడిగి వస్తాను....అమ్మ వుద్దేశ మేమిటో మీరు నేరుగానే అడగండి” అంది రాధ తను బలవంతం చేసినట్టుండగూడదని.

అప్పటివరకూ రూము తలుపు రెక్క చాటు నుండి వింటున్న నివేద గబుక్కున గోడ చాటుకు వెళ్ళింది.

చెల్లెలి అభిప్రాయం కనుక్కుని గోపీని చేసుకోడానికి అంగీకరించినట్లు చెప్పింది రాధ.

రాధ — సశేష నవల ఈ సంచికతో పూర్తవుతున్నది. ‘దీపావళి (76) నవలల పాటి’లో ద్వితీయ బహుమతి పొందిన

“తెల్లవారని రాత్రి”

(రచన: పెదపూడి రాజ్యలక్ష్మిదేవి)

వచ్చే సంచిక నుంచి ‘సశేష నవల’గా ప్రచురింపబడుతుంది. ప్రసిద్ధ చిత్ర కారుడు బాపు చిత్రాలతో, వెలువడే ఈ నవల పాఠకుల ఆదరణను పొందగలదని విశ్వసిస్తున్నాము.

[వ. సం.]

“ఏవమ్మా! జానికమ్మా! మీ వదిన నీకు క్రొత్తకాదు. మనం మొదట్నుంచి తెలిసినవాళ్ళం. నేను స్వార్థంతో మిమ్మల్ని చేరదీస్తున్నానని అపోహపడవద్దు. మీ దబ్బు మీ స్వంత ఖర్చులకు పెట్టుకోవచ్చు. నీ మనసు గాయపడివుంది. కొడుకూ కోడలు ధగ్గిరవుండే అదృష్టాన్ని కోల్పోయినావు. తమ్ముడు అట్లా కాలం తీరిపోయినాడు. పౌదమ్మ కాపరం ఆ విధంగా అయి పోయింది....ఇంక మిగిలిన యీ పిల్లను పరాయి చోట యిస్తే ఏం కష్టపడుతుందోననే సందేహం

లేకుండా మీ వదిన కడుపులో పెట్టుకుని కాపాడు కుంటుంది....” అన్నాడు ఆత్మీయంగా.

“సరే....యింతదూరం ప్రాదేయపడుతుంటే నేనెందుకు మొండిదాన్ననిపించుకోవాలి...” అంది చిప్పిల్లిన కన్నీరు ఆపుకుంటూ గతజ్ఞాపకాలు ఆమెను కలచివెయ్యగా.

రాధ
పొన్నలూరు
పద్మావతి

గున గున నడుచుకుంటూ అక్కడికొచ్చిన పాపను చూస్తూ “ఈ బేబీని కూడా మనం తీసు కెళదాం నన్నా!” అన్నాడు గోపీ నిర్లసు దగ్గరకు తీసుకుంటూ.

“అక్కర్లేదు గోపీ అది నా ప్రాణం. వున్నన్ని రోజులు నాతోనే వుంటుంది. పౌధ చివరి కోరిక అది. ఎలాగూ చిన్న కాన్వెంటు కూడా ఓపన్ చేస్తాను. అది అక్కడే చదువు కుంటుంది....” చిక్కు విడదీసినట్టు విషయాన్ని వివరించింది రాధ గోపీ చేతుల్లో నుంచి తీసుకుని పాపను హృదయానికి హత్తుకుంటూ.

“మావయ్యా! మీకు నేనెలా ధన్యవాదాలర్పిం దాలో అర్థం కావడం లేదు. నా బంధాలన్నీ మీరు చుట్టుకుని నాకు విముక్తి ప్రసాదించారు. ఎలాంటి రోకహిత కార్యాలకైనా ఎంతోమంది సహకారాలు అవసరం. ఏ ఒక్కరూ....దాన్ని సాధించలేరని రుజువు చేసారు.” అంటూ నమస్కరించింది.

“ఏచ్చికల్లీ! నీవు చేసిన త్యాగాల్లో. సహా యాల్లో ఇదెంతమ్మా! నీవు జీవితాన్నే అంకితం

47 48 49 50

మనోహర్ తండ్రి గోపాలరావు-రూపి, మనో హర్ ల పెళ్ళి జరిపించాడు. కేప్పర్ వ్యారిల్ బాధపడుతున్న కేఖర్ కు రాధ పరిచర్యలు చెయ్యటాగింది. అతనికి రాటరీల్ బహుమతి వచ్చింది. కేఖర్ మరణించాడు. అతని కోరిక మేరకు రాధ 24 అనాథాశ్రమం వదిలించడానికి పూనుకుంది. మారన్ - రాధకు తన అవశ్య వ్రవర్తనకు అవలు కొరజాలు ఏవో వివరిస్తూ ఉత్తరం రాశాడు.

51 52 53 54

చెయ్యబోతున్నప్పుడు మాదెంత! తిథి తాళి....
అదే నా తల్లి...." అన్నాడు సజలనేత్రాలతో
సోమశేఖరం.

నివేద కాపీ టిపిన్ తెచ్చి యిచ్చింది.

అక్కర్లేదన్నాడు గోపీ నివేద వైపు వోరగా
చూస్తూ.

చిరుసిగ్గు దొంతర్లతో "తీసుకోరూ!" అనే
అర్థంగా గోముగా చూసింది గోపీవైపు.

"గతికితే అతకదనా!" అన్నది జానికమ్మ
చిర్నవ్వుతో.

"ఎంగిలి కంచాల్లో తిన్నప్పుడో...."
అన్నాడు రాధవైపు చూస్తూ.

"అవును పాపం అల్లుచౌతాడని తెలిక....
ఎంగిలి చేసినవి కూడా పెట్టేదాన్ని...." అంది
రాధ కాస్తంత చలోక్తి జోడిస్తూ.

"కుభస్య శీఘ్రం.....వీలైనంత త్వరలో
ముహూర్తాలు పెట్టుకుందాం."

"మారవను ఎక్కడన్నా చూడమంటావట్రా
మనువు అంటే....తమ్ముడికి చెయ్యండి ప్రస్తుతం
నేను చేసుకోను అన్నాడు...." అది చెపుతున్న
పుడు సోమశేఖరం గొంతులో జీర ఏర్పడింది.

56

"మాతవా! గోపీకి నివేదనిచ్చి చేయాలని
నిర్ధారణ అయింది. మరి నువ్వు సరేనంటే సంబం
దాలు చూస్తాం.... ఇద్దరు కోడళ్ళూ ఒక్కసారే
ఇంటికిస్తారు." అన్నాడు సోమశేఖరం నిశితంగా
కొడుకువైపు చూస్తూ.

"గోపీకి నివేదతో మనువు స్థిరపడినందుకు
చాలా సంతోషం నాన్నా! కాని నా విషయం
అంటారా! మనువు చూడక్కర్లేదు. ఆ ఆమ్మాయిని
మీరు వాప్పుకోరని సందేహిస్తున్నాను....మీకు
తెలికుండా చేసుకోను. మీరు అంగీకరించక
పోయినా చేసుకునేది మాత్రం ఖాయం...."

"ఎవర్రా! నిన్ను ఆకట్టుకున్న అదృష్ట
వంతురాలు! చెప్పు....ఎవరైనాసరే నేను....
కాదనను. నీ సంతోషమే నా సంతోషం...."
మెరిసే కిన్నులతో మారవ వంక చూచాడు.

"వాడికిష్టమైతే సరా! కులం, గోత్రం ఏమిటో
ఏ వితంతువో, ఏ మొగుడ్నొదిరిందో, ఏ వేళ్ళో
అయితే ఒప్పుకుంటారా?" నిలదీసి అడిగింది

వైదేహమ్మ అలాంటిదయితే నేను సమ్మతించనని
పరోక్షంగా వ్యక్తం చేస్తూ.

"ఎవరైనాసరే వాడు మెచ్చి చేసుకున్న పిల్ల
నా కోడలు" అన్నాడు దృఢంగా.

"చాలు నాన్నా! నాకా భరోసా చాలు. మరో
కోరిక నెరవేర్చాల్సి వుంది. ఆనాడు ఇంటద్వ్య
నుంచి తీసుకొచ్చిన నాడు వాగ్దానం చేసేవే...."

"అవునవును జ్ఞప్తికొచ్చింది. అప్పటి పరిస్థి
తిలో కాదన్నాను. ఇప్పుడు నిరాశేపణగా
సమ్మతిస్తాను....ఎటొచ్చి ఆ వచ్చే పిల్ల వాప్పుకో
వాలిగా!" తమాషాగా నవ్వేడు.

"అది నా కొదిలెయ్యండి మీ పరిష్కన్
అందుకున్నాగా!" కాస్తంత తేలికపద్ధట్టు అనిపిం
చింది మారవకు.

"నేను కాబోయే మరదల్ని చూచి, జానికమ్మ
అత్తయ్యతో మాట్లాడివస్తా" అంటూ లేచేడు.

"మరిచాను....రాధ అనాభాశ్రమం నిర్వహించ
డానికి బిల్డింగ్ కట్టిస్తున్నది" అన్నాడు.

"చూచాను నాన్నా! అక్కడ రాధ లేదు.
ఇంటికి వెళ్ళిందంటే....వచ్చేస్తాను...." అంటూ
గుమ్మం దాటాడు.

"లోధ్ర" టానిక్ వనితలకు మాత్రం!

ప్రకృతి సిద్ధమైన పద్ధతి ద్వారా ఆరోగ్యంగా ఉండడానికి
నెలలో ప్రతిరోజూ బాధలేని రోజుగా గడపడానికి
"లోధ్ర" టానిక్ తీసుకోండి! ఏ బాధా లేకుండా ఆరోగ్య
మయమైన జీవితాన్ని గడపండి.

75 సంవత్సరాల నుంచి స్త్రీల విశ్వాసానికి
పాత్రమైన టానిక్.

"లోధ్ర" మేండుల హేపులలో దొరుకుతుంది.

Sistas

ఉచితమైన వైద్య సలహాలకు క్రింది చిరునామాకు ఈ కూపనును
పూర్తిచేసి, మీ ఉత్తరంతోబాటు జతచేసి పంపండి.

కేసరి కుటీరం (ప్రై) లిమిటెడ్

15, వెస్ట్ కాట్ రోడ్, రాయపేట, మద్రాసు-600 014

విజంట్లు: శీతారామ జనరల్ స్టోర్స్ విజన్సిస్, విజయవాడ, సికింద్రాబాదు, బెంగళూరు

పేరు: _____

చిరునామా: _____

PIN _____

మాదవకు నివేద ఎదురైంది గడపలో. రాద కోసం అతడి కండ్లు వెతుకుతుంటే నివేదను పలకరించాడు.

“నీవు మా ఇంటి కోడలు కాబోతున్నావట. కంగ్రాచులేషన్స్” అన్నాడు ఆనందం వుట్టిపడే గొంతుకతో.

“థాంక్స్” అంది తలవంచుకుని.

అతడు ఎవరి కోసం వెతుకుతున్నాడో అర్థమైంది నివేదకు. “అక్కయ్య కట్టడం దగ్గరికెళ్ళింది. మీరొస్తే లెటరివ్వమని చెప్పి వెళ్ళింది” అంటూ లోపలికెళ్ళి ఓ కవరు తెచ్చి చేతి కందించింది.

కుర్చీ ముందుకులాగి, కూర్చోమని చెప్పింది.

రాధను చూడలేక పోయినందుకు బాధగా వుంటే, జాబేమిటో కీడునే శంకించింది మనసు. కంపించే హస్తాల్ని అదుపులో పెట్టుకుంటూ నిబ్బరం తెచ్చుకుని చలించే చూపుల్ని స్థిరంగా నిలపడానికి ప్రయత్నించాడు. కాగితం విప్పి అక్షరాలు ఒక్కొక్కటే నిశితంగా చదవసాగాడు.

“మాదవరావుగారికి

మీరు వ్రాసిన లెటర్ అందినది. మీరెప్పుడో ఒకనాడు వస్తారని వూహించాను. అందుకే నా మనోదర్పణాన్ని మీ ముందు విశదీకరిస్తున్నాను. బాగా అర్థం చేసుకోండి. మీ మీద నాకేం కోపం లేదు. మీరంతా నా మంచినే ఆశించారు. అది మరో విధంగా పరిణమించింది. ఏది ఎలా జరగాలో ముందే నిర్ణయమై వుంటుంది. కాని దానికి మనమే కారకులమని అనుకోవడం మానవ సహజం.

ఒక్కొక్కరి జన్మ కొన్నిటి కోసం నిర్దేశింపబడి వుంటుంది. దేముడంటూ వుంటే అతడి అజ్ఞాత హస్తమే కావచ్చు లేక విరి అనేది మరొకటి వుంది. అది కావచ్చు. ఏది ఏమైనా మనం నిమిత్తమాత్రులం అనేది యథార్థం. అయితే మనం చేపడల్లా ప్రయత్నం.

మీరు విజంగా నా ప్రాణం రక్షించడానికే అభినయించి వుండవచ్చు. కాదనను. పొరపాటున చెయ్యజారి పడిన రాయయినా, కానాని విసిరినా అది గాయం అవుతుంది. ఆ మచ్చ ప్రతిక్షణం విషయాన్ని గుర్తుచేస్తూ వుంటుంది. విరిగిన పాలు ఎంత ప్రయత్నించినా మామూలు పెరుగు కాలేదు.

అఖరి క్షణాల్లో మావయ్య నాకు ద్రోహం చేసేనని ఎంతో పశ్చాత్తాప పడ్డాడు మీరూ పశ్చాత్తాపపడుతూ వ్రాసేరు! మీరువురు చేసింది ద్రోహం గాని అన్యాయం గాని కాదు.... మహాపాపకారం.

అనాడు మావయ్య నన్ను నిరసించక పోక పోతే మీరు ఆశించేవారు గాదు. మీరు నా మనసుకు గాయం కలిగించకపోతే నాకీ సదవ కాళం లభించేది కాదు.

అనాడు నాకు అన్యాయం జరిగిందని ఆక్రోశించాను. కాని పునర్జన్మ ప్రసాదించిందని ఆనందిస్తున్నా నీ నాడు.

మీ మీది కోపంతో, నా జీవితం మీది విరక్తితో ప్రాణాలు తీసుకుందామని ‘హువేన్ సాగర్’కి వెళ్ళేను. అన్నయ్య మాటలు గుర్తుకొచ్చి జ్ఞానోదయమైంది.

ఎవరివల్ల ఎక్కువ ప్రేమించబడతారో, వాళ్ళ వల్ల నిరసించబడినప్పుడు, ఆ ఘాతానికి తట్టుకోలేరు. అందుకే అందరిపట్ల సమదావం కలిగే పరిస్థితిని ఏర్పరచుకుంటున్నాను. అభిమానం గల వ్యక్తిని అగాథంలో వేసినా భరించగలడేమో కాని తను కలలో గూడా ఊహించని అభాందాలని సహించలేదు. అదీ ఒక గుణపాతమైంది.

మీరు నన్ను స్వీకరించి పెండ్లి చేసుకుని వుంటే, నా సంసారం అంటూ గిరి గీచుకుని, ఆ పరిధిలోనే స్వర్గం వుందని, కుడితిలో ఎలుకలా కొట్టుకలాది పోయేదాన్నేమో! ఇతరులకు ఏ విధంగా గూడా వుపయోగ పడేదాన్ని కాదు. అందుకే, భగవంతుడు కొందరికి వాళ్ళదంటూ లేకుండా చేస్తాడు. ఆయన అడించే నాటకంలో మాలాంటి వాళ్ళదో ముఖ్యసాత్ర. మాలాంటి వారిని సృష్టించి కొందరికి వుపకరింప జేస్తాడు.

రాగజలది లో కొట్టుకలాడుతూ సతమతమయ్యే కన్నా, వాద్దనపడి వ్యేచ్ఛగా ప్రజాసేవ చెయ్యడం ఎంత అద్భుతం!

మీరు సేవ చెయ్యడంవలన నాతోనే కలిసి చెయ్యక్కర్లేదు. మీరు స్వయంగా చెయ్యగలిగిన వెన్నో వున్నాయి. ఒక వ్యక్తిగా మా ఆశ్రమానికి వచ్చి మీరు సరిహద్ది వ్యవస్థ మీరిచ్చిన కానుక మోపే శక్తి నాకు లేదు. అందుకే రెండు బందాల నుంచి విముక్తిపొంది, మావయ్య నామీద వేసిన భారాన్ని నిర్వహించగలననే నమ్మకంతో

ముందంజ వేశాను.

మీవాక్కరి సంతోషం కోసం మరెందరి ఆనందాన్నో దూరం చెయ్యలేను.

నాకు చదువు, సహకార గుణాలు వున్నాయి. కాని కొందరి చేత దూరదృష్టి లేక వంచించబడి, సమాజం చేత నీచంగా చూపబడుతూ, స్వయం కృతాపరాధానికి కాని, ఒకరు చేసిన దానికి గాని ప్రాయశ్చిత్తంగా క్షణ క్షణం చివ్రవధ గావింపబడే వారికి, నేను సహాయపడి వారికన్నీరు తుడవ గలిగితే, మనిషిగా నిలబెట్టి వారిదీ ఒక జీవితమే నని నిరూపించగలిగితే, వారికి ప్రపంచంలో ఒక స్థానం వుందని చూపగలిగితే, అదే నాకు తృప్తి. అదే నా ద్యేయం, అదే నా జీవితానికి అర్థం. పరమార్థం. —రాధ”

మాదవ్ కవర్లో జాబు వుంచబోతుంటే రాధా మాదవుల దంతపు డాలర్ చేతికి తగిలింది. అది అనాడు రాగజందానికి నాంది అయింది. ఈనాడు దానిని చేదించుకుని తిరిగి తన చేతికొచ్చింది. అతడి కన్నీటి బిందువులు దానినభిషేకించాయి. కంపించే చేతుల నుంచి జారి క్రిందపడింది. కన్నీళ్ళు తుడుచుకుని లేచి నిలబడ్డాడు.

నివేద దీనంగా చూస్తూ ఎదురుగా నిలిచివుంది.

“నివేదా! రాధాదేవి వుపదేశాలు శిరోధార్యంగా అవరిస్తానని చెప్పు. ఆమె కోరిన చివరి కోరికగా మా చరిత్ర వ్రాసేను. ఆఖరు వాక్యాల కోసం ఆగాను. అవి పూర్తిచేసి అచ్చుకిస్తాను. నాకు మిలిటరీలో పెంక్షన్ వచ్చింది. ఆఖరుసారిగా కలిసి రాద అభిప్రాయం కనుక్కుని వెళదామని వచ్చాను.

ఆమె అంగీకరిస్తే సంసార బంధీనయిపోవా లనుకున్నాను కాని....కాని పరోక్షంగా నన్ను దేశసేవకు నిర్దేశించింది.

ఆమె అనాడులకు అంకితమైతే నేను దేశ మాత సేవకు అంకితమౌతాను. తను ప్రజాసేవకు కంకణం కట్టుకుంటే నేను దేశసేవకు కంకణం కట్టుకుంటున్నానని చెప్పు....” అంటూ అక్కడున్న రాధ పోదో వంక రిప్రసాటు తదేకంగా చూచి తల పంకించి గాంభీర్యంగా ముందుకు కదిలాడు దేశమాత ప్రియ పుత్రుడుగా మాదవ్!

సమాప్తం

[అంకితం: ఈ నా తృతీయ వలలా పుష్పం అత్తగారైన పొన్నలూరు మందరమ్మగారి-రచయిత్ర]

వేసవి కాలం వచ్చిందంటే మామిడికాయలు, మామిడి పళ్ళు తినడం, ఆవకాయ పెట్టుకోవడం- ఇవన్నీ ఆనవాయితీగా జరిగే పనులు. ఒక్కో ఏడాది ఏ అనివార్య కారణాలవల్లనైనా మామిడి పళ్ళ కాపు తగ్గిపోతే - ప్రళయం వచ్చినంత పన్నై పోతుంది. కొందరికైతే విరక్తి కూడా వచ్చే స్తుంది. “ ఏం పాడుకాలమో : ఆవకాయ పెట్టుకోవడానికి సరైన మామిడికాయలు దొరకడం లేదు : తిందామంటే ఒక్క మామిడి పిందైనా లేదు : ” అని కనిపించిన ప్రతి వారితోనూ మొర పెట్టుకుంటూ ఉంటారు వాళ్ళు.

అలా చెప్పేవారే - మామిడి పళ్ళు పుష్కలంగా దొరికే రోజుల్లో వాటిని ఎలా ఉపయోగించాలో తెలియక బెంబేలు పడిపోతూ ఉంటారు. మామిడి పళ్ళు బాగా ఎక్కువగా దొరికే

రోజుల్లో అయితే వాటితో ఎన్నెన్నో ' విశేషాలు ' చేసి రుచి చూసి ఆనందించవచ్చు. అటువంటి విశేషాలు కొన్నిటిని చేసే విధానాలు ఇక్కడ తెలుసుకుందాము.

మామిడి పళ్ళతో ' మిల్క్ షేక్ '

మామిడి పళ్ళతో ' మిల్క్ షేక్ ' తయారు చెయ్యడానికి బాగా పండి ఉన్న మామిడిపళ్ళు మూడు, వాటితోబాటు - ఒక లీటరు పాలు, 13 టీ స్పూనుల చక్కెర కావాలి.

పాలను బాగా కాచి ఉంచుకోవాలి. ఆ తర్వాత మామిడి పళ్ళను బాగా కడిగి, వాటినుండి రసం తీసి విడిగా ఉంచుకోవాలి. పాలలో చక్కెరవేసి కలపాలి. అలా చక్కెర కలిపిన పాలలో మామిడి పళ్ళ రసం వేసి - వాటిని బాగా కలిపితే మామిడి పళ్ళ ' మిల్క్ షేక్ ' సిద్ధం.

రిఫ్రిజరేటర్, ఫ్రజ్జరసాలు తయారుచేసే మిక్సెర్ (మిక్సీ) ఉండేవారు ఈ ' మిల్క్ షేక్ ' నే మరో రకంగా తయారు చేసుకోవచ్చు. వారు మొదట మామిడి పళ్ళ తొక్కలు తొలగించి, వాటిని ముక్కలుగా తరుగుకోవాలి. ఆ ముక్కలనూ, చక్కెర కలిపిన పాలనూ మిక్సెర్లోవేసి బాగా కలపాలి. అలా కలిపిన ద్రవాన్ని తీసి ' ఫ్రిజ్ 'లో ఉంచి చల్లబరచాలి. మిల్క్ షేక్ చల్లబడ్డాక దాన్ని మళ్ళీ కాసేపు మిక్సెర్లో కలగలియనిచ్చి - తీసి చల్లగా తాగితే బాగుంటుంది :

మామిడి పళ్ళ స్క్వాష్

మామిడిపళ్ళ స్క్వాష్ చెయ్యడానికి పండ బారిన మామిడిపళ్ళు రెండు, రెండు కప్పుల చక్కెర, రెండు టీ స్పూనుల సిట్రిక్ ఆసిడ్ అవసరం.

మామిడి పళ్ళతో

' మిల్క్ షేక్ '

మొదట మామిడిపళ్ళ నుంచి రసం తీసి ఆ రసాన్ని వడగట్టి ఉంచుకోవాలి. వడగట్టి తీసిన రసానికి ఒక కప్పు నీరు కలపాలి. నీరు కలిపిన తర్వాత మామిడిపళ్ళ రసాన్ని కవ్వంతో బాగా చిలకాలి. చిలకగా వచ్చే ద్రవాన్ని మళ్ళీ వడగట్టి, ఆ శుభ్రమైన ద్రవానికి మళ్ళీ ఒక కప్పు నీరు కలిపి తిరిగి చిలికి, వడగట్టాలి. వడగట్టగా వచ్చిన ద్రవానికి చక్కెర కలిపి దాన్ని సన్నని మంట మీద కావాలి. ద్రవం బాగా మరుగుతున్నప్పుడు దాన్ని పొయ్యిమీది నుంచి దించెయ్యాలి. (ద్రవాన్ని మరీ ఎక్కువగా కాచితే, అది చెడిపోతుంది.) పొయ్యి మీది నుంచి దించిన ద్రవంలో సిట్రిక్ ఆసిడ్ వేసి బాగా కలపాలి. ఆ ద్రవం చల్లబడ్డ తర్వాత తీసి, తడిలేక పొడిగా ఉండే సీసాలో నింపాలి.

ఇలా తయారు చేసుకున్న 'సిరప్'ను 8 టీ స్పూనుల నిండా తీసుకుని అందులో 5 టీ అవున్సుల నీరుగానీ, ఆ కొలతగల పాలుగానీ పోసి కలిపి 'స్క్వాష్' తయారు చేసుకోవచ్చు.

ఇక్కడ వివరించిన విధానం ప్రకారం చేస్తే దాదాపు 1½ సీసాల స్క్వాష్ తయారవుతుంది.

మామిడి పళ్ళ 'రసం'

ఈ మామిడిపళ్ళ 'రసం' మామూలు రసం వంటిది కాదు. పెద్ద నిమ్మపండు పరిమాణంలో ఉంది. అంతగా పండుని మామిడి పండుతో ఈ రసం తయారు చేసుకోవచ్చు. ఈ రసం తయారు చెయ్యడానికి 6 టీ స్పూనుల చక్కెర, ఒక చిటికెడు కేసరి పొడర్, ఏలకుల పొడి చిటికెడు - కూడా కావాలి.

ఇవన్నీ సిద్ధం చేసుకున్న తర్వాత, మొదట మామిడిపండును బాణట్లో వేసి కొద్దిపాటి నెగ మీద వేయించుకోవాలి. లేదా దాన్ని కాస్త నీళ్ళలో వేసి మెత్తగా ఉడికించుకోవాలి. అతర్వాత ఆ పండును మెత్తగా నలగగొట్టి, వచ్చిన గుట్టుకు మూడు కప్పుల వేడి నీళ్ళు కలిపి బాగా కలియ బెట్టాలి. అలా కలియబెట్టగా వచ్చిన ద్రవాన్ని శుభ్రమైన జల్లెడను ఉపయోగించి వడగట్టాలి. వడగట్టి తీసిన శుభ్రమైన ద్రవంలో చక్కెర, కేసరి పొడర్ (వీలుంటే కేసరి పొడర్ కు నీళ్ళు కలిపి మెత్తని ముద్దగా చేసుకోవాలి), ఏలకుల పొడి కలిపి బాగా కలిపి, చల్లబరిచి తీసి ఉపయోగించవచ్చు.

'జోరుగా హుషారుగా షికారు పోదమా' అనుకుని అలుమగలు ఏ స్కూటర్ మీదో మోటార్ సైకిల్ మీదో షికారు వెడితే బాగానే ఉంటుంది. అయితే చందీపూర్ లో ఒకతను మాత్రం జోరుగా హుషారుగా స్కూటర్ మీద భార్యతో షికారుకు వెళ్ళి తిరిగి ఇంటికి వచ్చాక చూస్తే స్కూటర్ వెనక భార్య లేదని తెలిసిందట. కారణం: అతని జోరుకన్నా హుషారుకన్నా 'నిషా' ఎక్కువగా ఉండడమేనట. తప్ప తాగిన మైకంలో భార్య ఏమైందో కూడా చూసుకో లేకపోయాడట అతను!

ఈ రసం తయారు చేస్తున్న వారు-వారి వారి అభిరుచికి తగ్గట్టు చక్కెరను ఎక్కువగా కాని, తక్కువగా కాని ఉపయోగించవచ్చును. ఈ మామిడి పళ్ళ రసం వేసవికాలంలో వచ్చే గడ్డలనుంచి శరీరానికి రక్షణ కల్పిస్తుందని అంటారు.

మామిడి పళ్ళతో మరో రకం రసం

మామిడి పళ్ళను ఉపయోగించి మరో రకంగా కూడా రసం తయారు చెయ్యవచ్చును. అందుకు- కందబట్టి ఉండే మామిడి పండ్ల గుట్ట ఒక కప్పు, 8 టీ స్పూనుల చక్కెర, ముప్పావు కప్పు నీరు, కాచి బాగా చల్లార్చిన పాలు రెండు కప్పులు కావాలి.

మామిడి పండు గుట్ట, చక్కెర, నీరు అన్నీ ఒక పెద్ద పాత్రలో తీసుకుని వాటిని శుభ్రంగా ఉండే కవ్వంతో బాగా చిలకాలి. అలా మూడు నిమిషాల పాటు చిలికి, ఆ వచ్చిన ద్రవాన్ని

శుభ్రమైన జల్లెడ ద్వారా వడగట్టి తీసుకోవాలి. దానికి చల్లార్చిన పాలు కలిపి, బాగా కలియ బెట్టాలి. ఈ రసాన్ని బాగా చల్లబరచి, తీసి ఉపయోగించవచ్చు.

మామిడిపళ్ళ కూర

మామిడి పళ్ళతో పులుసు చెయ్యడం గురించి చాలా మందికి తెలిసే ఉండవచ్చు. మామిడి పళ్ళను ఉపయోగించి కూర కూడా చెయ్యవచ్చునంటే ఆశ్చర్యంగా ఉంటుంది.

ఈ కూర చెయ్యడానికి - మరీ పెద్దవీ మరీ చిన్నవీ కాని మామిడి పళ్ళు నాలుగు, ½ టీ స్పూను సుపుపొడి, ½ టీ స్పూను మిరపపొడి, పచ్చి మిరపకాయలు రెండు, ఎండు మిరపకాయలు రెండు, 800 మిల్లీ లీటర్ల మజ్జిగ, 2 అవున్సుల కొబ్బరికోరు, ఒక టీ స్పూను అవలు, కొద్దిగా కరివేసాకు, వేయించడానికి కాస్త నూనె ముందుగా సిద్ధం చేసుకోవాలి.

మామిడి పళ్ళను శుభ్రంగా కడిగి, వాటిని నాలుగేసి ముక్కలుగా తరగాలి. అలా తరిగిన ముక్కలను టెంకలతో సహా ఒక బాణట్లో వేసి, ఆ బాణట్లో కాస్త నీరు పొయ్యాలి. బాణలిని స్టవ్ మీద గాని, పొయ్యిమీద గాని ఉంచి వెచ్చ బెట్టాలి. బాణట్లో వేగుతున్న మామిడి ముక్కల మీద సుపుపొడి, మిరపపొడి చల్లి, మామిడి ముక్కలు మెత్తబడేదాకా వాటిని గరిచెతో వేయించాలి. ఈలోగా పచ్చి మిరపకాయలను సన్నని ముక్కలుగా తరిగి ఉంచుకోవాలి. బాణట్లోని మామిడి పళ్ళ ముక్కలకు మజ్జిగ, కొబ్బరికోరు కలిపి, అందులో పచ్చి మిరపకాయ ముక్కలను వేసి, అవసరమైనంత ఉప్పు కూడా వెయ్యాలి. బాణట్లో ఉన్న వాటిని గరిచెతో బాగా కలియబెడుతూ అవి బాగా మరిగేలా చూడాలి. అవి బాగా మరుగుతున్నప్పుడు బాణలిని స్టవ్ మీద నుంచి దించెయ్యాలి.

ఇంకొక బాణట్లో కాస్త నూనె వేసి అందులో అవలు, ఎండు మిరపకాయలు, కరివేసాకు వేసి పోపు సిద్ధం చేసుకోవాలి.

మామిడి ముక్కల మిశ్రమం ఉన్న బాణట్లో పోపును వేసి మరిగేలా బాగా కలియబెట్టాలి. ఈ మామిడి పళ్ళ కూరను వేడి వేడి అన్నంలో కలుపుకుని తింటే భలేగా ఉంటుందని ఆరుచి తెలిసిన వాళ్ళు హామీ యిస్తున్నారు!

కూతురు పెళ్ళికూతు వృద్ధురాలి హృదయంలో కృష్ణవేణి కథ

స్త్రీలు కూడా
నేరాలు
చేస్తారా?

తన దగ్గరున్న ఐదువేల రూపాయలను వడ్డీకి తిప్పుతూ, ఆ వడ్డీతో ఒంటరిగా బతుకుతూ ఉండేది కణ్ణమ్మ. ఆమె వయసు రెబైరైపు. కణ్ణమ్మ భర్త చనిపోయి నలభై ఏళ్ళయింది. ఆమె మెదనిండా బంగారు నగలు దిగి వేసుకుని ఉండేది.

కణ్ణమ్మ దగ్గర అప్పు చేసిన ఆ ఊరివాళ్ళలో కృష్ణవేణి కూడా ఒకరే. కృష్ణవేణి భర్త చని పోయాడు. ఒక పూరిపాక. దాని చుట్టూ కాస్త భాగ్యలం - కృష్ణవేణి అన్నీ. ఆమె కూలీనాటి చేసుకుని కుటుంబాన్ని పోషిస్తూ ఉండేది.

కృష్ణవేణికి ఇద్దరు కూతుళ్ళు. పెద్ద కూతురు పెళ్ళి చేసుకుని భర్తతో వేలూరులో కాపురం చేసుకుంటున్నది. రెండవ అమ్మాయి హంసవేణికి కాస్త గొప్పగా పెళ్ళి చెయ్యాలని కృష్ణవేణి ఆశ.

దాదాపు పది పెళ్ళి సంబంధాలు చూసి ఒక 'మంచి సంబంధం' ఎన్నుకుంది ఆమె. ఆ అబ్బాయికి తాళకా అపిసులో ఉద్యోగం. ఎలాగైనా తన కూతురును ఆ అబ్బాయికిచ్చి పెళ్ళి చెయ్యాలని కృష్ణవేణి అనుకుంది.

అబ్బాయి తరపువాళ్ళు రెండు వేలు కట్టు అడిగారు!

కూలీపని చేసుకుంటున్న మనిషి ఒకసారిగా రెండువేల రూపాయలు ఎలా తేగలదు? అంత డబ్బు ఎవరిని అడగాలా అని కృష్ణవేణి ఆలోచిస్తూ కూచుంది. ఆమెకు సాయపడగల ఒకే వ్యక్తి కణ్ణమ్మ మాత్రమే!

*

“మా అమ్మాయికి అకస్మాత్తుగా సంబంధం కుదిరింది. నీవే ఎలాగైనా సాయం చెయ్యాలి. నీవుతప్ప నాకు వేరే దిక్కులేదు” అన్నది కృష్ణవేణి కణ్ణమ్మతో—తనకు అప్పు కావాలని చెబుతూ.

“నేను తక్కిన వాళ్ళకు ఇచ్చిన అప్పు వసూలుకావడానికి మరో నెల రోజులు పట్టవచ్చు. కనుక ఇప్పట్లో నేను నీకు సాయపడలేను. ఇంకెక్కడన్నా అప్పు ఏర్పాటుచేసుకో” అన్నది కణ్ణమ్మ.

అయినా కృష్ణవేణి నమ్మకం తరిగిపోలేదు. ఆమె కణ్ణమ్మతో “నీ మెడలో ఉన్న నగలన్నీ ఇవ్వు. వాటిని కుదువపెట్టి డబ్బు తెచ్చుకుంటాను. మా అమ్మాయి పెళ్ళి కాగానే నా ఇల్లు అమ్మేసి అయినా నీ నగలు విడిపించి ఇస్తాను” అని మరో ఆలోచన చెప్పింది.

కణ్ణమ్మ ఆ ఆలోచనను నిరాకరించింది.

“నరేలే! ఇప్పుడు సాయం చెయ్యకపోయినా పరవాలేదు. వచ్చేనెల డబ్బు రాగానే నాకు అప్పు ఇవ్వు” అన్నది కృష్ణవేణి—ఆమె నగల వంకే చూస్తూ.

“ఇంతకూ కాబోయే అల్లుడు నలుపా? తెలుపా? ఏ ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు? ఎక్కడున్నాడు?” అని ప్రశ్నలు కురిపించింది కణ్ణమ్మ.

“అబ్బాయి చామనదాయగా ఉన్నాడు. పరవాలేదు. నేను పోతో కూడా తెచ్చాను. మా యింటికి వస్తే ఆ పోతో చూపిస్తాను” అని జవాబు చెప్పింది కృష్ణవేణి.

“నీకు ఇలాంటి అవసరం వచ్చినప్పుడు సాయం చెయ్యలేకపోతున్నానని బాధగా ఉంది.” అని చెబుతూ, ఇంటికి తాళం వేసి కృష్ణవేణితో బయలుదేరింది కణ్ణమ్మ.

*

మరుసటి రోజు.

కాబోయే వియ్యాలవారికి—కూతురి పెళ్ళికొనం తాను కొన్నవన్నీ చూపిస్తూ ఉన్నది కృష్ణవేణి.

“ఈ యింట్లో కృష్ణవేణి ఎవరు?” అని వాకిలిదగ్గర నిలబడిన పోలీస్ సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ అడుగుతున్నాడు. ఆయనతోబాటు ఇద్దరు కానిస్టేబిల్స్ కూడా ఉన్నారు.

వాళ్ళను చూడగానే కృష్ణవేణి నిశ్చేష్టురాలైంది!

ముందు రోజు జరిగిన సంఘటనలు ఆమె కళ్ళ ముందు కదలాడాయి.

*

కణ్ణమ్మ కృష్ణవేణి ఇంట్లోకి వెళ్ళడాన్ని—ఆ పక్కంటి తిన్నే మీద కూచున్న పావాయి అనే ఆమె చూసింది.

కాసేపు తర్వాత ఆమె కృష్ణవేణి యింటి వాకిటి దగ్గర నిలబడి “ఏమిటి మీ యింట్లోంచి ఏవో శబ్దాలు వినిపిస్తున్నాయి?” అని అడిగింది.

“ఆ ముసల్లి-కణ్ణమ్మకు మూర్ఛవచ్చి బాధ పడుతున్నది” అని చెప్పి పావాయిని పంపించింది కృష్ణవేణి.

“ఇంటికి వెడితే తాళం వేసి ఉంది. అవ్వ ఇక్కడికి వచ్చిందట కదా? ఇక్కడే ఉందా?” అంటూ కణ్ణమ్మను వెతుక్కుంటూ కృష్ణవేణి యింటికి వచ్చాడు చిన్నసామి. అతను కణ్ణమ్మకు మనవడి వరస అవుతాడు; ఆ పక్క వీధిలో కాపురం ఉంటున్నాడు.

“వచ్చిన కాసేపటికల్లా వెళ్ళిపోయిందే. మీ అవ్వ....” అని చెప్పి అతణ్ణి కూడా పంపేసింది కృష్ణవేణి.

*

వేకువ జామున మూడు గంటలు కావస్తున్నా పక్కంటి ఏదో శబ్దం కావడం విన్న పావాయి మళ్ళీ కృష్ణవేణి యింటికి వచ్చి. “ఏమిటే మీ యింట్లో శబ్దం?” అని అడిగింది.

“ఏం లేదే! అమ్మాయి పెళ్ళి అనుకున్నాం

కదా : ఉదయం పెళ్ళి వాళ్ళు వస్తున్నారు. అందు కని ఇంటిని పేడతో అరికి. శుభ్రం చేస్తున్నాను" అని కృష్ణవేణి జవాబు చెప్పింది. ఆ జవాబు పావాయికి అసంతృప్తికరంగానే వున్నా-మరేమీ మాట్లాడకుండా వెళ్ళిపోయింది ఆమె.

*

కృష్ణవేణిని తీక్షణంగా చూస్తూ "కణ్ణమ్మ ఎక్కడ?" అని ప్రశ్నించాడు సబ్ ఇన్ స్పెక్టర్.

"నిన్ననే ఆమె ఇంటికి వెళ్ళిపోయింది. అంతకన్నా నాకేమీ తెలియదు" అన్నది కృష్ణవేణి-స్థిరంగా.

తనతోబాటు వచ్చిన పోలీసులకు ఆ యిల్లు సోదా చెయ్యమన్నాడు సబ్-ఇన్ స్పెక్టర్.

'ఇక పోలీసులనుంచి తప్పించుకోవడానికి ఏమి కాదు' అని గ్రహించిన కృష్ణవేణి ఇంట్లోకి వెళ్ళి తాను దాచిన కత్తెర, నెత్తుటి మరకలున్న దాస తీసుకు వచ్చి సబ్ ఇన్ స్పెక్టర్ కు ఇచ్చింది : "కణ్ణమ్మను నేనే హత్య చేశాను" అని నేరాన్ని ఒప్పుకుంది.

కృష్ణవేణి చెప్పిన ప్రకారం. ఆమె ఇంటి ముందు పేడకోసమని వుంచిన గుంటను తవ్వి చూసేసరికి అక్కడ కణ్ణమ్మ శవం కనిపించింది. ఆ శవం ఒంటినిండా గాయాలు కనిపించాయి. కృష్ణవేణి చేతికి సంకెళ్ళుపడ్డాయి !

*

బుడ్డి చెప్పిన తీర్పు సారాంశం : "తన తల్లి వయసులో ఉన్న కణ్ణమ్మను మెడ, ముఖం, చాతీ మొదలైన చోట్లలో కత్తెరతో పొడిచి హత్య చేసింది కృష్ణవేణి. చట్టం కళ్ళు కప్పడానికి శవాన్ని తన ఇంటి ముందున్న పేడ గుంటలో పూడ్చిపెట్టింది. కణ్ణమ్మ ధరించిన నగలను దొంగిలించి, వాటిని అమ్మి, తన కూతురి పెళ్ళి చెయ్యడానికి కావలసిన సరంజామా కొన్నది. కృష్ణవేణికి యావజ్జీవ

ఇది మా తరం కథ

[రచన : డి. కృష్ణవేణి; ప్రచురణ : నవయుగ బుక్ సెంటర్, విజయవాడ-2. క్రాఫ్ ప్రెజర్ పేజీలు : 180 వెల : రూ. 6-00]

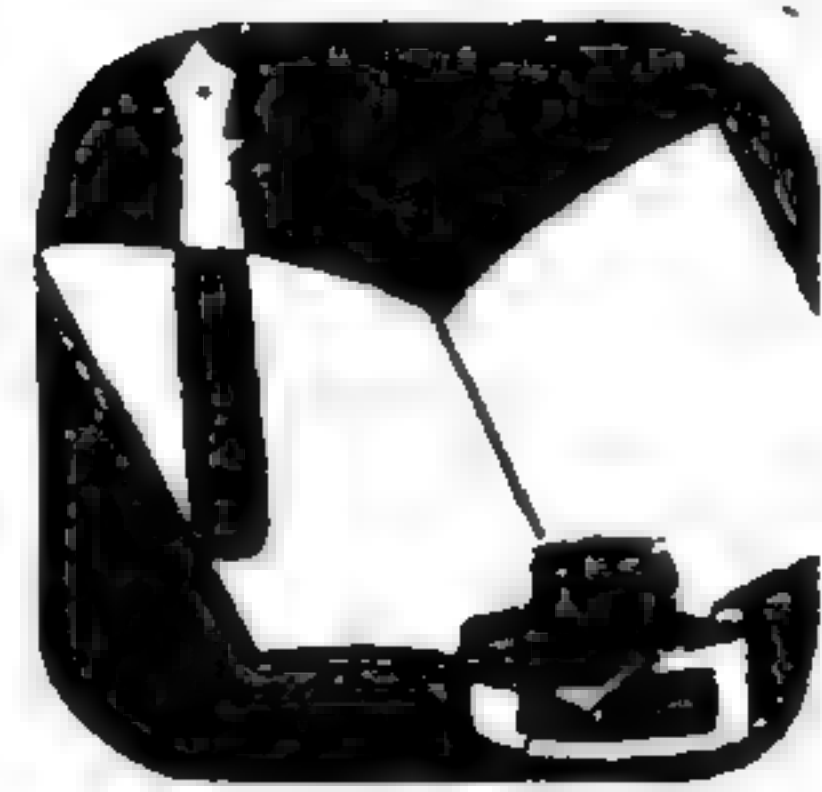
నవం పేరు చూసి ఉత్సాహంగా చదవటం మొదలు పెట్టే యువ తరానికి నిరాశ కలగక మానదు. విశ్వం స్నేహితుడు భద్రం. అతని చెల్లెలు విమల, భద్రం పెళ్ళి చేసుకోవాలను కుంటారు. శ్రీమంతుడు, స్వార్థపరుడైన వెంకట్రావుగారు ముందు చూపుతో కొడుకు భద్రాన్ని మద్రాసు పంపించి బంధువులింట్లో నిర్బంధపు ఆతిథ్యంలో వుంచుతాడు.

భద్రం తనని మోసం చేశాడనుకున్న విమల అతని మీద ప్రతీకారం తీర్చుకోవాలని వెంకట్రావు గార్నె పెళ్ళి చేసుకుంటుంది. ఒక పెనుగులాటలో హత్య చేసి తీవ్ర వాడుల్లో చేరి, తండ్రైనా, అన్న దమ్ములైనా ప్రజాశత్రువులందరూ మాకు శత్రువులే నంటూ విప్లవ భావాలతో గడుపుతూ అజ్ఞాత వాసంలో వుంటాడు భద్రం.

న్యాయం కోసం కార్మికులతో పాటు సమ్మె చేసిన విశ్వం పోలీసుల కాయాలకి బలైపోతాడు. భద్రం మంచితనం తెలుసుకున్న విమల, వెంకట్రావుగారిని చేసుకున్నందుకు వశ్యత్రాప పడుతుంది. తండ్రి స్వార్థం కొడుక్కి నచ్చక కొడుకు పద్ధతి తండ్రి మెచ్చక అబద్ధం తండ్రి కొడుకుని కత్తితోనూ, కొడుకు తండ్రిని తుపాకి తోనూ చంపేసుకుంటారు.

చివరకి భద్రం సాదించిందేమిటో అర్థం కాదు.

ఈ నవలంతటిరోనూ పాఠకులను ఆకర్షించేది 'అగ్ని జ్వాల' పత్రిక. 'పత్రిక ఆనేది ఎలా

అగ్నిజ్వాల

వుందా? సంఘంలో దాని పాత్రేమిటి?' అన్న ప్రశ్నలకు సమాధానంగా, చీడ పురుగులుగా వున్న పెద్ద మనుషులను వేరెత్తి చూపిస్తూ వాళ్ళని విమర్శిస్తూ పత్రికల బాధ్యతేమిటో 'అగ్ని జ్వాల' ద్వారా తెలియచెప్పటం విశేషం.

ఇందులో 'జూద'ం అనే మరో కథ కూడా వుంది.

ఎం. ఎ. చదివి నిరుద్యోగిగా వున్న విశ్వం, స్నేహితుడు శంకరం సహాయంతో, అందంగా అబద్ధాలు అల్లి ప్యాక్టరీ యజమాని పెద్దయ్య గారి అందాల కూతురు రాధతో పెన్సిన్ అడి. బ్యూషను చెప్పి, ఆమెను ఆకర్షించటంతో ప్యాక్టరీలో ఉద్యోగం వస్తుంది. అప్పట్నుంచి అతను డబ్బున్న మనిషిగా నాటకమాడటంతో, జీవితం జూదంగా మారిపోతుంది. కొంతకాలం తర్వాత ఆసలు నిజం తెలిసి రాధ అతన్ని నిందించి, షర్టు మీద వుమ్మేస్తుంది! పెద్దయ్యగారు 'ఇక ఇంటికి గాని, ప్యాక్టరీకి గాని రానవసరం లే'దని చెప్పి వెళ్ళిపోతారు. చివర్న 'ఈ సమాజంలో ఆర్థికమైన ఇబ్బందులు తీరటానికి జూదమాడటం పరిష్కారం కాదు, దానికి పరిష్కారం సమాజం మారట మొకటే' అని విశ్వంతో అంటాడు శంకరం. అప్పటికే తల్లిదండ్రులను పోగొట్టు కున్న విశ్వం, ఇలాంటి జూదం అడకూడదని తెలుసుకుంటాడు. సినిమాటిక్ గా సాగిపోయే ఈ కథలో ఇదో కొత్తదనం!

కారాగారశిక్ష విధించబడుతున్నది."

*

కూతురి పెళ్ళి మనంగా చెయ్యాలన్న ఆశతో కణ్ణమ్మను చంపిన కృష్ణవేణి కూతురికి ఇంకా పెళ్ళి కాలేదు.

"హంతకురాలి కూతురిని చేసుకోవడం మాకిష్టం లేదు" అని ఆ వరుడి పక్షంవారు వెళ్ళిపోయాడు. ఆ నింద ఇంకా పోలేదు.

"అమాయకురాలైన ఆ ముసలిదాన్ని ఇంటికి తీసుకొచ్చి - చంపేశాను. అప్పుడు ఆమె మనసు

ఎంత బాధపడి ఉంటుందో అనుకుని ఇప్పుడు ఏడుస్తున్నాను. ఆమె పెట్టిన శాపం వల్లనే కాబోయి - నాకీ శిక్ష వేశారు. నా కూతురికి పెళ్ళి కాలేదు" అని చెబుతూ పొంగి వస్తున్న కన్నీటిని తుడుచుకునే ప్రయత్నం చేసింది - యావజ్జీవ కారాగార శిక్ష అనుభవిస్తున్న కృష్ణవేణి.

—వచ్చే సంచికలో: మరో యథార్థగాథ. [ఈ యథార్థగాథలోని సంఘటనలన్నీ యథార్థలే. ఇందులోని పాత్రల పేర్లు, ఊళ్ళ పేర్లు మాత్రం మార్చబడ్డాయి. —వ. సం]

“శౌంతిగారు : మీకు అంగీకారమైతే చెప్పండి : మిమ్మల్ని నేను వివాహం చేసుకొంటాను....” అన్నాడు ఆమె చేతిని తన చేతిలో తీసుకుంటూ.

సృజన్ బాబు నివ్వెరపోయాడు.

వినోదేనా ఈ మాటలనేది :

కాంతి ఆశ్చర్యంగా తలెత్తి వినోద్ వంక చూసింది. మరుక్షణం రోనే ఆమె ముఖం దుఃఖ పూరిత మయింది.

“వద్దు వినోద్. ఆవేశంలో మీరేమీ యోచించటం లేదు,” అంది నెమ్మదిగా.

“నాక్కావలసింది నీతి నాక్కాదుకాదు కాంతి : మీకు నన్ను చేసుకోవడం, అంగీకారమా, కాదా : దీనికి సమాధానం కావాలి....”

తల దించుకొంది కాంతి : రోరోపం ఆమెకు ఆనందం ఉప్పొంగుతోంది : కాననుకొన్నదేమిటి : జరుగబోతోందేమిటి :

మరికొద్ది వేసట్లో వినోద్ -కాంతి పూరితంగా మారుకున్నాడు. అంత వరకూ శిలావ్రతిమలా నిలబడిపోయిన వినోద్ చెల్లెలు సరస్వతి భయంగా వారి వెంటి నడిచింది.

20

త్రోలి లేచి తిరగడం మొదలైన తర్వాత తిరిగి ఆఫీస్ కెళ్ళడం ప్రారంభించాడు సురేంద్ర. అదివరకు లాగా సాయంత్ర సమయంలో ఎక్కువసేపు మాధురితో గడపాలంటే భయంగా ఉండతనికి. మాధురి విషయం తల్లి ఎప్పుడడుగుతుందో-అడిగినప్పుడు ఏమి చెప్పాలో తెలియం లేదతనికి.

“ఏమిటి : రావడమే మానేశావ : నేను నాతోపాటు రావద్దన్నానని కోపమా ?” ఆ రోజు ఆఫీస్ వదలగానే అతని టేబుల్ దగ్గరకొస్తూ అడిగింది మాధురి.

“ఈహం : అదికాదు : మా మదర్ కి వంట్లో బావుండ లేదు కదా! అందుకని పెండలాదే ఇంటికెళ్ళిపోతున్నాను....” అంది మాదేశావతను.

“ఇంకా ఆరోగ్యం కుదుటపడలేదా, అవిదకి ?” అడిగింది మాధురి.

“చాలావరకూ తగ్గిపోయిందిలే! కొంచెం వీరసంగా ఉంది. అంతే!”

“పోనీ ఇవాళ కానేపలా తిరిగివద్దం. రాకూడదూ ?” అడిగిందామె అతని కళ్ళల్లోకి చూస్తూ. కాదనడానికి మనసొప్పలేదతనికి. ఆమె కళ్ళల్లో అలాంటి ఆకర్షణ : ఆమె కళ్ళల్లోకి చూస్తూ మాట్లాడిన వారెవరూ ఆమె ఏదడిగినా కాదనలేదు.

ఇద్దరూ వీచీకి చేరుకొని చాలా దూరంగా ఎవరూ లేనిచోట కూర్చున్నారు.

“మనకింకా ఈ దాగుడు మూతలెన్నాళ్ళు?” దిగులుగా అడిగిందామె.

“ఏం చేద్దామంటావో నువ్వే చెప్పు!” నవ్వుతూ అన్నాడు సురేంద్ర.

“నువ్వు మా ఇంట్లోకయినారా! లేదంటావా నన్ను మీ ఇంటి కయినా తీసుకెళ్ళు....”

“అదంత తేలికనుకుంటున్నావా?” నవ్వాడతను.

“ఎందుక్కాదు! మనం తల్చుకొంటే అన్నీ వాటంతటవే ఎడ్జస్ట్ అయిపోతాయ్!”

“కొంచెం ఓవిక పట్టారి మాదురీ! మా అమ్మకి సమయం చూసి మన సంగతి చెప్తాను! ఆమె అంగీకరించిందంటే మనకి సమస్యే ఉండదు....”

“అదేదో త్వరగాకానీ - ఇంతకాలం నేను తెగిన గారిపటంలా ఎగిరాను. జీవితం విలువ నాకిప్పుడే తెలుస్తోంది! ఇలా ఒంటరిగా గడపాలంటే భయంగా ఉంటుంది!....”

ఆమె చేతిని తన రెండు చేతుల్లోకి తీసుకొని అప్యాయంగా నిమిరా దితను.

చీకటి పడేవరకూ అక్కడే మాట్లాడు కొంటూ కూర్చుండి పోయారిద్దరూ.

“పద ఇక! మీ ఇంటికి త్వరగా వెళ్ళాలన్నావ్ కదా....” అందామె.

ఇద్దరూ లేచి ఇసుకలో నడవడం మొదలు పెట్టారు. వెన్నెల నెమ్మదిగా వ్యాపిస్తోంది ఆ ప్రాంతమంతా!

హఠాత్తుగా అగి ఆమెను తన కౌగిల్లోకి లాక్కొని కోరికతో ఆమె పేదల మీద చుంబించాడతను.

“చాలా?” అందామె దూరంగా జరిగి కిలకిల నవ్వుతూ.

“ఇవాళ ఏతో వచ్చేస్తాను....” అన్నాడతను ఆవేశంగా.

“మరి....”

“పరవారేడు! ఒక్కరోజేగా! మా చెల్లెలు చూసుకొంటుందే....” మాదురి ఇల్లు చేరుకొన్నారిద్దరూ.

“మనిద్దరికీ భోజనం ఏర్పాట్లు చేసి వస్తానుండు!” అంటూ రోపలకు నడిచిందామె. ముసలమ్మ ఏదో గొణుక్కోవడం వినబడుతోంది బయటకు.

మర్నాడు తన తల్లెలాగూ అడుగుతుంది “రాత్రి ఇంటికి రాలేదేం?” అని. అబద్ధం చెప్పటం తనకిష్టంలేదు.

“మాదురి ఇంట్లో ఉన్నాను....” అని చెప్తాడు తను.

ఆమెకు కోపం వస్తుంది. అలా జరగడానికి వీల్లేదంటుంది! స్వరూపకు విడాకులిచ్చి మాదురిని వివాహం చేసుకోమంటుంది. అంతవరకూ ఆమెను కలుకోదానికి వీల్లేదని కూడా కాసిస్తుంది! అప్పుడు తనేం చేయగలడు?

ఇటు మాదురి కూడా గొడవ చేస్తూనే ఉంది.

“మాదురీ!” బయటనుంచి ఎవరో విలిచారు.

తలుపు తీకాడు సురేంద్ర.

ఓ యువకుడు రోపలికొస్తూ సురేంద్రని చూసి “మాదురి లేదా” అన్నాడు చనువుగా.

“రోపల ఉంది....” అన్నాడు సురేంద్ర కోపం అణచుకొంటూ. ఆ యువకుడిని అతను తేలిగ్గానే గుర్తించగలిగాడు. మాదురి పుట్టినరోజు నాడు పార్టీకొచ్చాడతను. అతనికి మాదురికి సంబంధమేమీదో తెలీదు.

అతను చెప్పులు గదిలో విడిచి “మాధురీ!” అంటూ వంటింటివేపు నడిచాడు. మరుక్షణంలో మాధురీ, అతనూ నవ్వుకొంటూ మాట్లాడటం వినిపించింది సురేంద్రకి.

కొద్దిసేపటి తర్వాత అతను వెళ్ళిపోయాడు.

“భోజనం వడ్డించాను! పదండి!” అంది మాధురీ సురేంద్రతో. మౌనంగా భోజనం ముగించి మంచంమీద పడుకొన్నాడు సురేంద్ర. కొద్ది సేపటి తర్వాత అతని దగ్గరకొచ్చి కూర్చుంది మాధురీ.

“అతనెవరు?” అడిగాడు సురేంద్ర.

“రాజా! నేను ఈ ఊరికి కొత్తగా వచ్చినప్పుడు అతని గది పక్క గదిలోనే నేనుండేవాన్ని....”

“ఓహో....”

“నేనంటే చాలా ఇష్టం అతనికి!” నవ్వుతూ అంది మాధురీ.

“ఎందుకో?” కోపంగా అన్నాడు సురేంద్ర.

“చాగుంది! అది నాకెలా తెలుస్తుంది?”

చటుక్కున ఆమె రెండు భుజాలూ అదిమి పట్టుకొని తనవేపు తిప్పాడతను.

“మాధురీ! నాకు నిజం చెప్పు! అతనికి నీకూ సంబంధం ఏమిటి?”

“దౌర్జన్యమా?” చేతులు వదిలించుకోడానికి ప్రయత్నిస్తూ అందామె.

“ముందు సమాధానం చెప్తావా లేదా?” తీవ్రంగా అన్నాడతను.

“చెప్పాల్సిన అవసరం నాకు లేదు....”

ఆమె చెంప చెక్కున మోగింది. మరుక్షణంలో అతని చెంప మీద బలంగా కొట్టిందామె.

“ఇడియట్! నన్ను కొద్దే అధికారం ఎవరిచ్చారు నీకు!” అంది విరుచుకుపడుతూ.

సురేంద్ర నిస్సహాయంగా ఆమె వంక చూస్తూ నిలబడిపోయాడు. ఏమి చేయాడానికి తోచలేదతనికి. తిరగబడి చెంప మీద కొట్టగలదని అనుకో లేదతను!

ఆమెవేపు నడువబోయాడతను.

“చేయి చేసుకున్నావో జాగ్రత్త! కేకలేసి నలుగురినీ పిలిచి నిన్ను అపమానించి మరీ బయటగొట్టరాను....” అంది ఆవేశంగా.

సురేంద్ర కుర్చీలో కూలబడిపోయేడు.

మాధురీ గోడవేపు తిరిగి మౌనంగా రోదించసాగింది.

కొద్దినిమిషాలు ఆమె వంకే చూసి ఇంట్లోంచి బయటకు నడిచా డతను. ఇల్లు చేరుకునేసరికి రాత్రి పన్నెండయింది. ఇంట్లో లైట్లన్నీ ఇంకా వెలుగుతూనే ఉన్నయ్! తలుపులు తీసే ఉన్నయ్. హాల్లోకి అడుగు పెట్టేసరికి ఎదురుగా తల్లి-సృజన్ బాబు మాట్లాడుతూ కనిపించారు. సృజన్ బాబుని చూస్తూనే వళ్ళంతా మండినట్లనిపించిందతనికి.

“సాయంత్రం నుంచి ఎదుర్చుస్తున్నాను, నీ కోసం!” అన్నాడు సృజన్ బాబు నవ్వుతూ.

తనీ మధ్య మాధురీతో గడుపుతూండటం గురించి తప్పుక అతనికి

చెప్పే వుంటుంది తన తల్లి.

“ఫ్రెండ్ తో సినిమాకెళ్ళాను....” పొడిగా అని రోపలికి నడిచి బట్టలు మార్చుకొని తిరిగివచ్చి కూర్చున్నాడు.

“ఏమిటింత హఠాత్తుగా వచ్చావ్?” అడిగాడు సురేంద్ర నవ్వు తెచ్చుకుంటూ.

“నిన్ను చూడాలనిపించి....”

సురేంద్ర అనుమానంగా అతని వంక చూశాడు.

“మనం ఎన్నో విషయాలు మాట్లాడుకోవాలి కూడా!....” నవ్వుతూ అన్నాడు సృజన్ బాబు.

“నాకు బాగా నిద్రాస్తోంది....” అన్నాడు సురేంద్ర అలసట చూపిస్తూ.

“ఇప్పుడు కాదులే! రేపే మాట్లాడుకుందాం!” అన్నాడతను.

“ఇంట్లో అంతా కేమమేనా?”

“ఆ! అంతా బాగానే ఉన్నారు....”

“ఇంక పడుకోండి! ఉదయం లేచాక మాట్లాడుదురుగాని! ఇప్పటికే చాలా ఆలస్యం అయింది....” అంది రాధమ్మ.

సురేంద్రకు నిద్రపట్టలేదు....

మాధురీ విషయమే అతని మనసంతా కలచి వేస్తోంది. తనామెని ఎంతగా ప్రేమించాడు! వివాహం చేసుకోవాలని ఎన్ని కలలు కన్నాడు! అన్నీ ఒట్టుక్షణంలో చెదిరిపోయినయ్. రాజాకి, మాధురీకి అక్రమ సంబంధం లేకపోతే ఆమె తనరో అలా మాట్లాడాల్సిన అవసరమేముందీ? ఇంకా నయం-ఈ సంబంధం ఇక్కడితోనే ఆగిపోయింది. అలాంటి నీతిలేని ప్రీతో తన పరువు మర్యాదా మంట కలిసేవి. అయినా తనయినా ముందు ఆమె గురించి తెలుసుకొని ఉండాలి. ఇంతకూ తనకసలు ఆమె మీద ఉంది ప్రేమేనా? లేక కేవలం శారీరికంగా వాంఛిస్తున్నాడా? ఎంతసేపు ఆలోచించినా తనది ప్రేమ అని నిర్ధారించుకోలేకపోయాడతను.

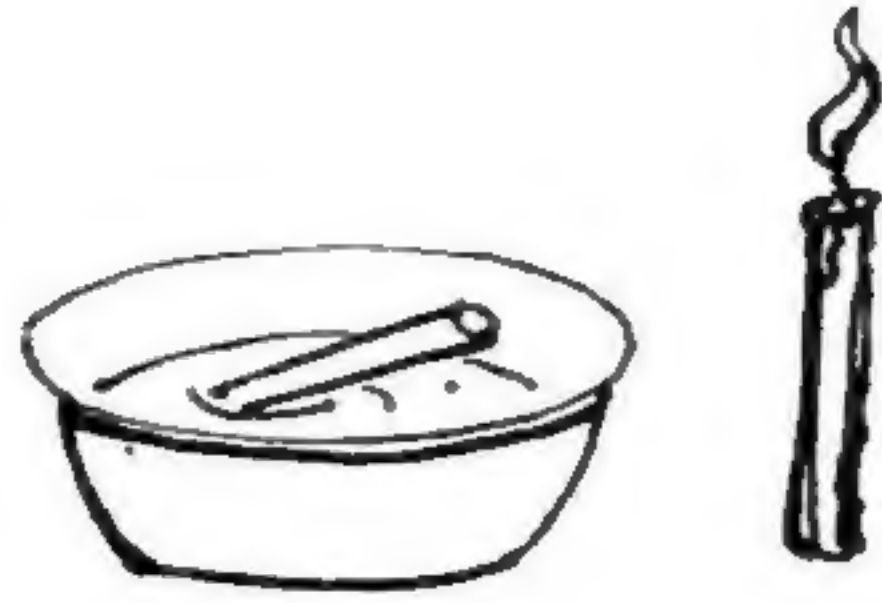
ఇప్పుడీ సృజన్ ఎందుకు వచ్చినట్లు? తనతో ఏం మాట్లాడతాడు? ఒకవేళ తన తల్లై అతనిని పిలిపించిందా? తన ప్రవర్తన గురించి మంద లించమని చెప్పిందా? అతని మీద తనకు తెలికుండానే కోపం పెరిగి పోసాగింది.

మర్నాడు లేచేసరికి బాగా ఆలస్యం అయిపోయింది. అప్పటికే సృజన్ బాబు లేచి స్నానం వగయిరా పూర్తిచేసి డ్రస్ చేసుకొని సిద్ధంగా ఉన్నాడు. అతన్ని చూడగానే ఒక్కుమ్మడిగా ఆప్యాయత పెల్లుబికింది సురేంద్రకి. వాడు తన ప్రాణ స్నేహితుడు. తన ప్రాణం కంటే ఎక్కువగా చూసుకొనే వాడు. అలాంటి వాడిని గురించి ఏమిటేమిటో ఊహించుకొని ఆయిష్టత పెంచుకొంటున్నాడు.

తనూ తయారయ్యాక “పదరా! అలా ఆపీసుకి పోయి వద్దాం! ఇవాళ నెలపు పెట్టేస్తాను....” అన్నాడు సురేంద్ర.

ఇద్దరూ ఆపీస్ చేరుకొన్నారు. లీవ్ రెటర్ హెడ్ క్లర్కుకి అందజేసి మాధురీ కోసం వెతికాడతను. ఆమె కనిపించలేదు నీట్లో.

కొవ్వొత్తులను చప్పిళ్ళలో మంచి ఉంచి,
ఆ తర్వాత వెలిగిస్తే వాటి కాంతి ఎక్కువగా
ఉంటుంది; అవి ఎక్కువకాలమూ వెలుగుతాయి.

బయటికొచ్చి “ఇప్పుడెక్కడికి పోదాం?” అనడిగాడు సృజన్ బాబుని.

“ఎక్కడికయినా సరే - కాసేపు ప్రశాంతమైన వాతావరణంలో కూర్చుని మాట్లాడుకుందాం.” అన్నాడు సృజన్.

“సీషోర్ దగ్గరున్న హోటల్ కెళ్దాం పద! ఆక్కడ చాలా కామ్రా ఉంటుంది!”

ఇద్దరూ ఆటోరిక్షాలో హోటల్ చేరుకున్నారు.

ఎయిర్ కండిషన్ రూములో కూర్చున్నారు.

“ఇప్పుడు చెప్పు. మనం ఏం మాట్లాడుకోవాలి?”

“నీ విషయమే! ఆరోజు వివాహమయిన తర్వాత ఏం జరిగిందీ. నాకు తెలియనే తెలీదు-ఉత్కంఠతో వెర్రెత్తిపోయాననుకో!”

“జరిగిందేమీ లేదు! స్వరూపకీ నాకు ఎలాంటి సంబంధం లేకుండా చేశాను. అంతే! ఆమెని అక్కడే వదిలి ఇక్కడి కొచ్చేశాను. మరోసారి వివాహమనేది చేసుకోకుండా ‘భర్త వదిలేసిన స్త్రీ’ అన్న ముద్ర వేశాను. ఈ శిక్ష చాలదా?”

“ఇప్పుడు స్వరూప ఎక్కడుందో తెలుసా?” అడిగాడు సృజన్ బాబు.

“ఊహ! ఆమె విషయం నాకు అనవసరం!”

“మా ఆఫీసులోనే పనిచేస్తోంది....”

ఈ మాట కొద్దిగా చలనం కలిగించింది సురేంద్రలో.

“మీ ఆఫీసులోనా?”

“అవును!”

“అలాగయితే నీకు రోజూ కనబడుతూనే ఉంటుందన్నమాట!”

“అంతేకాదు! నాకిప్పుడు మంచి స్నేహితురాలు కూడా! మనిద్దరం స్నేహితులం అన్న విషయం తెలీనీకుండా జాగ్రత్తపడ్డాను. అందుమూలాన నాకో షాకింగ్ స్టోరీ తెలిసింది. ఆమె మనం అనుకున్నట్లు మోసగ త్రైకాదు! ఆమెని దేముడే వంచించాడు. చాలా విషాదగాథ ఆమెది....”

సురేంద్ర ఆత్రుతగా చూశాడు.

“ఏమిటది?”

“ఆమె ఆ మిలిటరీ ఆఫీసర్ ని ప్రేమించడం-ఇద్దరూ వివాహం చేసుకోవాలనుకోవడం - అంతా నిజమే! తీరా వివాహం కోసమని ఆతను తెల్లపు తీసుకొని ఫార్వర్డ్ ఏరియా నుంచి తిరిగివస్తూంటే జీప్ ప్రమాదం జరిగింది. ఆతను మరణించాడు. అప్పటికే స్వరూప గర్భవతి! ఆమె ఆ దుఃఖంలో మునిగిపోయి ఉన్న సమయంలో ఆమెను ఓ హాస్పిటల్ లో చేర్చి ఆబార్షన్ చేయించారామె తల్లిదండ్రులు. నిజానికామె కనలు బ్రతక

డమే ఇష్టంలేదు. ఆ తరువాత ఎంత ప్రయత్నించినా వివాహం చేసుకో దానికి నిరాశించిందామె. చివరకు తల్లిదండ్రుల దుఃఖం చూడలేక నీతో వివాహానికి వప్పుకొంది. తన కథంతా ముందే చెప్పమని తల్లిదండ్రులను నిర్బంధించిందిగానీ వాళ్ళు తెలివి తక్కువగా-చెప్తే వివాహం కాదేమోనన్న భయంతో-ఆ విషయం రహస్యంగా ఉంచారు. ఈ పరిస్థితుల్లో పాపం! ఎవరు మాత్రం ఏం చేయగలరు? నామటుకు నాకు మాత్రం ఆమెదేమీ తప్పు లేదనిపించింది....”

సురేంద్ర మొఖంలో భావాల కోసం చూస్తూ ఆగాడు సృజన్ బాబు.

“అంచే....స్వరూప నిన్ను బాగానే ఇన్ ఫ్లయెన్స్ చేయకలిగిందన్న మాట....” చిరునవ్వు బలవంతంగా పెదవుల మీదకు తెచ్చుకుంటూ అన్నాడు సురేంద్ర.

“ఊహ! ఇది కేవలం ఆమెకథ విన్న తరువాత నేను ఏర్పరుచు కొన్న అభిప్రాయం!”

“ఓహో! పతనమైన స్త్రీలందరినీ పవిత్రులుగా భావిస్తున్నా నంటావ్! అంతేనా?”

“అందరినీ కాదు. పరిస్థితులకూ, విధి విలాసానికి బలయిపోయిన వారిని!” అలా మాట్లాడుతోన్నందుకూ, స్వరూపను సమర్థిస్తున్నందుకూ సురేంద్రకు కోపం ఎక్కువయిపోతోందిగాని అతి కష్టం మీద అది బయట పడకుండా నిగ్రహించు కొంటున్నాడు.

“నాకు అలాంటి వారిని చూస్తేనే అసహ్యం!” కఠినంగా అన్నాడతను.

“మనం చదువుకొన్నవాళ్ళం! సంస్కారవంతులం! కనుక ప్రతి విషయం గురించి చర్చించుకుని-ఆలోచించుకుని అప్పుడు ఒక అభిప్రాయా నికి రావడం మన చదువు-సంస్కారాలకు చిహ్నం! ఇప్పుడు స్వరూప విషయమే తీసుకో! ఆమె కథ పూర్తిగా తెలియకముందు నేనూ నీలాగే అభిప్రాయపడ్డాను. ఆ కారణంచేతే వివాహం అగిపోతుందని తెలిసినా ఆమె గురించి నీకు, నాకు తెలిసిందంతా చెప్పాను. కాని ఇప్పుడు ఆమె నోటి ద్వారా అంతా తెలిశాక ఆలోచించి ఆమెదేమీ తప్పులేదన్న నిర్ణయాని కొచ్చాను....”

“సరే - మనకీవాదనలెందుగ్గాని, ఆ విషయం వదిలేద్దాం! అది క్లోజ్డ్ చాప్టర్!”

“అలా అనుకోవద్దు సురేంద్ర! స్వరూపను చూసినప్పుడల్లా నాకెంత చిత్రవధగా ఉందోందో నీకు తెలీదు! ఆమె జీవితం ఈ విధంగా తయారవ

వట్టుచీరలను ఉతికాక, కొద్దిగా రోసిన్ మూవే వేసి ఆ చీరను మంచి నీళ్ళలో జాడించి ఉతికితే చీర రంగు వెలిసిపోదు. పురుగు పుట్రా దాని జోలికి రావు. (ఎక్కువ రోసిన్ ఉపయో గిస్తే చీరకు ఆ వాసవ సోకే ప్రమాదం ఉంది.)

దానికి కారణం నేనేకదా అన్న బాధ నన్ను కృంగదీస్తోంది....”

“నీకు బాధగా ఉందని నన్నో పరిశుభ్రాలతో సంసారం చెయ్యమంటావా?” ఉద్రేకంగా అన్నాడు సురేంద్ర.

అలా అడిగేసరికి సృజన్ బాబు కళ్ళవెంటిది నీళ్ళు తిరిగినయ్యాయి.

“అవును సురేంద్ర! నువ్వు కొన్ని మూర్ఖమయిన అభిప్రాయాల నేర్పరుచుకొన్నావ్! ఆవేళ ఆ విషయం నేను చెప్పిఉండకపోతే ఏమయేది? నువ్వు స్వరూపను నీ ఆరాధ్య దేవతగా పూజిస్తూండేవాడివి కదూ?”

“ఇలాంటి విషయాలు దాగవు! నువ్వు కాకపోతే మరొకరు చెప్పేవారు! అప్పుడయినా ఆమెకీగతి తప్పదుగా?”

“ఒకవేళ నీ చెల్లాయే ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో ఉందనుకో. అప్పుడు నీ అభిప్రాయం మారదా?”

“ఆమె నా చెల్లెలు కాదు కాబట్టే బ్రతికిపోయింది! అదే నా చెల్లెలయినట్లయితే ఆరోజే ఆమె మెడ పిసికి చంపేవాడిని....” ఉద్రేకంతో వణికిపోతూ అన్నాడు సురేంద్ర. సృజన్ బాబు తన చెల్లాయే పేరు తీసుకు రావడంతో అతనికి ఉద్రేకం మరింత పెరిగిపోయింది. సృజన్ బాబు మాట్లాడలేదు.

“పోనీ-స్వరూపను చూసి ఇంతగా జాలిపడిపోతున్నావ్ కదా!

మీకు గుర్తుందా?

గత సంవత్సరం లాగే ఈ సంవత్సరం కూడా “వనిత సంవత్సర పరీక్ష” వుంది. తెలుసు గదూ! మరి, మీ దగ్గర తొలి నుంచి వచ్చిన ‘వనిత’ సంచికలు అన్నీ వున్నాయో లేవో చూసుకోండి.

‘పరీక్షా పత్రం’ కోసం, జూలై 15 వ తేదీ సంచిక చూడండి!

నా పరిస్థితుల్లో నువ్వుంటే ఏమి చేసేవాడివి? ఆమెను ఎలాంటి అభ్యంతరమూ లేకుండా వివాహం చేసుకొని ఆమె గత చరిత్ర మర్చిపోయి, హాయిగా సంసారం చేస్తూండే వాడివా?” వెటకారంగా అడిగాడు సురేంద్ర.

కొద్ది నిమిషాల నిశ్శబ్దం తరువాత నెమ్మదిగా అన్నాడు సృజన్— “తప్పక చేసుకొనేవాడిని సురేంద్ర! అంతేకాదు! ఆమెకూడా తన గత చరిత్ర మర్చిపోయి నూతన జీవితం గడపడానికి తోడ్పడేవాడిని....”

గట్టిగా నవ్వాడు సురేంద్ర.

“ఇవన్నీ గాలి కబుర్లు! నువ్వెలాగూ అలాంటి అమ్మాయిని చేసుకోవు కదా అన్న రైర్యంతోనే ఇలా మాట్లాడుతున్నావ్?....”

“నేను చెప్పిన మాటలే నీకు అపనమ్మకంగా ఉంటే—మాట్లాడి ప్రయోజనం కూడా లేదు! పోనీలే సురేంద్ర! ఇద్దరినీ పరస్పరం వ్యతిరేక అభిప్రాయాలయినప్పుడు ఒకరి అభిప్రాయాలు మరొకరు గౌరవించలేరు. నా అభిప్రాయాలన్నీ సబబని నీమీద బలవంతంగా రుద్దటం కూడా తప్పే! నాకు మంచి స్నేహితుడవనీ, నా మాటమీద గౌరవం ఉంటుందనీ—స్వరూపను అంగీకరించి నన్ను మానసిక వేదననుంచి విముక్తుణ్ణి చేస్తావనీ—ఆశపడ్డాను! నా మూలంగా పాడుపడిన ఆమె జీవితాన్ని తిరిగి నేనే సందనవనంగా మార్చాలని అనుకొన్నాను. ఆమె కన్నీరు తుడిచి—ఆమె జీవితంలో దీపాలు వెలిగించాలని నీ దగ్గరకొచ్చాను....” ఆవేదన నిండిన కంఠంతో

బాధగా మాట్లాడాడు సృజన్ బాబు.

“అంత జాలీ—అలాంటి అభ్యుదయ భావాలూ కలవాడివి—పోనీ స్వరూపను నువ్వే వివాహం చేసుకోకూడదూ?” హేళనగా నవ్వుతూ అన్నాడు సురేంద్ర.

అమాటకు నివ్వెరపోయి అతనివేపు చూశాడు సృజన్ బాబు. అతనికి సురేంద్రమీద అంతవరకూ ఉన్న గౌరవం నశించిపోయింది.

“ఇంక మనం స్వరూప గురించి మాట్లాడటం అనవసరం అనుకొంటాను.” అన్నాడు కోపంగా.

చాలావేపు ఇద్దరూ మౌనంగా ఎవరి ఆలోచనల్లో వారు మునిగి పోయారు.

“ఇంక వెళ్తాం పద సురేంద్ర! నాకు మరో రెండు గంటల్లో ఏదో రైలుంది. వెళ్ళడానికి....” అన్నాడు సృజన్ బాబు టైము చూసుకొంటూ.

“అదేమిటి? అప్పుడే వెళ్ళిపోతావా?” ఆశ్చర్యంగా అన్నాడు సురేంద్ర.

“వచ్చినపని అయిపోయింది! ఇంకెందుకీక్కడ?”

సురేంద్ర ఏమీ మాట్లాడలేదు.

ఇద్దరూ ఇల్లు చేరుకొన్నారు.

మధ్యాహ్నం రెండయిపోయిందప్పటికీ. అయిష్టంగానే సురేంద్రతో పాటు భోజనం ముగించి రైలుస్టేషన్ చేరుకొన్నాడు సృజన్ బాబు.

అతని మనసంతా మొద్దుబారి పోయినట్లుంది.

21

స్వరోజ ఉరుసుంచి తిరిగి వచ్చింది.

“అయిదు రోజుల్లో తిరిగి వస్తానని చెప్పి, పదిరోజులు మకాం వేశావా?” నవ్వుతూ అడిగింది స్వరూప.

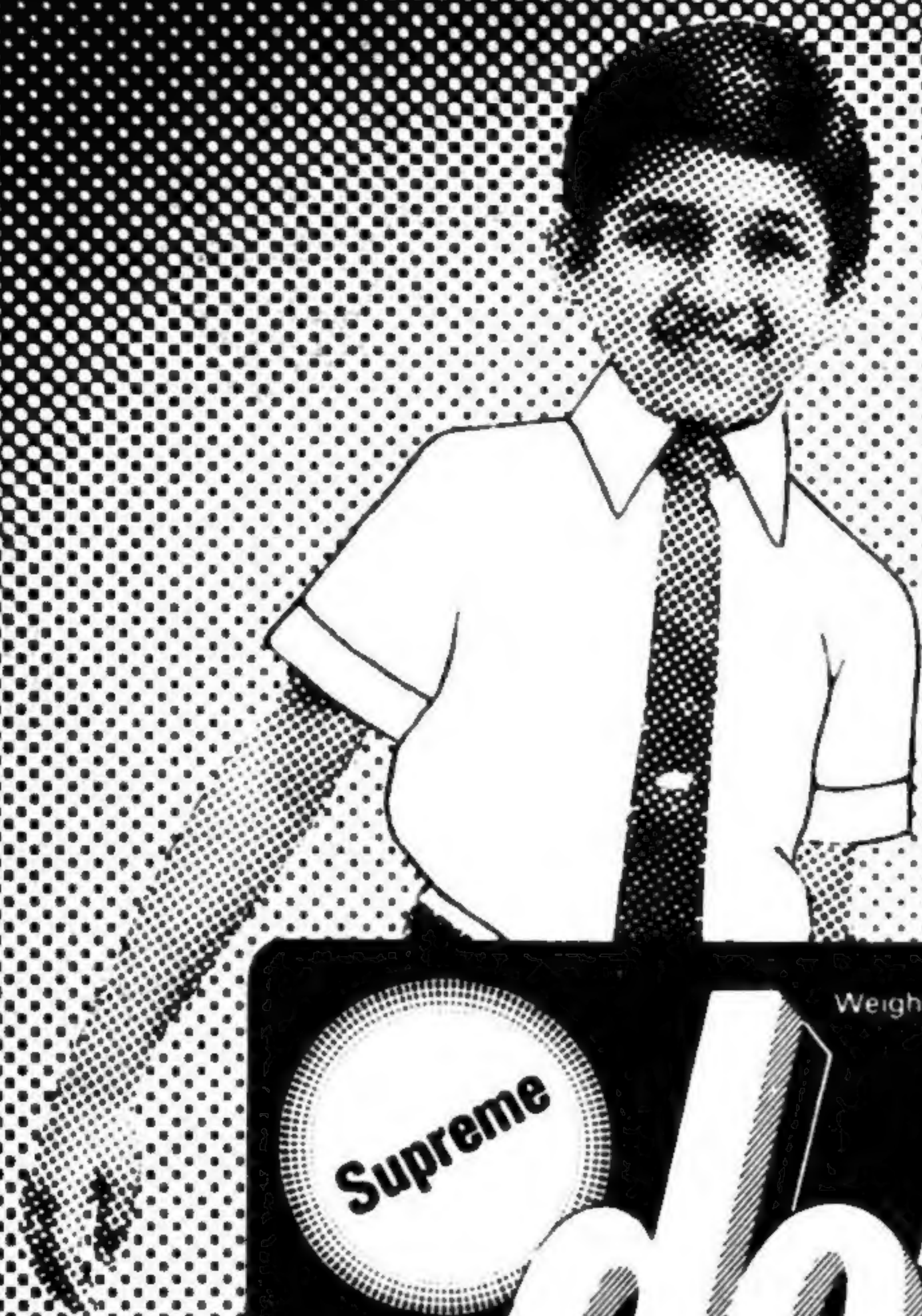
“అయిదు రోజుల్లో తిరిగొచ్చేద్దామనే నాప్లాన్! కానీ తీరా ఆక్కడి తెళ్ళేసరికి చాలా తమాషా కథ ఒకటి జరిగిపోయింది!” అంది స్వరోజ.

“ఏమయింది?” కుతూహలంతో అడిగింది స్వరూప.

“మానాన్నగారి స్నేహితుడొకాయన పాలకొల్లులో ఉన్నాడు. ఆయన కూడా నేను మావూరెళ్ళిన రోజే నాన్నగారిని చూసి చాలా రోజులయిందని మా ఇంటికొచ్చాడు. నన్నెప్పుడో ఏదెనిమిదేళ్ళక్రితం చూశాడాయన. చూడగానే చాలా సంబరపడిపోయాడు. అతని కొడుకు అమెరికా వెళ్ళి వచ్చాడుట! పాలకొల్లు దగ్గర్లోనే ఏదో ఇండస్ట్రీ పెడుతున్నాడట! అతనికి వివాహం చేయాలని ఆయన ప్రయత్నమట! ఎన్నో సంబంధాలు చూశారట గానీ ఆ అబ్బాయికి ఏ ఒక్కటి నచ్చలేదట! నన్ను చూడగానే తన కోడలుగా చేసుకోవాలని ఆలోచన మొదలెట్టాడాయన. నాన్నగారి నడిగితే ‘మీ వాడికి నచ్చాలి కదలా!’ అన్నారు. అంతే! అలా అనడం తప్పిపోయింది. వెంటనే పెరిగ్రామిచ్చి కొడుకుని మా ఇంటికే విలిపించేరు. మా ఇద్దరినీ ముఖముఖీ మాట్లాడుకోమని ఓ గదిలోకి తోనేశారు. నిజానికి నాకు అప్పుడే వివాహం ఇష్టం లేదు. నాన్నగారి మాట తీసేయలేక అతనితో మాట్లాడటానికి ఒప్పుకొన్నాను.

[సశేషం]

'తళతళలాడే' తెలుపు కోసం

సుప్రీమ్ డెట్ డెటర్జెంట్ ఉత్తీక బిళ్ల

కొత్తగా మెరుగు పర్చబడిన డెట్ బిళ్ల, బజార్లో దొరికే డెటర్జెంట్ ఉత్తీకే బిళ్లల కంటే ఎంతో మేలైనది.

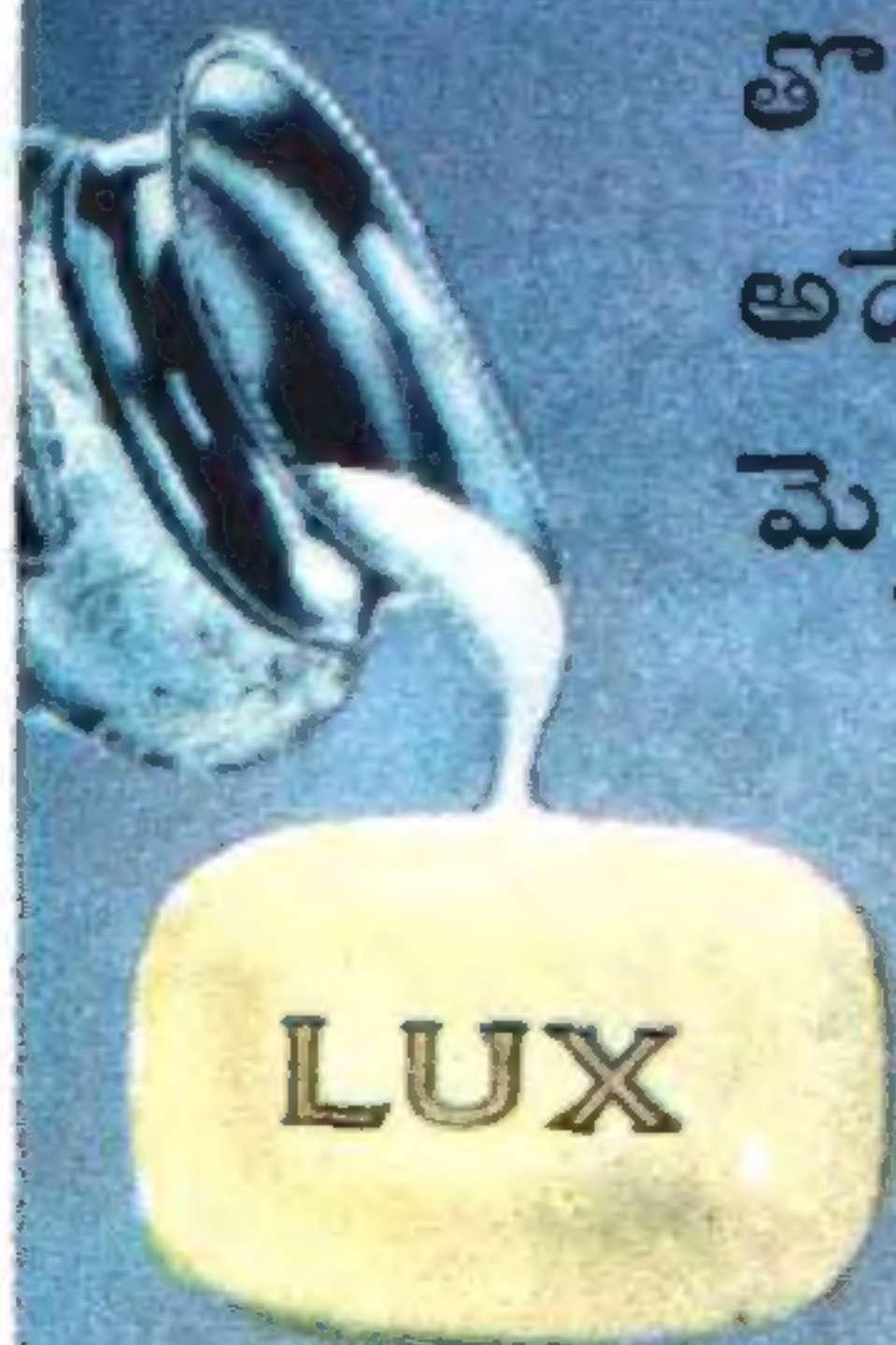
మరకని వదిల్చే శక్తికి, నురుగు నివ్వడంలోనూ, సువాసనలు చిందించడంలోనూ దీనికి మరేదీ సాటికాలేదు.

వాడి చూడండి! తేడా ఏమిటో మీరే తెలుసుకోండి! నిజమే, సుప్రీమ్ డెట్ బిళ్ళే 'తళతళలాడే' తెలుపు యిచ్చేది!

దివ్యమైన తెలుపు, డెట్ యొక్క తెలుపు

దేనితోనూ సరిపోల్చలేని ఆ లావణ్యం.
మృదువైన. సుగుమారమైన. సహజ సౌందర్యం.

అవును మరి! లక్ష్మీ సుప్రీమ్ తో మీ లావణ్యం
తొణికిసలాడుతుంది. మీలోని అనుభూతి కూడా
అదే. మనోహరమైన పరిమళం. సమృద్ధియైన,
మెత్తటి నురుగు మీ చర్మంపై పట్టులాగ
పరుచు కుంటుంది. లక్ష్మీ సుప్రీమ్ లోని
బ్యూటీ క్రిమ్ మీ లావణ్యాన్ని కోమలం
గాను, మృదువుగాను, సహజ
సౌందర్యంతోనూ వుంచుతుంది.

మీరు తిరిగి
మరేదీ వాడలేరు